

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR PASITENKINIMAS KULTŪROS PASLAUGOMIS

2020

SANTRAUKA

K O
G

RINKODAROS IR
KOMUNIKACIJOS
MOKSLŲ INSTITUTAS

N
norstat

Lietuvos kultūros taryba, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 3 str. 3 p. įtvirtintą tarybos veiklos tikslą analizuoti kultūros ir meno procesus, darančius įtaką kultūros politikai, Kultūros ministerijos 2019–2020 metų tyrimų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. ĮV-731 „Dėl Kultūros ministerijos 2019–2020 metų tyrimų plano patvirtinimo“, ir siekdama gerinti įrodymais grįstą projektų finansavimą kultūros sektoriuje, užsakė

„Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimo atlikimo paslaugas. Atliekant šį tyrimą buvo vadovaujamosi 2014 m. UAB „Socialinės informacijos centras“ ir UAB „ESTEP Vilnius“ ir 2017 m. UAB „Socialinės informacijos centras“ ir UAB „Norstat LT“ Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakymu atliktų „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimų metodika bei rekomendacijomis.

Daugiau informacijos ieškokite: <https://www.ltkt.lt/>

Tyrimo užsakovas: Lietuvos kultūros taryba

Tyrimą atliko: UAB „KOG institutas“, UAB „Norstat LT“

Ataskaitos parengimo data: 2021 m. sausis

Ataskaitą parengė: Agnė Ambrazevičienė, Rūta Matulaitienė (KOG institutas)

Prie tyrimo rezultatų analizės bei ataskaitos rengimo prisidėjo: Rusnė Augutytė, Greta Budrauskaitė, Povilas Grigas, Egidijus Vlaščenko

Lietuvos kultūros tarybos (LKT) pasirengimo tyrimui ir tyrimo priežiūros darbo grupė:

Lietuvos kultūros tarybos atstovai: Kristina Mažeikaitė (darbo grupės pirmininkė), Karolina Šulskutė, Mindaugas Bundza, Aleksandra Chackevičiūtė, Martynas Tininis, Šarūnas Šlekys.

LR kultūros ministerijos atstovai: Daiva Nazarovienė, Janina Krušinskaitė, Ieva Macijauskytė, Gražina Lamanauskienė, Rimvydas Dilba.

Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant viešą prieigą kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorių išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

© Lietuvos kultūros taryba, 2021

Ataskaitoje naudotų nuotraukų autoriai arba šaltiniai:

1. Dainius Putinas – 9 psl.
2. Dainius Dirgėla – 38 psl.
3. Donatas Bielkauskas – 44 psl.
4. Andrej Vasilenko – 56 psl.
5. Margarita Vorobjovaitė – 58 psl.
6. Nuotraukų banko Shutterstock nuotrauka – 60 psl.
7. Donatas Ališauskas – 62 psl.
8. Nuotraukų banko Shutterstock nuotrauka – 64 psl.

Autoriai suteikė teisę naudoti jų nuotraukas šioje viešai publikuojamoje ataskaitoje. Nuotraukų, paimtų iš interneto nuotraukų bankų, naudojimo teisės įsigytos arba nuotraukos prieinamos nemokamai nekomerciniam naudojimui publikacijose.

TURINYS

01 Kultūros sričių palyginimas	9
02 Kultūros ir visuomenės pilietiškumo ir socialinės įtraukties klausimų sąsajos	38
03 Gyventojų kultūrinė elgsena 2020 m. pavasario karantino laikotarpiu	44
04 Gyventojų segmentai pagal dalyvavimą kultūroje ir kultūros vartojimą	50
05 Pagrindiniai rodikliai ir išvados	66
06 Tyrimo metodika ir apklaustųjų charakteristikos	73

ĮVADAS

Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimas yra vienintelis išsamus kultūros paslaugų vertinimo Lietuvoje tyrimas, nuo 2014 metų atliekamas kas trejus metus (2014 m., 2017 m., 2020 m.). 2014 m. tyrimą atlikusių ekspertų¹ sudaryta tyrimo metodika bei tyrimo klausimynas buvo pagrindas tolimesniam 2017 m. tyrimui. 2020 m. tyrimas buvo grindžiamas būtent 2017 m. tyrimo ataskaitoje pateikta metodologija bei klausimynu². Vis dėlto šiais metais įgyvendinamas tyrimas yra gerokai platesnis. Jis susideda iš dviejų etapų:

⇒ I etape apklausta 1200 respondentų tiesioginės apklausos būdu gyventojų namuose. Šios dalies apklausoje taikomas regioninis pjūvis pagal gyvenamosios vietovės dydį: virš 100 tūkst. gyventojų, 3–100 tūkst. gyv., iki 3 tūkst. gyv. Tyrimas atliktas taikant tą pačią metodologiją kaip 2014 m. ir 2017 m. Metodologijos atkartojimas 2020 m. svarbus duomenų palyginamumui su ankstesniais

¹ 2014 m. tyrimo metodiką bei ataskaitą rengė J. Verikienė, R. Vaicenavičius, D. Žeruolis et al. Toliau šioje ataskaitoje minint 2014 m. tyrimą referuojama būtent į šių autorių darbą. Prieiga internete: <http://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2017/08/Gyventoj%C5%B3dalyvavimaskult%C5%ABrojeirpasitenkinimaskult%C5%ABrospaslaugomis.pdf>

² 2017 m. tyrimo metodiką bei ataskaitą rengė J. Verikienė, V. Jonikova, D. Olšauskė et al. Toliau šioje ataskaitoje minint 2017 m. tyrimą referuojama būtent į šių autorių darbą. Prieiga internete: <http://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2017/08/2017-Gyventoju-dalyvavimo-kulturoje-tyrimo-ataskaita.pdf>

tyrimais. I etapo rezultatai buvo pateikti tarpinėje ataskaitoje.
⇒ II etape papildomai apklausti 1963 respondentai. 838 apklausti tiesioginės apklausos būdu gyventojų namuose, 1125 apklausti internetu. Šio etapo klausimynas praplėstas papildomomis temomis, kurios leidžia patyrinti dalyvavimo kultūroje temą gilesniais aspektais, pavyzdžiui, ieškoti ryšių tarp įsitraukimo į kultūrą ir socialinio kapitalo, pradėti stebėti kultūros vartojimo tendencijas tarp mažiau palankiame kultūriniame kontekste esančių gyventojų, apžvelgti įsitraukimo į kultūrą ir kultūros vartojimo situaciją 2020 m. kovo 16 – birželio 16 d. paskelbto karantino dėl COVID-19 metu. Didesnė šio tyrimo etapo imtis leido taikyti detalesnį regioninį pjūvį: pagal gyvenamosios vietovės dydį (Vilnius, Kaunas, Klaipėda; kiti miestai (virš 3 tūkst. gyv.); miesteliai ir kaimai (iki 3 tūkst. gyv.)); 10 apskričių ir 6 didžiuosius miestus (Vilnių, Kauną, Klaipėdą, Šiaulius, Panevėžį, Alytų). Tyrimo metodologija, papildyta gyventojų apklausos internetu metodu, leido pasiekti aktyvesnę visuomenės dalį, todėl apklausos rezultatai geriau atspindi tikrąją Lietuvos gyventojų įsitraukimo į kultūrą ir pasitenkinimo ja situaciją. Šioje tyrimo ataskaitos santraukoje pristatomi esminiai apibendrinti I ir II etapo apklausų rezultatai.

Pagrindiniai 2020 m. tyrimo tikslai:

- ⇒ Sužinoti gyventojų nuomonę apie kultūros produktų / paslaugų prieinamumą ir kokybę;
- ⇒ Nustatyti gyventojų kultūros produktų / paslaugų vartojimo lygį, dalyvavimą kultūrinėje, meninėje veikloje;
- ⇒ Nustatyti ir įvertinti gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis pokytį per 2014–2020 metų laikotarpį ir galimas to priežastis;
- ⇒ Nustatyti ir įvertinti gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis skirtumus tarp 10 apskričių bei Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m., Alytaus m. savivaldybių bei galimas to priežastis.

Atsižvelgiant į techninėje specifikacijoje apibrėžtą analizės apimtį, tyrimas leidžia apskaičiuoti, patikslinti arba pagrįsti Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose nustatytus rodiklius: Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2020–2022 m. Strateginio veiklos plano (SVP) ir 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano (NPP) strateginių tikslų, uždavinių ir poveikio rodiklių reikšmes.

Šioje ataskaitos santraukoje taip pat pateikiama gyventojų tipologija, sudaryta pagal įsitraukimo į kultūrą lygį, vienas skyrius skirtas aptarti 2020 m. kovo 16 d. – birželio 16 d. karantino, įvesto dėl COVID-19 plitimo, poveikį gyventojų kultūrinei elgsenai. Pagrindinėje išsamioje ataskaitoje aptariami ir užsienio šalių kultūros tyrimai bei papildomi su kultūros sektoriumi susiję aktualūs klausimai (pvz., UNESCO veikla, nemokamas muziejų lankymas sekmadieniais, mokamo turinio prenumerata ir pan.).

PAGRINDINIAI APIBRĖŽIMAI, NAUDOJAMI ATASKAITOJE

Atskiros kultūros sritys yra aptariamose per kelis pjūvius:

Dalyvavimas (saviveiklinėje, mėgėjiškoje veikloje) – tai gyventojų įsitraukimas į kultūrinę veiklą, savarankiškas dalyvavimas jose, t. y. užsiėmimas kūryba ar menine raiška – pavyzdžiui, dainavimu, tapymu, lipdymu, filmo kūrimu.

Socialinis dalyvavimas, savanoriavimas – tai gyventojų socialinė, savanoriška veikla, susijusi su kultūros klubais, draugijomis, grupėmis, organizacijomis, prisidėjimas prie jų veiklos savo laiku ar resursais. Toks dalyvavimas apima mecenatystės, labdarinę, bendruomeninę veiklą, susijusią su kultūra.

Naudojimasis (lankymasis, vartojimas) – tai gyventojų lankymasis renginiuose, naudojimas kultūros paslaugomis, kultūros produktų vartojimas. Tokia veikla apima lankymąsi spektakliuose ar muziejuose, virtualių kultūros paveldo objektų lankymą, knygų skaitymą, filmų žiūrėjimą, radijo klausymąsi ir t. t.

Kai kurių kultūros sričių aptarimuose gali būti pateikiami ne visi trys pjūviai. Pavyzdžiui, dalyvavimas viešųjų bibliotekų veikloje yra galimas tik kaip socialinis dalyvavimas ir savanoriavimas, tad tik pastarasis ir yra pateikiamas aptariant viešųjų bibliotekų sritį.

STATISTIŠKAI REIKŠMINGŲ SKIRTUMŲ ŽYMĖJIMAS

Ataskaitos lentelėse bei diagramose žymimi statistiškai reikšmingi skirtumai tarp sociodemografinių grupių ir Lietuvos regionų rezultatų. Visais atvejais skirtumai yra apskaičiuojami lyginant su Lietuvos vidurkiu, t. y. bendra procentine išraiška ar vidutine reikšme, skaičiuojama visiems apklaustiesiems.

Apskaičiuojant skirtumus tarp 2014–2017–2020 metais atliktų tyrimų rezultatų, imama vidutinė visų trijų tyrimų reikšmė. Dėl to kai kuriais atvejais gali būti matomas reikšmės sumažėjimas ar padidėjimas, palyginti su ankstesne reikšme (pvz., tarp 2017 m. ir 2020 m. tyrimų), tačiau jis nebus žymimas kaip statistiškai reikšmingas, jei nesiskirs nuo vidutinės visų trijų tyrimų reikšmės.

ŽYMĖJIMAS

▲ – reikšmė yra statistiškai reikšmingai aukštesnė nei visų apklaustųjų (bendras %) arba vidutinė trijų tyrimų reikšmė

▼ – reikšmė yra statistiškai reikšmingai žemesnė nei visų apklaustųjų (bendras %) arba vidutinė trijų tyrimų reikšmė

Jei lentelėje ar diagramoje žymėjimo nėra, vadinasi, reikšmė statistiškai reikšmingai nuo Lietuvos arba trijų tyrimų vidurkio nesiskiria.

PAVYZDYS

Nedalyvaujančiųjų polinkis dalyvauti scenos menų veikloje pagal sociodemografines charakteristikas

% skaičiuojami eilutėje		N	Linkęs	Nelinkęs	Neturi nuomonės
<i>Bendras (%)</i>		1083	15%	80%	5%
Lytis	Vyras	527	9% ▼	87% ▲	4%
	Moteris	556	20% ▲	74% ▼	6%

9 % vyrų, kurie nedalyvauja scenos menų veikloje, yra linkę dalyvauti šių menų veikloje. Palyginti su atitinkama Lietuvos gyventojų dalimi (15 %), tai yra statistiškai reikšmingai mažesnė dalis. O moterys (20 % nedalyvaujančiųjų scenos menų veikloje) statistiškai reikšmingai labiau linkusios į ją įsitraukti. Atsakiusių į šį klausimą „Nežinau“ dalis tarp vyrų (4 %) ir moterų (6 %) statistiškai reikšmingai nuo Lietuvos gyventojų (5 %) nesiskiria.

Analizuojant statistiškai reikšmingus skirtumus rekomenduojama vertinti visumą ir apsvarstyti, kurie skirtumai yra prasmingi: kelių procentinių punktų skirtumas vienu ar kitu pjūviu gali būti žymimas kaip reikšmingas iš statistinės pusės, tačiau, jei jis yra pavienis, neturintis sąsajų su kitomis gyventojų charakteristikomis, gali turėti mažai prasmės, kalbant apie tendencijas visuomenėje.

KITOS PASTABOS

Įprastai ataskaitoje prie rezultatų nurodoma 2020 m. data referuoja į tyrimo atlikimo laikotarpį. Taip buvo daroma ir ankstesniuose tyrimuose. Vis dėlto reikia turėti omenyje, kad ataskaitoje aptariamai rezultatai apima 12 mėn. laikotarpį iki karantino paskelbimo 2020 m. kovo 16 d., taigi dažniausiai kalbama apie gyventojų kultūrinę veiklą, dalyvavimą ar kultūros vartojimą per 2019 m. kovo – 2020 m. kovo laikotarpį, nebent nurodyta kitaip. Respondentai apklausos metu buvo prašomi atsakyti į klausimus būtent apie šį laikotarpį.

Visur, kur aptariamas karantinas, turimas omenyje 2020 m. pavasario karantino, paskelbto dėl COVID-19 plitimo Lietuvoje, laikotarpis nuo kovo 16 d. iki birželio 16 d.

01

KULTŪROS SRIČIŲ PALYGINIMAS

KULTŪROS SRIČIŲ Palyginimas: SANTRAUKA (1/2)

Rodikliai %

45% ▲ 2020 m.
dalyvavo kultūrinėse
veiklose.

21% ▲ 2020 m.
socialiai ar savanoriškai
dalyvavo kultūrinėse
veiklose.

88% ▲ 2020 m.
lankėsi kultūros
renginiuose / vartojo
kultūrą gyvai*.

Prieinamumo
vertinimas

68% ◆

gyventojų palankiai
vertina kultūros
prieinamumą**

aukščiausias rodiklis

78% ▼ – kino filmų ir

78% ▲ – knygų ir
periodinių leidinių
prieinamumo vertinimas

žemiausias rodiklis

34% ▼ –

archyvų internete
prieinamumo
vertinimas

Kokybės
vertinimas

70% ▼

gyventojų palankiai
vertina kultūros
kokybę***

aukščiausias rodiklis

78% ▼ – knygų
ir periodinių leidinių
kokybės vertinimas

žemiausias rodiklis

31% ▼ –

archyvų internete
kokybės vertinimas

Kultūros sričių
vartojimas

- 100 % gyventojų vartoja kultūrą. Gyvas vartojimas siekia 88 %, virtualus / nuotolinis – 99 %.
- Beveik visi gyventojai skaito knygas arba spaudą bei žiūri filmus. Maždaug 8 iš 10-ies gyventojų per 12 mėn. iki 2020 m. pavasario karantino lankėsi arba nuotoliniu būdu žiūrėjo scenos menų renginius, gyvai arba virtualiai lankė kultūros paveldo objektus. 52 % gyventojų gyvai arba virtualiai lankėsi architektūros, vizualiųjų menų ar amatų srities renginiuose arba žiūrėjo, klausėsi šių sričių programų. Bibliotekų paslaugomis naudojosi 39 % gyventojų.

Žymėjimai (lyginama su trijų tyrimų vidurkiu): ▼ sumažėjo ▲ padidėjo ◆ išliko panašus; be žymėjimo – tendencija nevertinama (naujas klausimas)

*Lankėsi renginiuose, parodose, muziejuje, kultūros paveldo objektuose, archyve, kine, skaitė knygas, neįtraukiant spaudos skaitymo – detalai žr. 174 psl.

** svertinis visų kultūros sričių prieinamumo rodiklis.

*** svertinis visų kultūros sričių kokybės rodiklis.

KULTŪROS SRIČIŲ Palyginimas: SANTRAUKA (2/2)

Tendencijos
2014 → 2017 → 2020

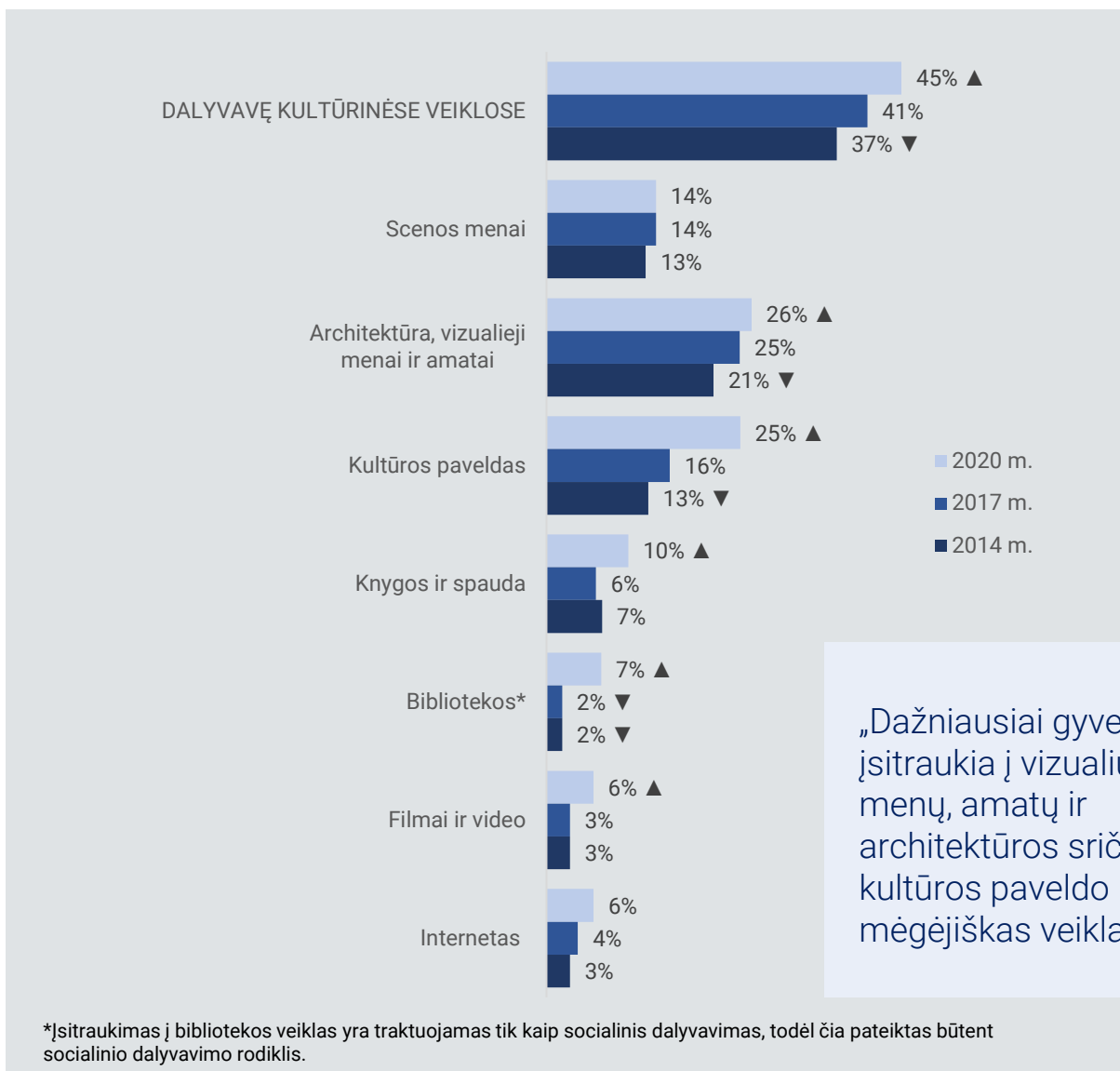
- Lyginant su 2017 m., 2020 m. paaugo bendras kultūros prieinamumo vertinimo rodiklis (70 % → 62 % → 68 %), tačiau nuo trijų tyrimų vidurkio jis nesiskiria. Statistiškai reikšmingas rodiklio augimas stebimas scenos menų, muziejų ir galerijų, kultūros paminklų ir archeologinių vietų, knygų ir periodinių leidinių srityse. Vizualiųjų menų ir bibliotekų prieinamumo rodikliai atitinka 3 tyrimų vidurkį, kino filmų srityje jis kiek mažesnis nei vidurkis, o archyvų – gana ženkliai sumažėjęs ir krentantis nuo 2014 m.
- Kokybės vertinimo rodiklis kiek mažesnis už 3 tyrimų vidurkį, tačiau išlieka aukštas (76 % → 72 % → 70 %). Rodiklis reikšmingai nepakitęs scenos menų, muziejų ir galerijų, kultūros paminklų, viešųjų bibliotekų srityse, o šiek tiek sumažėjęs vizualiųjų menų, kino filmų ir knygų, archyvų srityse. Nėra sričių, kuriame kokybės rodiklis būtų reikšmingai paaugęs.
- Nuo 2014 m. auga dalyvavimas kultūrinėse veiklose (37 % → 41 % → 45 %), labiau augimą skatina įsitraukimas į kultūros paveldo, knygų ir spaudos, filmų ir videomenų veiklas.
- 2020 m. tyrime ženkliai išaugo socialinio dalyvavimo ir savanorystės rodiklis (10 % → 10 % → 21 %). Iš dalies tai gali būti susiję su atnaujinta tyrimo metodologija, kai dalinai naudojant apklausas internetu buvo pasiekta aktyvesnė visuomenės dalis.
- Kultūros vartojimas išlieka absoliutus nuo 2014 m. Gyvas kultūros vartojimas (neskaitant masinių medijų) taip pat kinta nedaug (86 % → 85 % → 88 %). Nuo 2014 m. auga filmų žiūrėjimas (89 % → 91 % → 96 %). Taip pat 2020 m. paaugo kultūros paveldo lankymas (73 % → 71 % → 79 %). Kitų sričių vartojimas išlieka panašus į trijų tyrimų vidurkį.

Atkreipti dėmesį

- 30% gyventojų norėtų dalyvauti kokiose nors kultūrinėse veiklose. Šis rodiklis 2020 m. tik kiek mažesnis nei ankstesniuose tyrimuose (34 % → 34 % → 30 %). Dalyvavimas kultūrinėse veiklose labai priklauso nuo amžiaus: įsitraukimo dalis tarp jauniausių 15-19 m. gyventojų siekia 75 %, ir palaipsniui krenta iki 37 % tarp vyriausių (70 ar daugiau metų). Tikėtina, kad vyresniems gyventojams trūksta veiklų, pritaikytų būtent jiems, arba jų nepasiekia informacija apie galimybes.
- Tarp regionų linkusių dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje dalis reikšmingai mažesnė Tauragės, Utenos ir Šiaulių apskrityje. O daugiau norinčių įsitraukti Panevėžio, Alytaus ir Klaipėdos apskrityse.
- Patenkintų kultūros paslaugų prieinamumu gyventojų dalis yra reikšmingai mažesnė Klaipėdos apskrityje ir Telšių apskrityje. Daugiau prieinamumu patenkintų gyventojų yra Marijampolės apskrityje ir Alytaus apskrityje.
- Utenos ir Telšių apskrityje gyventojai yra mažiau patenkinti kultūros paslaugų kokybe. Geriausiai tarp regionų ją vertina Tauragės ir Alytaus apskričių gyventojai.

DALYVAVIMAS SAVIVEIKLINĖSE IR MĖGĖJIŠKOSE KULTŪRINĖSE VEIKLOSE PAGAL SRITIS 2014–2020 M.

Į kultūrinės veiklas per metus iki 2020 m. karantino įsitraukė netoli pusės Lietuvos gyventojų nuo 15 metų. Ši dalis nuo 2014 metų tyrimo statistiškai reikšmingai augo (37 % → 41 % → 45 %). 2020 m. reikšmingai daugiau gyventojų įsitraukė į vizualiųjų menų, kultūros paveldo, knygų ir spaudos (pvz., kūrė literatūrą, rašė tinklaraštyje), bibliotekų (socialinę, savanorišką) veiklą, filmų ir videomenų

veiklas. Dalyvavimas scenos menuose ir interneto veiklose (pvz., tinklaračio ar žaidimo kūrimas) išliko panašus.

Bendrai kultūrinėse veiklose dažniausiai dalyvauja šios sociodemografinės grupės: jauniausi apklaustieji (15–29 m.), gyventojai su aukštesniu išsilavinimu, besimokantys, susiję su kultūros sritimi, gaunantys aukštas pajamas gyventojai.

1 lentelė. Dalyvavimas kultūrinėse veiklose pagal sritis ir sociodemografines charakteristikas

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video	Internetas
Bendras (%)		3163	45%	14%	26%	25%	10%	6%	6%
Lytis	Vyras	1497	41% ▼	13%	17% ▼	25%	8% ▼	7%	6%
	Moteris	1666	49% ▲	15%	34% ▲	25%	13% ▲	6%	5%
Amžiaus grupės	15–19 metų	171	75% ▲	40% ▲	47% ▲	34% ▲	21% ▲	13% ▲	11% ▲
	20–29 metų	394	56% ▲	23% ▲	33% ▲	32% ▲	18% ▲	13% ▲	14% ▲
	30–39 metų	423	51% ▲	14%	27%	29%	12%	9% ▲	8%
	40–49 metų	414	43%	13%	26%	25%	8%	5%	5%
	50–59 metų	684	37% ▼	8% ▼	20% ▼	20% ▼	7% ▼	3% ▼	3% ▼
	60–69 metų	484	40% ▼	10% ▼	24%	20% ▼	8%	4% ▼	2% ▼
	70 metų ir vyresni	593	37% ▼	8% ▼	21% ▼	21% ▼	8% ▼	2% ▼	1% ▼
Išsilavinimas	Pradinis, pagrindinis	400	33% ▼	13%	19% ▼	16% ▼	5% ▼	4% ▼	3% ▼
	Vidurinis	894	36% ▼	11% ▼	19% ▼	17% ▼	7% ▼	5%	5%
	Aukštesnysis	649	41% ▼	12%	22% ▼	23%	6% ▼	4% ▼	3% ▼
	Aukštasis	1220	64% ▲	19% ▲	40% ▲	39% ▲	20% ▲	10% ▲	10% ▲
Tautybė	Lietuvis (-ė)	2863	46%	15%	26%	25%	11%	6%	6%
	Kita tautybė	300	39% ▼	10% ▼	26%	20% ▼	6% ▼	4%	4%
Užsiėmimas	Tarnautojai, specialistai	1107	57% ▲	19% ▲	35% ▲	34% ▲	16% ▲	10% ▲	10% ▲
	Dirbantys fizinį darbą	620	34% ▼	7% ▼	17% ▼	18% ▼	4% ▼	3% ▼	4% ▼
	Pensijoje, turintys negalią	899	35% ▼	7% ▼	21% ▼	18% ▼	6% ▼	2% ▼	1% ▼
	Nedirba, ieško darbo	302	35% ▼	8% ▼	19% ▼	19% ▼	9%	7%	4%
	Mokosi	235	75% ▲	43% ▲	45% ▲	36% ▲	22% ▲	14% ▲	13% ▲
Santykis su kultūros sritimi	Susiję su kultūros sritimi	417	79% ▲	37% ▲	55% ▲	46% ▲	32% ▲	18% ▲	14% ▲
	Nesusiję su kultūros sritimi	2746	41% ▼	11% ▼	22% ▼	22% ▼	7% ▼	5% ▼	5% ▼
Šeimtinė padėtis	Vedę / gyvena kartu	1815	43% ▼	12% ▼	25%	25%	10%	6%	6%
	Išsiskyrę / gyvena atskirai	359	39% ▼	9% ▼	20% ▼	19% ▼	7% ▼	4% ▼	4%
	Našlys, našlė	401	38% ▼	9% ▼	25%	17% ▼	5% ▼	2% ▼	1% ▼
	Nevedęs, netekėjusi	588	60% ▲	26% ▲	35% ▲	32% ▲	16% ▲	11% ▲	9% ▲
Namų ūkio dydis (žmonių skaičius)	Vienas	786	41% ▼	10% ▼	23% ▼	22% ▼	7% ▼	4% ▼	3% ▼
	Du	1309	45%	13%	26%	25%	11%	5%	6%
	Trys	549	47%	17%	28%	27%	13% ▲	9% ▲	7%
	Keturi ir daugiau	519	50%	20% ▲	30%	27%	10%	9%	7%
Vaikai iki 15 metų šeimoje	Nėra	2547	45%	14%	26%	25%	10%	5%	5%
	Yra	616	48%	16%	28%	25%	11%	10% ▲	8% ▲

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video	Internetas
Bendras (%)		3163	45%	14%	26%	25%	10%	6%	6%
Pajamos vienam NŪ nariui per mėnesį	Žemos (iki 400 EUR)	816	33% ▼	9% ▼	19% ▼	16% ▼	5% ▼	4% ▼	3% ▼
	Vidutinės (401–800 EUR)	1300	45%	13%	25%	25%	11%	5%	5%
	Aukštos (virš 800 EUR)	490	60% ▲	21% ▲	33% ▲	35% ▲	15% ▲	10% ▲	10% ▲
	Nenurodė	557	55% ▲	20% ▲	35% ▲	30% ▲	14% ▲	9% ▲	7%

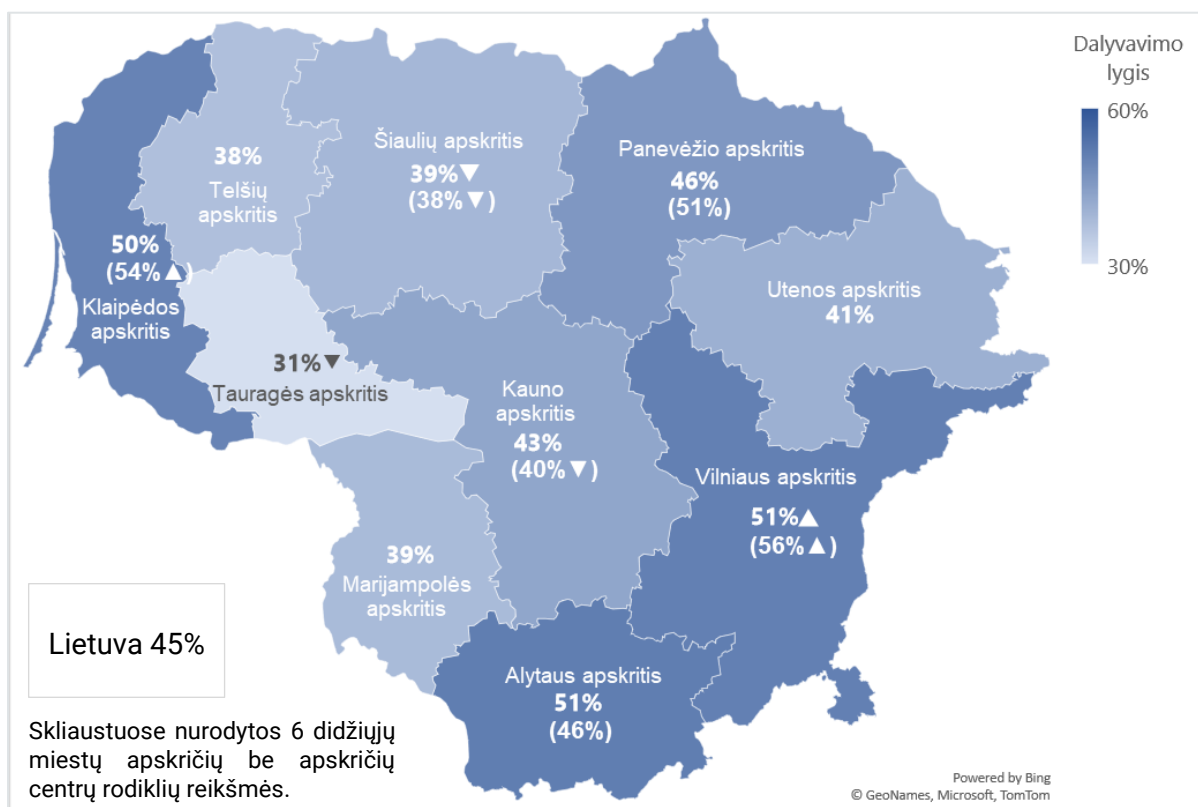
2 lentelė. Dalyvavimas kultūrinėse veiklose pagal regionus

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video	Internetas
Bendras (%)		3163	45%	14%	26%	25%	10%	6%	6%
Gyv. vietovės dydis	Vilnius, Kaunas, Klaipėda	1045	48%	14%	27%	29% ▲	13% ▲	8%	7%
	Kiti miestai (virš 3 tūkst. gyv.)	1111	47%	15%	28%	24%	10%	6%	6%
	Miesteliai ir kaimai (iki 3 tūkst. gyv.)	1007	42% ▼	13%	24%	20% ▼	8% ▼	5%	4% ▼
Didieji miestai	Vilnius	581	49%	15%	27%	31% ▲	14% ▲	8%	6%
	Kaunas	310	46%	13%	28%	27%	13%	8%	10% ▲
	Klaipėda	154	46%	12%	27%	28%	9%	5%	4%
	Šiauliai	107	41%	18%	18%	20%	9%	3%	6%
	Panevėžys	102	39%	15%	25%	21%	9%	7%	7%
	Alytus	113	57% ▲	15%	30%	39% ▲	13%	7%	8%
Didžiųjų miestų apskritys be apskričių centrų	Vilniaus apskritis	292	56% ▲	17%	34% ▲	23%	13%	9%	7%
	Kauno apskritis	297	40% ▼	11%	18% ▼	21%	7%	5%	7%
	Klaipėdos apskritis	198	54% ▲	13%	32%	26%	8%	6%	3%
	Šiaulių apskritis	181	38% ▼	9%	26%	18% ▼	9%	3%	3%
	Panevėžio apskritis	151	51%	22% ▲	29%	32%	13%	7%	2% ▼
	Alytaus apskritis	103	46%	11%	25%	27%	10%	2%	3%
Apskritys (įskaitant apskričių centrus)	Vilniaus apskritis	873	51% ▲	16%	29%	28% ▲	13% ▲	8% ▲	6%
	Kauno apskritis	607	43%	12%	23%	24%	10%	7%	8% ▲
	Klaipėdos apskritis	352	50%	13%	30%	27%	8%	5%	3% ▼
	Šiaulių apskritis	288	39% ▼	13%	23%	19% ▼	9%	3% ▼	4%
	Panevėžio apskritis	253	46%	19% ▲	28%	28%	11%	7%	4%
	Alytaus apskritis	216	51%	13%	28%	33% ▲	11%	5%	5%
	Marijampolės apskritis	160	39%	12%	24%	20%	6%	4%	7%
	Telšių apskritis	149	38%	13%	23%	16% ▼	7%	5%	3%
Utenos apskritis	157	41%	16%	29%	21%	10%	6%	4%	
Tauragės apskritis	108	31% ▼	10%	17% ▼	16% ▼	6%	4%	10%	

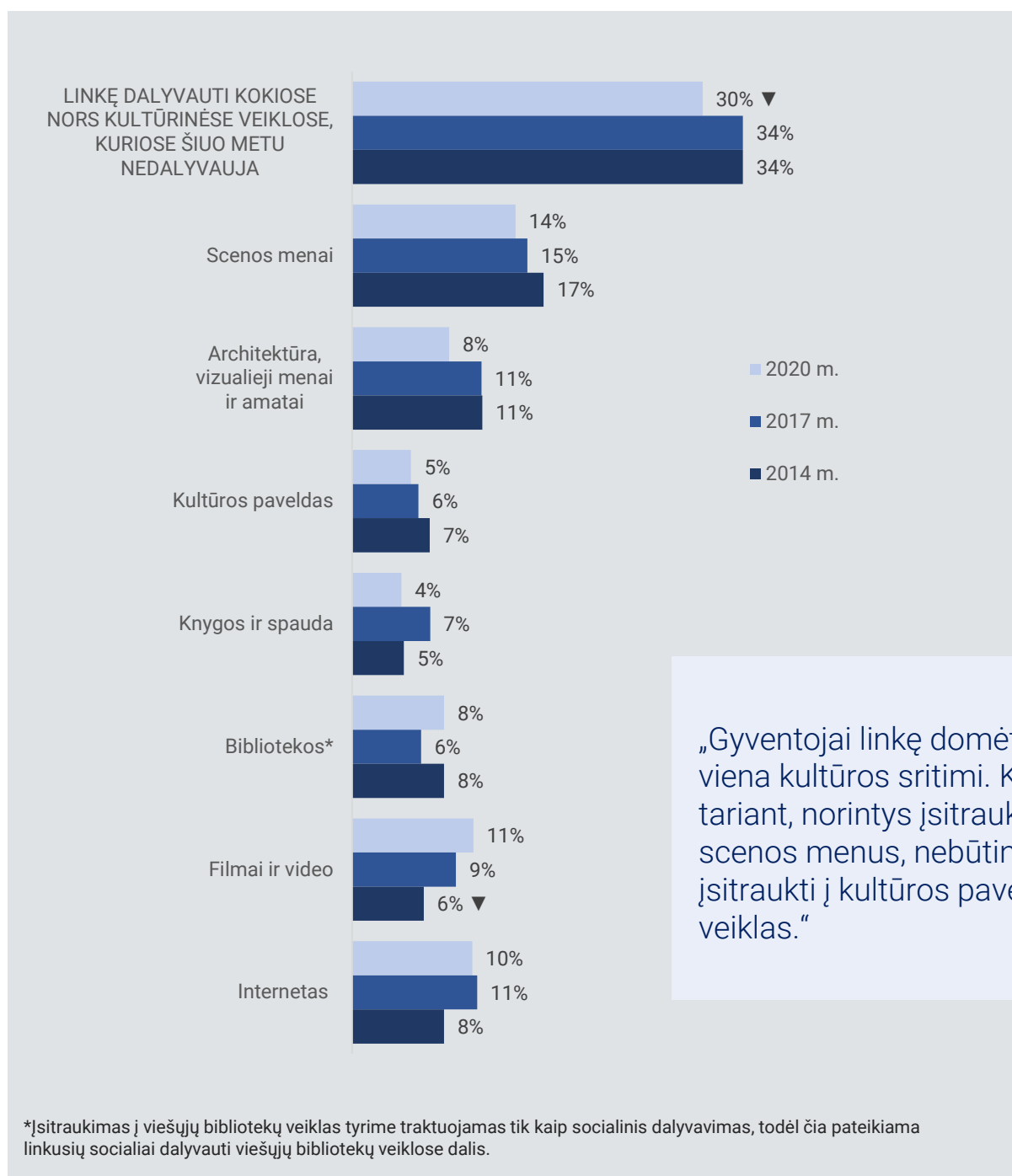
Dalyvavusių kultūros veiklose gyventojų dalis (1 pav.) yra statistiškai reikšmingai mažesnė Tauragės apskrityje (31 %) ir Šiaulių apskrityje (su ir be Šiaulių miesto, atitinkamai 39 % ir 38 %), taip pat Kauno apskrityje be Kauno m. (40 %).

Šių gyventojų dalis yra statistiškai reikšmingai didesnė Vilniaus apskrityje (įskaitant Vilniaus miestą 51 %, neįskaitant – 56 %) ir Klaipėdos apskrityje be Klaipėdos m. (54 %). Kitų apskričių rodiklis nuo bendro Lietuvos vidurkio (45 %) statistiškai reikšmingai nesiskiria.

1 pav. Gyventojų, kurie patys aktyviai dalyvauja kultūrinėse veiklose, dalis, proc.

NEDALYVAUJANČIŲJŲ POLINKIS DALYVAUTI KULTŪRINĖSE VEIKLOSE PAGAL SRITIS 2014–2020 M.

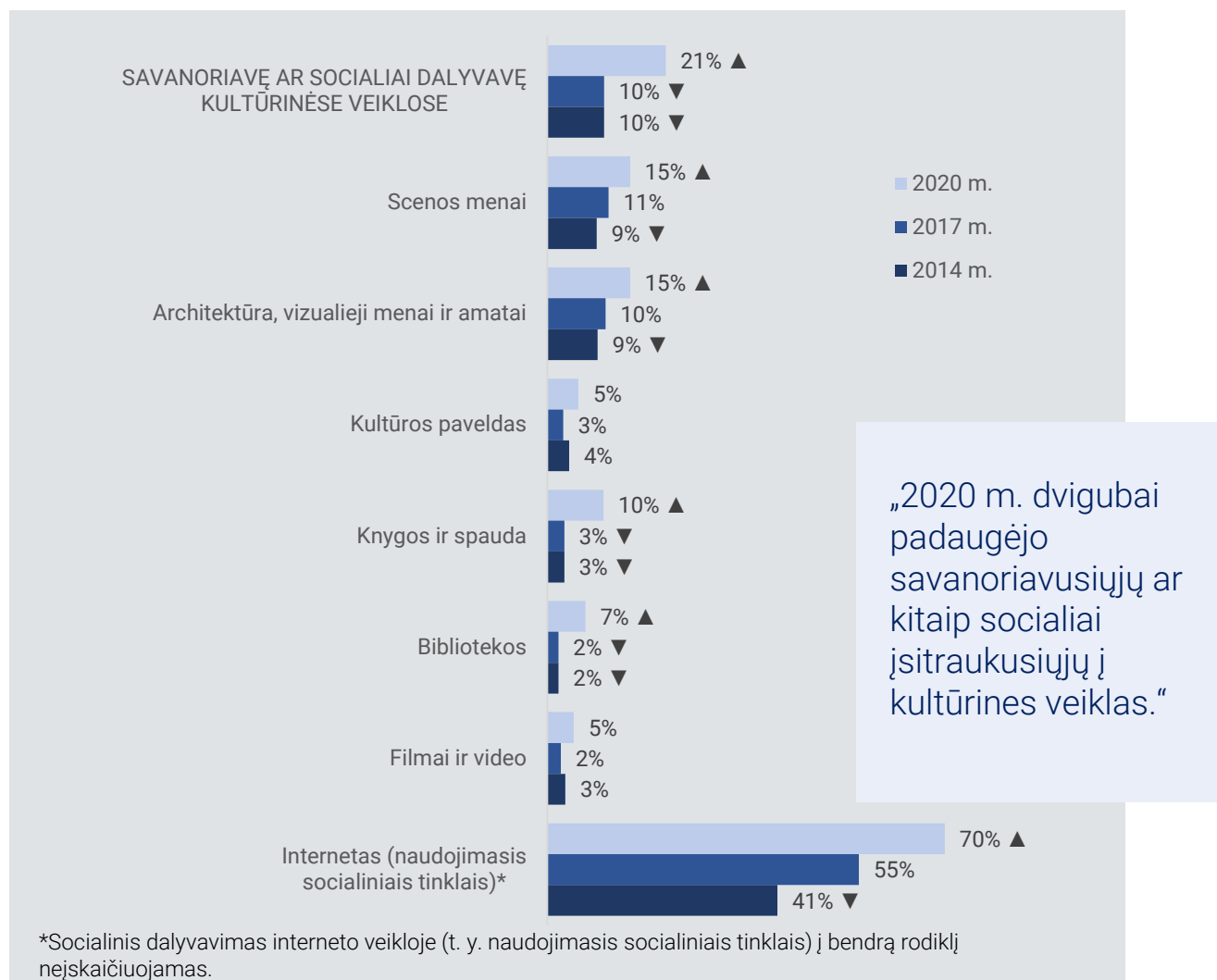

3 iš 10 gyventojų svarstyty įsitraukti į kokias nors kultūrinės veiklas, kuriomis jie šiuo metu neužsiima. Daugiausia gyventojų norėtų užsiimti scenos menų, filmų ir videomenų bei interneto veiklomis. Vis dėlto galima pastebėti, kad gyventojus domina skirtingos kultūros sritys: tą rodo gana didelis bendras norinčiųjų įsitraukti į kultūros veiklas skaičius, tačiau palyginti nedidelis paskirose srityse. Taigi, norintieji įsitraukti į scenos menus nebūtinai yra linkę įsitraukti į kultūros paveldo veiklas. Šią tendenciją atspindi ir linkusiųjų dalyvauti kultūros veiklose sociodemografinės charakteristikos: įsitraukti į kurią nors sritį bendrai labiausiai norėtų gyventojai iki 40 metų, besimokantys ar pasiekę aukštąjį išsilavinimą, gaunantys aukštas pajamas, dirbantys darbą biure ir ypač – susiję su kultūros sritimi respondentai. Tačiau turint galvoje atskiras sritis, respondento darbinės veiklos ar studijų srities sąsajos su kultūra yra bene vienintelis bruožas,

vienijantis norą įsitraukti į vieną ar kitą konkrečią sritį.

Tarp regionų į scenos menus labiausiai norėtų įsitraukti kauniečiai ir klaipėdiečiai (apie penktadalį abiejų miestų gyventojų, lyginant su 14 % visų gyventojų) bei Panevėžio apskrities (neįskaitant Panevėžio m.) gyventojai (23 % jų). Minėtieji Klaipėdos miesto ir Panevėžio apskrities gyventojai taip pat labiau susidomėtų veiklomis, susijusiomis su vizualiaisiais menais, architektūra, dizainu arba amatais (atitinkamai 15 % ir 17 %, lyginant su 8 % visų gyventojų). Tarp regionų išsiskiria Vilniaus apskritis, neskaitant Vilniaus miesto: čia gyventojai pasižymi dideliu aktyvumu – net 50 % jų norėtų dalyvauti kokioje nors kultūrinėje veikloje, lyginant su 30 % visų gyventojų. Ši tendencija Vilniaus apskrityje matoma ir per visas atskiras kultūros sritis.

SOCIALINIS DALYVAVIMAS, SAVANORIAVIMAS KULTŪRINĖSE VEIKLOSE 2014–2020 M.

2020 m. matomas žymus socialiai dalyvavusių ar savanoriavusių kultūrinėse veiklose gyventojų dalies prieaugis (10% → 21%). Atskirose kultūros srityse socialinis gyventojų įsitraukimas taip pat reikšmingai augo. Socialiai į kultūrinę veiklą palyginti gerokai dažniau įsitraukia 15–29 amžiaus jaunimas bei susiję su kultūros sektoriumi, taip pat turintys aukštąjį išsilavinimą, dirbantys biure, besimokantys, gaunantys aukštas pajamas gyventojai.

Regioninių tendencijų nėra daug. Bendrai labiau įsitraukę Panevėžio apskrities (neskaitant Panevėžio miesto) gyventojai – 30% lyginant su 21% visų gyventojų. Labiausiai tai lemia įsitraukimas į vizualiųjų menų, amatų ir filmų bei videomenų veiklas. Alytiškiai taip pat dažniau socialiai įsitraukia į vizualiųjų menų ir amatų veiklas (24% lyginant su 15% visų gyventojų), o Tauragės apskrityje – priešingai, įsitraukusiųjų į šią sritį yra mažiausiai iš visų regionų – tik 7%.

3 lentelė. Socialinis dalyvavimas, savanoriavimas kultūrinėse veiklose pagal sritis ir sociodemografinės charakteristikas

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video-menai	Internetas
Bendras (%)		3163	21%	15%	15%	5%	10%	7%	5%
Lytis	Vyras	1497	17% ▼	12% ▼	12% ▼	5%	8% ▼	4% ▼	5%
	Moteris	1666	24% ▲	16% ▲	17% ▲	6%	11%	9% ▲	4%
Amžiaus grupės	15–19 metų	171	34% ▲	35% ▲	31% ▲	9%	14%	11%	12% ▲
	20–29 metų	394	30% ▲	26% ▲	21% ▲	6%	14% ▲	6%	9% ▲
	30–39 metų	423	19%	15%	15%	5%	11%	4%	6%
	40–49 metų	414	23%	16%	17%	6%	9%	8%	4%
	50–59 metų	684	17% ▼	9% ▼	10% ▼	5%	7% ▼	6%	2% ▼
	60–69 metų	484	19%	11% ▼	12%	5%	8%	8%	3%
	70 metų ir vyresni	593	14% ▼	7% ▼	8% ▼	4%	10%	7%	2% ▼
Išsilavinimas	Pradinis, pagrindinis	400	11% ▼	11% ▼	9% ▼	3% ▼	4% ▼	5%	4%
	Vidurinis	894	13% ▼	10% ▼	10% ▼	3% ▼	5% ▼	3% ▼	4%
	Aukštesnysis	649	18% ▼	11% ▼	11% ▼	3% ▼	7% ▼	5%	2% ▼
	Aukštasis	1220	36% ▲	24% ▲	24% ▲	11% ▲	20% ▲	13% ▲	7% ▲
Tautybė	Lietuviai (-ė)	2863	22%	15%	15%	6%	11%	7%	5%
	Kita tautybė	300	11% ▼	9% ▼	7% ▼	3% ▼	4% ▼	3% ▼	3%
Užsiėmimas	Tarnautojai, specialistai	1107	32% ▲	23% ▲	22% ▲	10% ▲	16% ▲	11% ▲	7% ▲
	Dirbantys fizinį darbą	620	13% ▼	8% ▼	8% ▼	2% ▼	3% ▼	2% ▼	2% ▼
	Pensijoje, turintys negalią	899	12% ▼	6% ▼	7% ▼	4% ▼	7% ▼	5%	2% ▼
	Nedirba, ieško darbo	302	14% ▼	10% ▼	11%	3% ▼	8%	5%	4%
	Mokosi	235	38% ▲	35% ▲	30% ▲	8%	17% ▲	10%	11% ▲
Santykis su kultūros sritimi	Susiję su kultūros sritimi	417	51% ▲	37% ▲	38% ▲	19% ▲	31% ▲	23% ▲	15% ▲
	Nesusiję su kultūros sritimi	2746	17% ▼	11% ▼	11% ▼	4% ▼	7% ▼	4% ▼	3% ▼
Šeiminė padėtis	Vedę / gyvena kartu	1815	21%	14%	15%	6%	10%	7%	4%
	Išsiskyrę / gyvena atskirai	359	16% ▼	9% ▼	9% ▼	4%	7%	6%	2% ▼
	Našlys, našlė	401	14% ▼	8% ▼	9% ▼	3% ▼	7% ▼	6%	2% ▼
	Nevedęs, netekėjusi	588	27% ▲	24% ▲	21% ▲	6%	12%	7%	9% ▲
Namų ūkio dydis (žmonių skaičius)	Vienas	786	16% ▼	8% ▼	9% ▼	4% ▼	8% ▼	4% ▼	3% ▼
	Du	1309	21%	14%	14%	6%	10%	7%	4%
	Trys	549	23%	17%	20% ▲	7%	12%	8%	8% ▲
	Keturi ir daugiau	519	27% ▲	23% ▲	18%	7%	11%	9%	6%
Vaikai iki 15 metų šeimoje	Nėra	2547	20%	14%	14%	5%	9%	7%	4%
	Yra	616	23%	18% ▲	16%	6%	12%	8%	7% ▲

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video-menai	Internetas
Bendras (%)		3163	21%	15%	15%	5%	10%	7%	5%
Pajamos vienam NŪ nariui per mėnesį	Žemos (iki 400 EUR)	816	12% ▼	7% ▼	7% ▼	2% ▼	6% ▼	5%	3%
	Vidutinės (401–800 EUR)	1300	21%	14%	14%	6%	9%	6%	4%
	Aukštos (virš 800 EUR)	490	27% ▲	20% ▲	20% ▲	9% ▲	15% ▲	8%	7% ▲
	Nenurodė	557	29% ▲	22% ▲	23% ▲	7%	13% ▲	10% ▲	5%

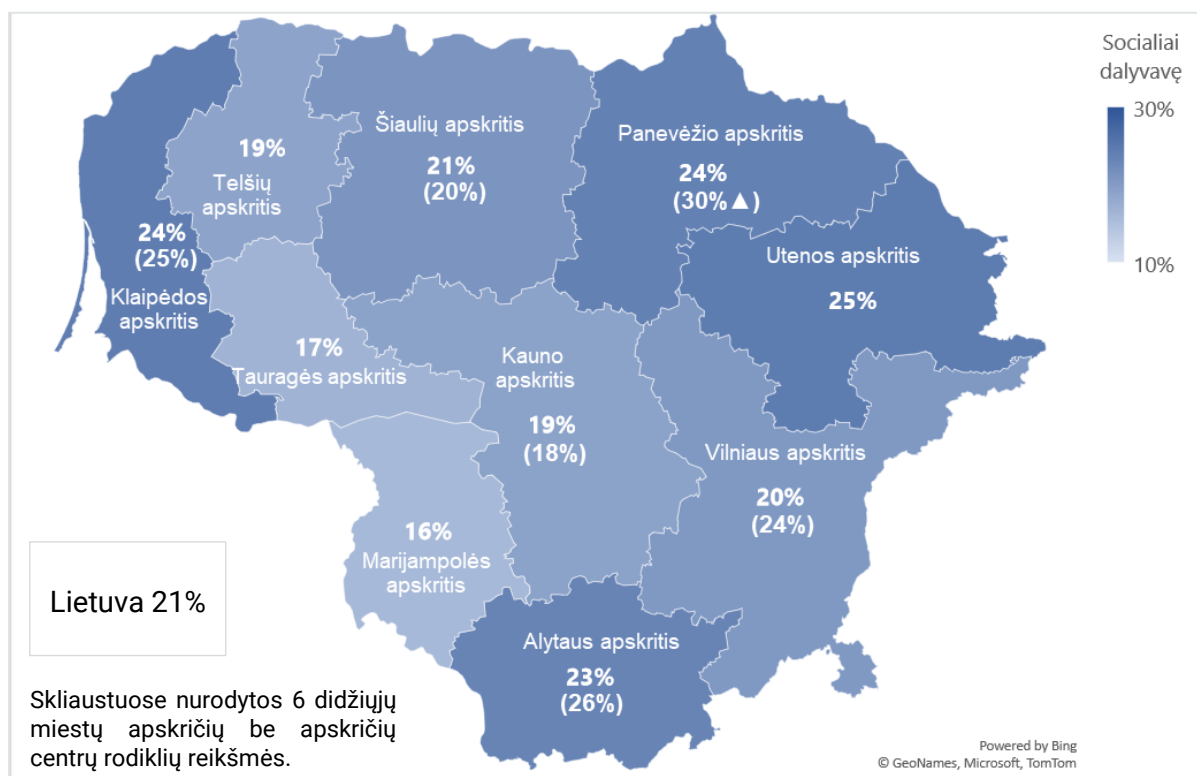
4 lentelė. Socialinis dalyvavimas, savanoriavimas kultūrinėse veiklose pagal sritis ir regionus

% skaičiuojami eilutėje		N	Visos kultūrinės veiklos	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Filmai ir video-menai	Internetas
Bendras (%)		3163	21%	15%	15%	5%	10%	7%	5%
Gyv. vietovės dydis	Vilnius, Kaunas, Klaipėda	1045	20%	16%	15%	5%	10%	4% ▼	5%
	Kiti miestai (virš 3 tūkst. gyv.)	1111	23%	16%	16%	7% ▲	12%	7%	5%
	Miesteliai ir kaimai (iki 3 tūkst. gyv.)	1007	20%	12% ▼	12%	5%	8% ▼	9% ▲	4%
Didieji miestai	Vilnius	581	19%	16%	15%	4%	11%	4% ▼	6%
	Kaunas	310	20%	16%	13%	6%	9%	6%	6%
	Klaipėda	154	24%	17%	20%	3%	7%	5%	4%
	Šiauliai	107	23%	16%	12%	6%	10%	10%	2%
	Panevėžys	102	15%	11%	14%	7%	10%	3%	6%
	Alytus	113	21%	17%	24% ▲	8%	12%	5%	5%
Didžiųjų miestų apskritys be apskričių centrų	Vilniaus apskritis	292	24%	15%	13%	7%	12%	7%	4%
	Kauno apskritis	297	18%	10% ▼	11%	5%	7%	9%	3%
	Klaipėdos apskritis	198	25%	15%	16%	8%	7%	11%	4%
	Šiaulių apskritis	181	20%	13%	15%	4%	10%	7%	3%
	Panevėžio apskritis	151	30% ▲	19%	25% ▲	8%	12%	14% ▲	8%
	Alytaus apskritis	103	26%	16%	15%	2%	14%	7%	5%
Apskritys (įskaitant apskričių centrus)	Vilniaus apskritis	873	20%	15%	14%	5%	12%	5% ▼	5%
	Kauno apskritis	607	19%	13%	12%	5%	8%	7%	5%
	Klaipėdos apskritis	352	24%	16%	18%	6%	7%	8%	4%
	Šiaulių apskritis	288	21%	14%	13%	5%	10%	8%	3%
	Panevėžio apskritis	253	24%	16%	21% ▲	7%	11%	10%	7%
	Alytaus apskritis	216	23%	17%	20%	5%	13%	6%	5%
	Marijampolės apskritis	160	16%	13%	10%	5%	9%	4%	5%
	Telšių apskritis	149	19%	13%	11%	5%	7%	6%	5%
	Utenos apskritis	157	25%	16%	17%	8%	14%	10%	4%
Tauragės apskritis	108	17%	9%	7% ▼	3%	8%	8%	4%	

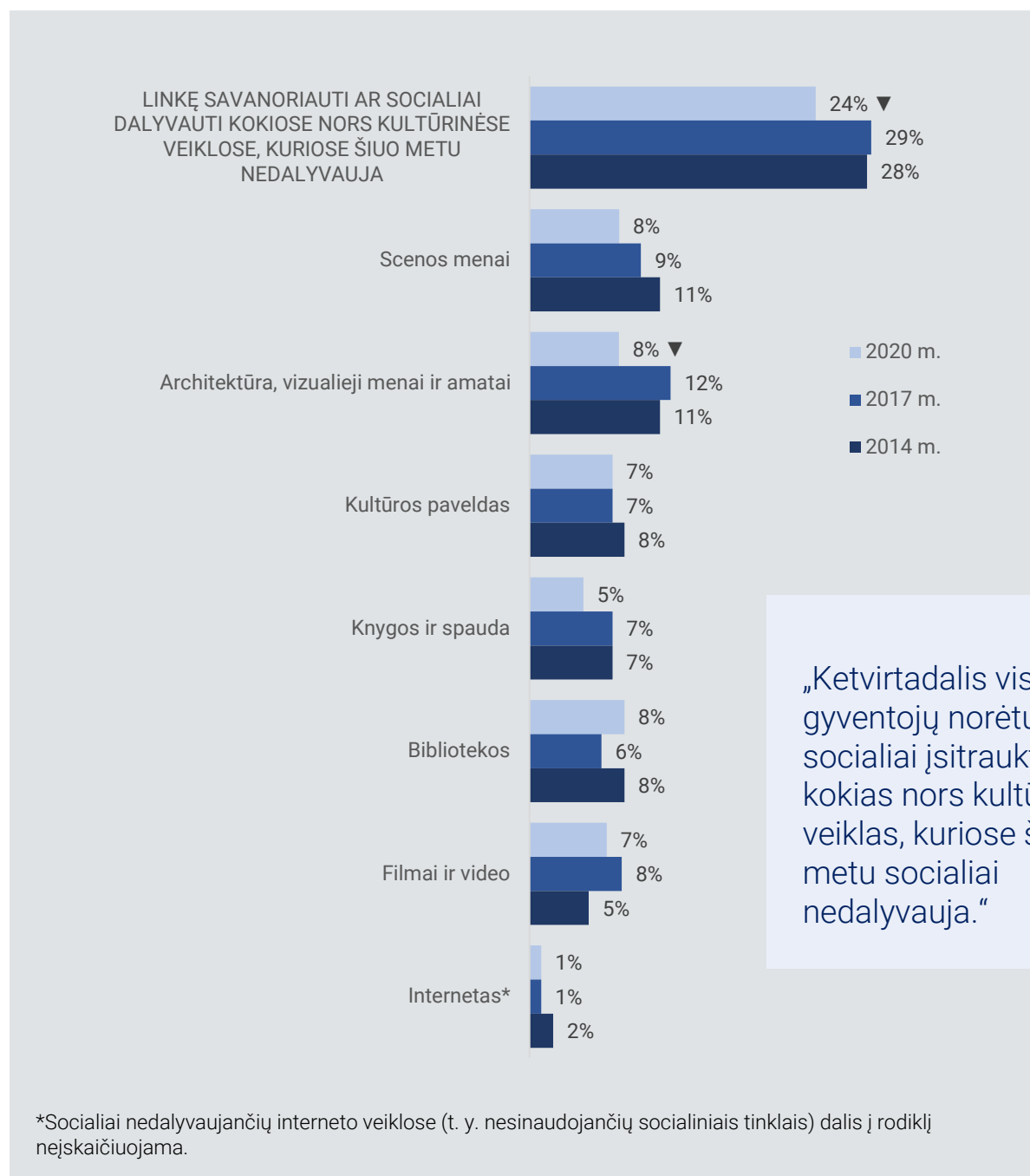
Socialinis dalyvavimas (dalyvavusiųjų mecenatystės, labdaringoje, savanorystės, bendruomeninėje veikloje gyventojų dalis) (2 pav.) yra statistiškai reikšmingai aukštesnis tik Panevėžio apskrityje,

neskaitant Panevėžio miesto (30 %). Kitų apskričių rodikliai nuo bendro Lietuvos vidurkio (21 %) statistiškai reikšmingai nesiskiria.

2 pav. Gyventojų, kurie yra dalyvavę mecenatystės, labdaringoje, savanorystės, bendruomeninėje veikloje, dalis, proc.

SOCIALIAI NEDALYVAUJANČIŲJŲ KULTŪRINĖSE VEIKLOSE POLINKIS DALYVAUTI JOSE

Kas ketvirtas gyventojas teigė, jog norėtų socialiai įsitraukti ar savanoriauti kurioje nors iš kultūros sričių, kurioje šiuo metu nesavanoriauja ar kitaip socialiai nedalyvauja. Tai yra kiek mažiau nei 2017 m. ir 2014 m. Sumažėjimas tiesiogiai sietinas su dvigubai išaugusiu socialiai dalyvavusių ar savanoriavusių kultūrinėse veiklose žmonių skaičiumi. Vis tik statistiškai reikšmingai sumažėjo tik noras įsitraukti į architektūros, vizualiųjų menų ir amatų veiklas (dalyvauti atitinkamų sričių mėgėjų klubų veiklose, joje savanoriauti, lankyti užsiėmimus ir pan.). Polinkis dalyvauti kitose veiklose išliko panašus kaip ir ankstesniais metais. Socialinis dalyvavimas kultūrinėse veiklose labiausiai domintų 15–39 m.

žmones, asmenis su aukštesniu išsilavinimu ir biurų darbuotojus, taip pat aukštas pajamas gaunančius ir miestų (be didmiesčių) gyventojus.

Tarp regionų galima pastebėti, kad bendrai į savanorystę kultūroje mažiausiai linkę įsitraukti vilniečiai, Utenos ir Tauragės apskričių gyventojai (13 % – 17 % lyginant su 24 % visų gyventojų). O labiausiai socialiai įsitraukti norėtų Klaipėdos miesto ir apskrities gyventojai ir ypač Vilniaus apskrities (neskaitant Vilniaus m.) gyventojai – net 43 % jų išreiškė norą savanoriauti kokioje nors kultūros srityje. Vėlgi, šio regiono aktyvumas matomas visose kultūros srityse.

KULTŪROS SRIČIŲ PRODUKTŲ VARTOJIMAS AR NAUDOJIMASIS PASLAUGOMIS 2014–2020 M.

Praktiškai visi gyventojai vartoja kultūros produktus. Daugiausia – filmų ir videomenų, knygų ir spaudos, scenos menų srityse. Kultūros paveldo ir filmų bei videomenų sričių vartojimas augo, o kitų paslaugų – išliko panašaus lygio, lyginant su visų trijų tyrimų vidurkiu.

Pastebėtina, kad moterys, asmenys, įgiję aukštąjį išsilavinimą, biurų darbuotojai, gyventojai, susiję su kultūros sritimi, gaunantys aukštą pajamą asmenys dažniau vartoja įvairių kultūros sričių produktus. Tarp amžiaus grupių labiausiai išsiskiria bibliotekų sritis, jų paslaugomis dažniausiai naudojasi jauni 15–29 m. gyventojai (tikėtina, mokslo tikslais). Įdomu pastebėti, kad kultūros paveldo srities produktus dažniau vartoja didmiesčių gyventojai. Vizualieji menai ir amatai, knygos ir spauda dažniau nei bibliotekos vartojami miestų gyventojų.

Lyginant regionus, pastebima gana daug skirtumų. Per 12 mėn. iki 2020 m. pavasario karantino scenos menų renginiuose lankėsi arba juos vartojo nuotoliniu būdu (klausėsi, žiūrėjo tiesiogines transliacijas, įrašus) virš 90 % apklaustųjų, gyvenančių Šiauliu, Kauno, Klaipėdos miestuose, taip pat Alytaus apskrityje (neskaitant Alytaus m.) ir Utenos apskrityje. Mažesnis scenos menų vartojimas stebimas tarp gyvenančiųjų Vilniaus mieste, Kauno apskrityje,

neskaitant Kauno m. (abiejuose apie 80 %) ir žemiausias – Tauragės apskrityje (69 %). Pastarojoje žemiausias ir architektūros, vizualiųjų menų ir amatų srities vartojimas (39 % lyginant su 52 % visų gyventojų). Kultūros paveldą dažniausiai gyvai arba virtualiai lanko arba žiūri, klausosi šios srities programų kauniečiai, alytiškiai ir Alytaus apskrities gyventojai, Klaipėdos apskrities gyventojai (85 % – 90 % vartojusiųjų šios srities produkciją lyginant su 79 % visų gyventojų). Rečiau šia sritimi domisi Panevėžio miesto gyventojai (68 %), Kauno apskrities (neskaitant Kauno m.) gyventojai, Marijampolės ir Tauragės apskričių gyventojai (visur tarp 66 % – 72 %).

Kalbant apie knygas ir spaudą, regioninių skirtumų mažiau – ją kiek rečiau skaito vilniečiai, o dažniau – klaipėdiečiai ir Panevėžio apskrities (išskyrus Panevėžio m.) gyventojai.

Viešosiose bibliotekose Vilniaus ir Kauno miestų bei Kauno apskrities gyventojai lankosi rečiau nei gyventojai Lietuvoje bendrai (30 % – 33 % lyginant su 39 %), o dažniausiai į jas užsuka gyvenantys Panevėžio apskrityje (57 %, neskaitant Panevėžio miesto) ir gyvenantys Utenos apskrityje (53 %).

Filmų ir videomenų vartojimas pagal regionus skiriasi menkai.

5 lentelė. Kultūros sričių produktų vartojimas ar naudojimas kultūros paslaugomis pagal sritis ir sociodemografines charakteristikas (bendras vartojimas siekia 99,4 %, todėl atskirai lentelėje nerodomas)

% skaičiuojami eilutėje		N	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Bibliotekos	Filmai ir video-menai
Bendras (%)		3163	85%	52%	79%	94%	39%	96%
Lytis	Vyras	1497	82% ▼	46% ▼	75% ▼	91% ▼	30% ▼	95%
	Moteris	1666	88% ▲	57% ▲	81% ▲	97% ▲	47% ▲	96%
Amžiaus grupės	15–19 metų	171	89%	52%	83%	89% ▼	68% ▲	93%
	20–29 metų	394	87%	53%	80%	92%	45% ▲	95%
	30–39 metų	423	88%	50%	84% ▲	95%	36%	95%
	40–49 metų	414	88%	54%	80%	95%	38%	96%
	50–59 metų	684	84%	53%	76%	95%	35% ▼	98% ▲
	60–69 metų	484	83%	53%	79%	96% ▲	38%	95%
	70 metų ir vyresni	593	78% ▼	48%	73% ▼	93%	35% ▼	94%
Išsilavinimas	Pradinis, pagrindinis	400	77% ▼	34% ▼	63% ▼	87% ▼	30% ▼	96%
	Vidurinis	894	80% ▼	41% ▼	73% ▼	92% ▼	29% ▼	95%
	Aukštesnysis	649	86%	56% ▲	83% ▲	96% ▲	37%	96%
	Aukštasis	1220	93% ▲	69% ▲	89% ▲	98% ▲	56% ▲	96%
Tautybė	Lietuvius (-ė)	2863	86%	54% ▲	81% ▲	95%	41%	96%
	Kita tautybė	300	75% ▼	31% ▼	62% ▼	87% ▼	24% ▼	90% ▼
Užsiėmimas	Tarnautojai, specialistai	1107	92% ▲	65% ▲	88% ▲	98% ▲	49% ▲	97%
	Dirbantys fizinį darbą	620	84%	45% ▼	76%	94%	25% ▼	97%
	Pensijoje, turintys negalią	899	78% ▼	47% ▼	72% ▼	92% ▼	33% ▼	94%
	Nedirba, ieško darbo	302	80% ▼	38% ▼	68% ▼	88% ▼	32% ▼	95%
	Mokosi	235	90% ▲	56%	87% ▲	91%	67% ▲	93%
Santykis su kultūros sritimi	Susiję su kultūros sritimi	417	93% ▲	73% ▲	93% ▲	97% ▲	67% ▲	96%
	Nesusiję su kultūros sritimi	2746	84%	49% ▼	77% ▼	94%	35% ▼	95%
Šeiminė padėtis	Vedę / gyvena kartu	1815	87%	54% ▲	82% ▲	95% ▲	38%	96%
	Išsiskyrę / gyvena atskirai	359	82%	46% ▼	69% ▼	94%	32% ▼	97%
	Našlys, našlė	401	77% ▼	45% ▼	70% ▼	92%	33% ▼	95%
	Nevedęs, netekėjusi	588	87%	53%	80%	91% ▼	50% ▲	94%
Namų ūkio dydis (žmonių skaičius)	Vienas	786	79% ▼	47% ▼	72% ▼	92%	34% ▼	95%
	Du	1309	87%	55% ▲	79%	95%	38%	96%
	Trys	549	87%	52%	83% ▲	95%	41%	95%
	Keturi ir daugiau	519	87%	51%	82%	93%	47% ▲	95%
Vaikai iki 15 metų	Nėra	2547	85%	52%	78%	94%	38%	96%
	Yra	616	86%	51%	81%	94%	42%	95%

GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR PASITENKINIMAS KULTŪROS PASLAUGOMIS.
2020 M. SANTRAUKA

% skaičiuojami eilutėje		N	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Bibliotekos	Filmai ir video-menai
Bendras (%)		3163	85%	52%	79%	94%	39%	96%
šeimoje								
Pajamos vienam NŪ nariui per mėnesį	Žemos (iki 400 EUR)	816	76% ▼	39% ▼	66% ▼	90% ▼	29% ▼	94%
	Vidutinės (401–800 EUR)	1300	87%	54%	82% ▲	95%	39%	97% ▲
	Aukštos (virš 800 EUR)	490	93% ▲	65% ▲	88% ▲	98% ▲	43%	96%
	Nenurodė	557	88%	57% ▲	84% ▲	94%	51% ▲	93% ▼

6 lentelė. Kultūros sričių produktų vartojimas ar naudojimas kultūros paslaugomis pagal sritis ir regionus

% skaičiuojami eilutėje		N	Scenos menai	Architektūra, vizualieji menai ir amatai	Kultūros paveldas	Knygos ir spauda	Bibliotekos	Filmai ir video-menai
Bendras (%)		3163	85%	52%	79%	94%	39%	96%
Gyv. vietovės dydis	Vilnius, Kaunas, Klaipėda	1045	85%	50%	81%	93%	34% ▼	95%
	Kiti miestai (virš 3 tūkst. gyv.)	1111	86%	57% ▲	80%	95%	43% ▲	95%
	Miesteliai ir kaimai (iki 3 tūkst. gyv.)	1007	84%	49%	75% ▼	94%	40%	97%
Didieji miestai	Vilnius	581	79% ▼	45% ▼	76%	90% ▼	33% ▼	94%
	Kaunas	310	95% ▲	55%	90% ▲	95%	33% ▼	95%
	Klaipėda	154	91% ▲	58%	83%	98% ▲	41%	96%
	Šiauliai	107	97% ▲	59%	86%	93%	38%	96%
	Panevėžys	102	80%	48%	68% ▼	93%	33%	98%
	Alytus	113	80%	71% ▲	87% ▲	96%	44%	94%
Didžiųjų miestų apskritys be apskričių centrų	Vilniaus apskritis	292	87%	48%	80%	94%	45% ▲	94%
	Kauno apskritis	297	78% ▼	49%	72% ▼	94%	30% ▼	96%
	Klaipėdos apskritis	198	88%	52%	86% ▲	96%	46%	96%
	Šiaulių apskritis	181	83%	50%	75%	91%	40%	96%
	Panevėžio apskritis	151	88%	68% ▲	83%	98% ▲	57% ▲	99% ▲
	Alytaus apskritis	103	92% ▲	61%	88% ▲	98%	47%	95%
Apskritys (įskaitant apskričių centrus)	Vilniaus apskritis	873	81% ▼	46% ▼	77%	92% ▼	37%	94% ▼
	Kauno apskritis	607	86%	52%	81%	95%	32% ▼	96%
	Klaipėdos apskritis	352	89% ▲	55%	85% ▲	97% ▲	44%	96%
	Šiaulių apskritis	288	88%	53%	79%	92%	39%	96%
	Panevėžio apskritis	253	85%	60% ▲	77%	96%	47% ▲	99% ▲
	Alytaus apskritis	216	86%	66% ▲	88% ▲	97%	46%	94%
	Marijampolės apskritis	160	88%	53%	66% ▼	93%	32%	96%
	Telšių apskritis	149	80%	52%	74%	95%	43%	97%
	Utenos apskritis	157	94% ▲	59%	82%	98%	53% ▲	99% ▲
Tauragės apskritis	108	69% ▼	39% ▼	67% ▼	94%	45%	94%	

7 lentelėje pateikti gyvo ir virtualaus vartojimo bendrieji rodikliai bei rodikliai atskiroms sritims. Kaip minėta anksčiau, gyvas ir virtualus kultūros vartojimas siekia beveik 100 %. Jei žiūrime atskirai tik

gyvą vartojimą (t. y. renginių, parodų, muziejų, kultūros paveldo lankymą, knygų skaitymą ir lankymąsi bibliotekose bei kine), jis vis tiek yra didelis ir siekia beveik 88 %.

7 lentelė. Kultūros sričių gyvas ir virtualus vartojimas

Gyventojai (≥15 m.), per pastaruosius 12 mėnesių ..., proc.	2014 m.	2017 m.	2020 m.
Galutinis rodiklis (4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7)	100	99,8	99,4
Gyventojai (≥15 m.), vartoję kultūros produktus, proc.	98,6	97,6	96,7
<i>Gyventojai (≥15 m.), vartoję kultūros produktus GYVAI, proc.</i>	<i>85,7</i>	<i>85,0</i>	<i>87,8</i>
<i>Gyventojai (≥15 m.), vartoję kultūros produktus GYVAI, neskaitant spaudos vartojimo (4.4.2 ir 4.4.3), proc.</i>	<i>99,4</i>	<i>99,1</i>	<i>99,0</i>
4.1. lankęsi scenos menų renginiuose, žiūrėję, klausęsi programų	89,7	85,0	84,9
4.1.1 lankęsi scenos meno renginiuose	57,5	61,4	63,7
4.1.2 žiūrėję tiesioginę renginių transliaciją ne namuose (pvz., lauke, kino salėje, viešojoje bibliotekoje ar kitoje vietoje)	32,7	31,2	36,6
4.1.3 žiūrėję ar klausęsi renginių įrašų	79,3	70,0	69,1
4.2. lankęsi vizualiojo meno, architektūros, amatų ir dizaino renginiuose, žiūrėję, klausęsi programų	47,9	50,4	51,9
4.2.1 lankęsi tapybos ir grafikos darbų, fotografijų, skulptūrų, amatininkų dirbinių parodose	28,2	25,0	27,4
4.2.2 lankęsi virtualiose tapybos ir grafikos darbų, fotografijų, skulptūrų, amatininkų dirbinių parodose	12,2	13,7	12,2
4.2.3 lankęsi amatininkų dirbinių parodose (profesionalių ar mėgėjų)	–	–	25,7
4.2.4 domėjęsi architektūra (lankydami architektūros objektus), lankęsi architektūros parodose, ar ekskursijose	–	–	20,3
4.2.5 lankęsi dizaino parodose	–	–	8,9
4.2.6 žiūrėję ar klausęsi programos apie vizualiuosius menus ir amatus (per TV, radiją, internete ar kitomis priemonėmis)	37,7	39,7	33,2
4.3. lankęsi muziejuose arba lankę kultūros paveldą, žiūrėję, klausęsi programų	72,6	71,0	78,2
4.3.1 lankęsi muziejuje	37,8	31,5	36,6
4.3.2 lankęsi galerijoje ar parodoje	31,6	21,3	24,3
4.3.3 žiūrėję virtualias meno parodas arba muziejų ekspozicijas internete arba kitomis priemonėmis	7,3	8,6	18,4
4.3.4 žiūrėję arba klausęsi programos apie muziejus per TV, radiją, internete arba kitomis priemonėmis	29,2	34,5	32,8
4.3.5 lankę kultūros paminklus, istorines ar meno vietas, įžymius pastatus, archeologines vietas	50,0	53,0	60,4
4.3.6 žiūrėję kultūros paminklus, istorines ar meno vietas, pastatus ar vietas internete arba kitomis priemonėmis	21,2	28,9	32,4

Žymėjimai: Apibendrinantys rodikliai gyvas lankymasis, vartojimas virtualus lankymasis, vartojimas

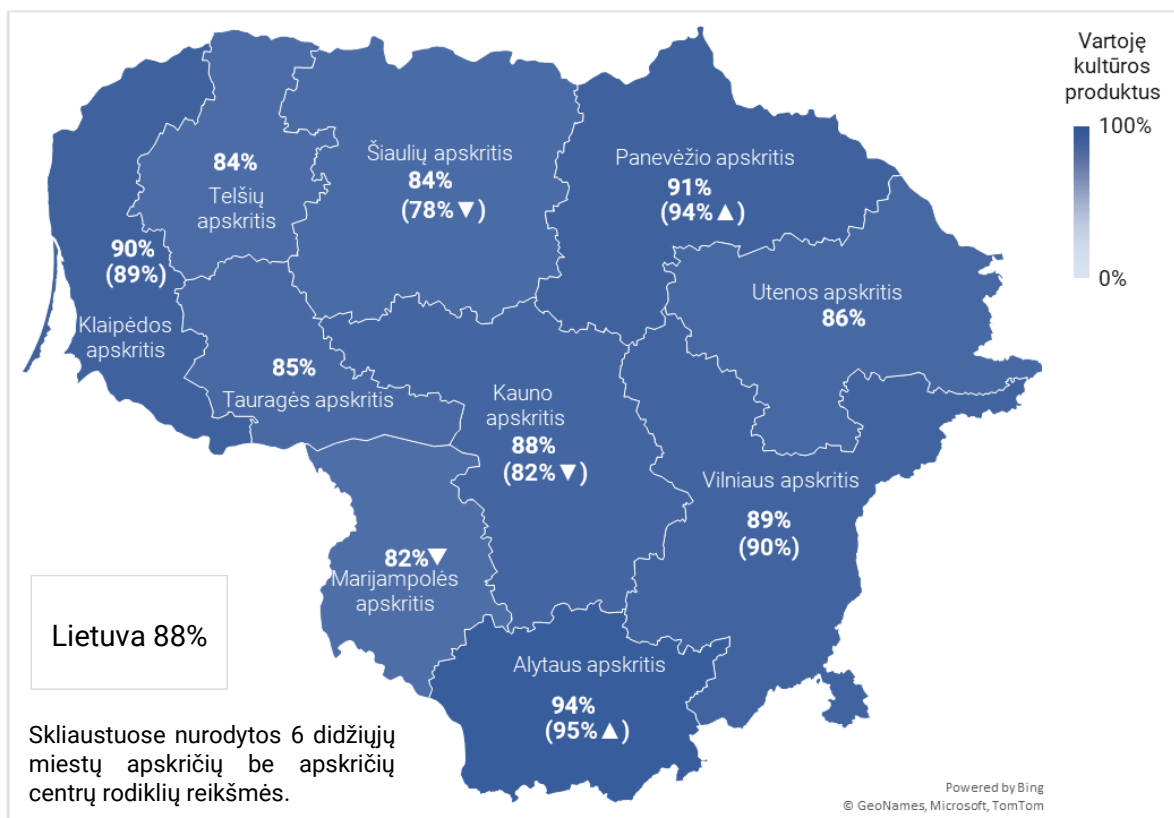
Gyventojai (≥15 m.), per pastaruosius 12 mėnesių ..., proc.	2014 m.	2017 m.	2020 m.
4.3.7 žiūrėję arba klausęsi programos apie kultūros paminklus, istorines ar meno vietas, pastatus arba vietas per TV, radiją, internete arba kitomis priemonėmis	41,4	41,3	42,6
4.3.8 lankęsi archyvuose	3,7	1,6	4,9
4.3.9 lankęsi archyvuose internete	3,8	2,8	7,7
4.4. skaitę knygas ir spaudą	97,1	96,3	94,0
4.4.1 skaitę knygą	63,1	66,3	69,4
4.4.2 skaitę žurnalus ir / arba periodinius leidinius	88,2	86,7	80,3
4.4.3 skaitę laikraščius	91,8	88,1	81,4
4.5. naudojęsi bibliotekų paslaugomis	38,3	35,3	39,2
4.5.1 lankęsi bibliotekoje	36,7	31,2	34,7
4.5.2 lankęsi bibliotekoje internete	13,4	11,9	17,2
4.6. žiūrėję filmus ir video	89,0	91,4	95,5
4.6.1 lankęsi kine ar kino festivalyje	35,1	40,8	36,2
4.6.2 žiūrėję filmus per TV	86,8	89,2	91,6
4.6.3 žiūrėję filmus internete	45,9	49,5	48,6
4.7. klausęsi radijo	80,4	81,3	80,1

Žymėjimai: ■ Apibendrinantys rodikliai ■ gyvas lankymasis, vartojimas ■ virtualus lankymasis, vartojimas

Gyvai vartojusiųjų kultūros produktus gyventojų dalis (3 pav.) siekia 88 %. Šis rodiklis yra statistiškai reikšmingai mažesnis Šiaulių apskrityje (su ir ypač be Šiaulių miesto), Kauno apskrityje be Kauno

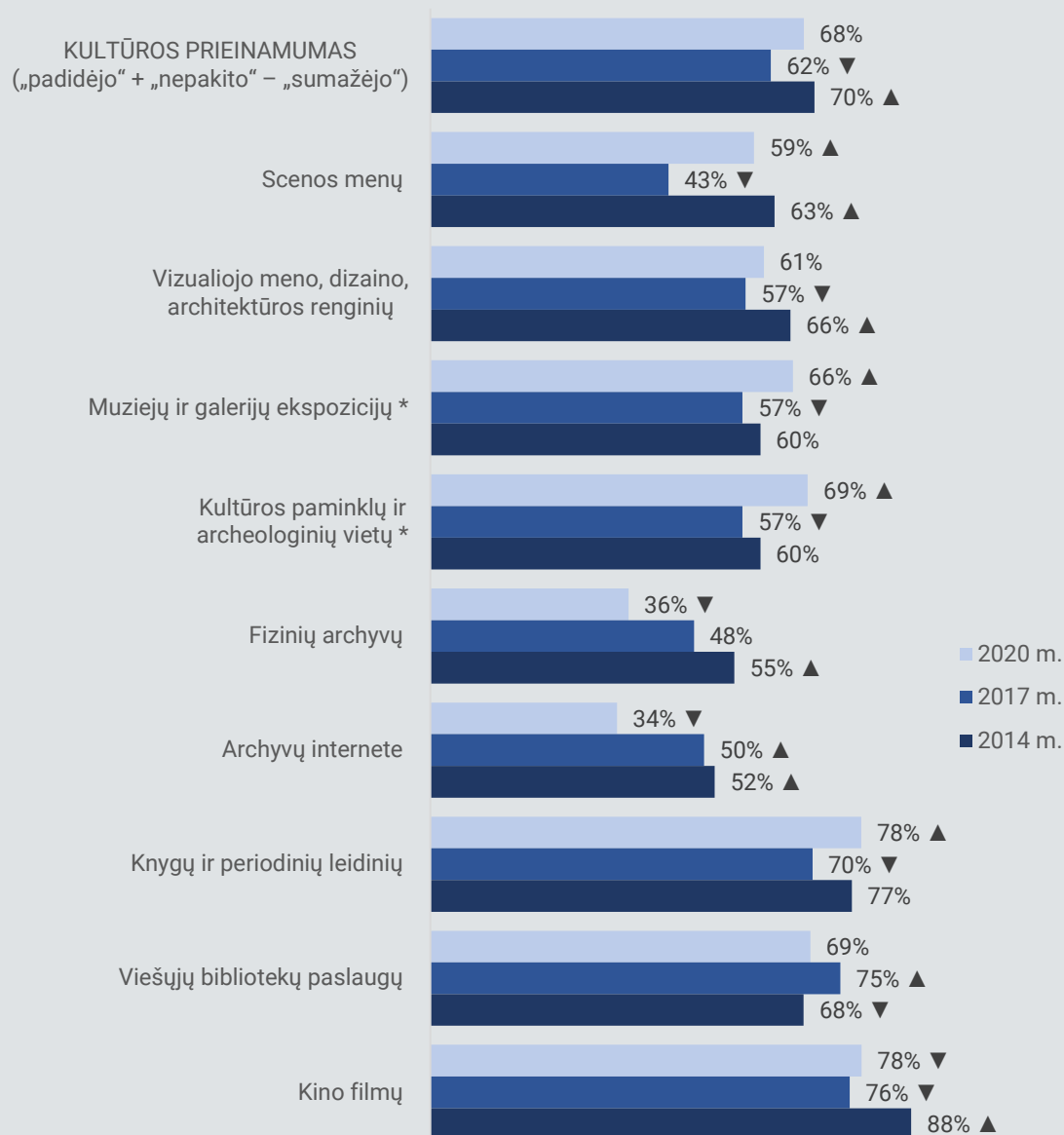
m., Marijampolės apskrityje. Šis rodiklis statistiškai reikšmingai aukštesnis Panevėžio apskrityje (be Panevėžio m.) ir Alytaus apskrityje (su ir be Alytaus m.).

3 pav. Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis, proc. (neskaitant televizijos, spaudos, radijo, interneto ir virtualaus vartojimo)

PASITENKINIMO KULTŪROS SRIČIŲ PRIEINAMUMU IR KOKYBE RODIKLIAI 2014–2020 M.

KULTŪROS SRIČIŲ PRIEINAMUMAS

Rodiklis apskaičiuotas sudėjus gyventojus (proc.), manančius, kad per pastaruosius 12 mėn. kultūros sričių prieinamumas Lietuvoje „padidėjo“ arba „nepasikeitė“, ir iš šios sumos atėmus gyventojus (proc.), manančius, kad jis „sumažėjo“.

*Muziejų ir galerijų ekspozicijų bei kultūros paminklų ir archeologinių vietų prieinamumo vertinimas atskirtas tik 2020 m. tyrime. Anksčiau šios sritys buvo vertinamos kartu.

Kultūros prieinamumo ir kokybės rodikliai, kaip ir ankstesniuose tyrimuose, apskaičiuojami tokiu būdu: iš gyventojų, vertinančių, kad kultūros prieinamumas arba kokybė pagerėjo arba nepakito, sumos atimama dalis tų, kurie vertina, kad srities prieinamumas arba kokybė pablogėjo. Bendri visų sričių prieinamumo ir kokybės rodikliai pasveriami pagal sričių vartotojų (įskaitant įsitraukusiuosius socialiai ar asmeniškai dalyvavusiuosius srities veiklose) kiekį. Vis dėlto 2020 m. tyrime įvestas pakeitimas – nuspręsta į skaičiavimą įtraukti visus gyventojus, o ne tik vartojusius tą sritį (diagramoje pateikiami šiuo būdu suskaičiuoti visų trijų tyrimų rodikliai). Taip siekiama geriau atspindėti visos visuomenės nuomonę. Tyrimo rezultatai rodo, kad ir neįsitraukę konkretių kultūros sričių per praėjusius metus turi nuomonę apie jų prieinamumą bei kokybę. Pirma, jie gali būti jas vartoję anksčiau, antra, tikėtina, kad dalis gyventojų būtent dėl prieinamumo ar kokybės stokos kurių nors sričių neįsitraukė, tačiau dėl to jų nuomonė šiuo požiūriu nėra mažiau reikšminga. Galiausiai, gyventojai nuomonę susidaro iš žiniasklaidos teikiamos informacijos bei kitų žmonių atsiliepimų.

2020 metų tyrime bendras kultūros sričių prieinamumo rodiklis siekia 68 %. 2020 m. stebimas daugelio kultūros sričių prieinamumo rodiklio augimas. Lyginant su 2017 m., ypač ryškus scenos menų, kultūros paveldo, muziejų ir galerijų prieinamumo vertinimo pagerėjimas.

Remiantis gyventojų nuomone, ženkliai mažėjo fizinių archyvų ir archyvų internete prieinamumas. Lyginant su 2017 m., kiek sumažėjo ir viešųjų bibliotekų prieinamumas, tačiau nuo trijų tyrimų vidurkio šis rodiklis reikšmingai nesiskiria. Kino filmų prieinamumas 2017 m. ir 2020 m. vertinamas panašiai, tačiau vis dar prasčiau nei 2014 m.

Pasitenkinimo kultūros paslaugų prieinamumu rodiklis tarp miestų yra statistiškai reikšmingai aukštesnis Vilniuje (73 %) ir Šiauliuose (80 %), o reikšmingai žemesnis Klaipėdoje (55 %). Apskirtyse pastebėtina, kad pasitenkinimas prieinamumu statistiškai reikšmingai aukštesnis Alytaus (75 %) ir Marijampolės apskrityse (76 %), o statistiškai reikšmingai žemesnis Telšių ir Kauno (neskaitant Kauno miesto) apskrityse (atitinkamai 58 % ir 63 %).

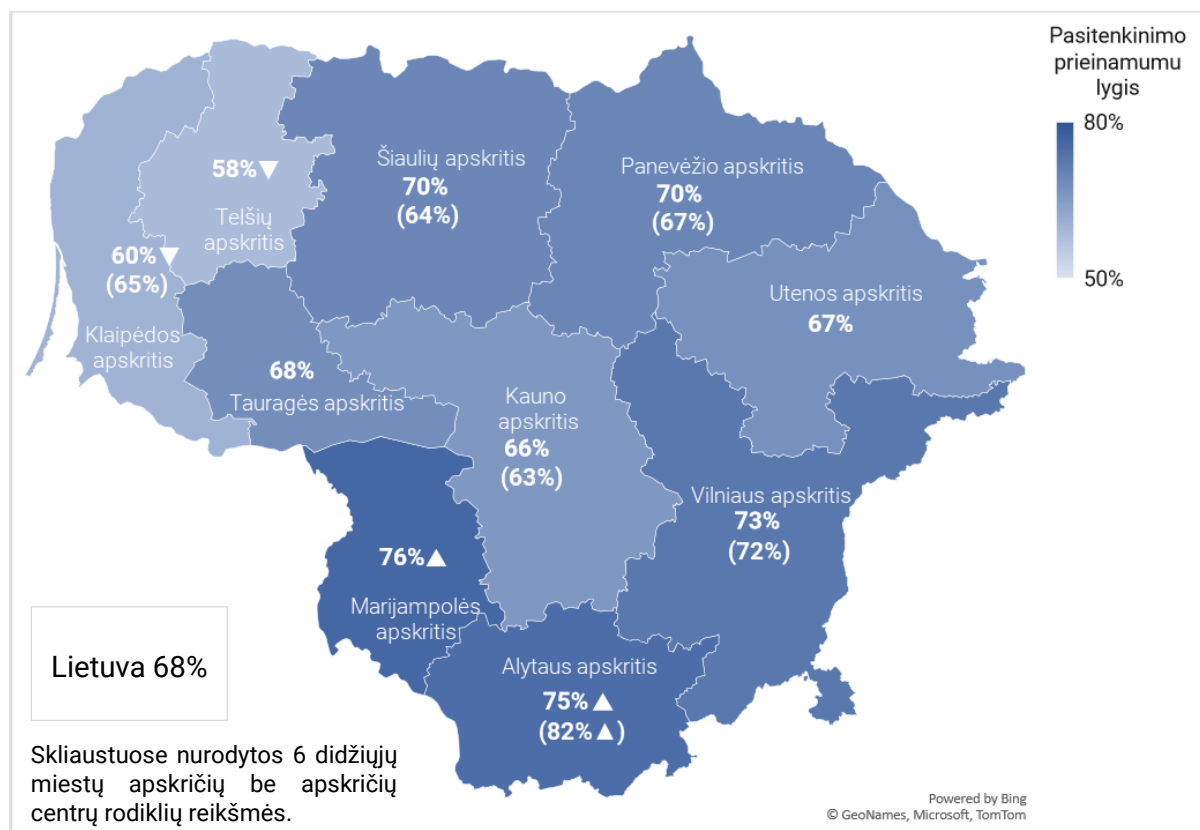
2020 m. programa „Kurk Lietuvai“ atliko erdvinę kultūros tinklo analizę³, kurios metu analizavo duomenis apie geografinį būtiną, dažno, vidutinio ir reto poreikio kultūros paslaugų pasiekiamumą 30–90 minučių atstumu, vykstant automobiliu. Ši analizė parodė, jog virš 80 % gyventojų, gyvenančių Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių apskrityse ir Panevėžio mieste pasiekia visas: būtiną, dažno ir vidutinio lygmens kultūros paslaugas. Žemiausias rodiklis – iki 25 % gyventojų, kuriems pasiekiamos minėtos paslaugos, tenka Šiaurės Rytų Lietuvos regionams, iš esmės besiribojantiems su Latvija (Utenos ir Panevėžio apskričių savivaldybės), taip pat Telšių, Tauragės apskritys, didesnė dalis Marijampolės apskrities bei Alytaus apskritis. Tokios tendencijos tik iš dalies sutampa su šio tyrimo metu nustatyta pasitenkinimo kultūros prieinamumu rodikliu. Pavyzdžiui, Alytaus ir Marijampolės apskričių gyventojai pagal „Kurk Lietuvai“ analizę turi mažesnę prieinamumą, o, remiantis šio tyrimo duomenimis, jį vertina gerai, tuo metu Klaipėdos miesto gyventojai turi vienas geriausių prieinamumo sąlygų, tačiau prieinamumą vertina gerokai prasčiau nei tokio pat lygio sąlygas (pagal minėtą

³ Projektą įgyvendino „Kurk Lietuvai“ projektų vadovė Vėjūna Žalalytė, kartu su Vidaus reikalų ir Kultūros ministerijomis. Prieiga internete: <http://kurk.lt/wp-content/uploads/2020/11/Erdvin%C4%97-analiz%C4%97-i%C5%A1samiai.pdf>

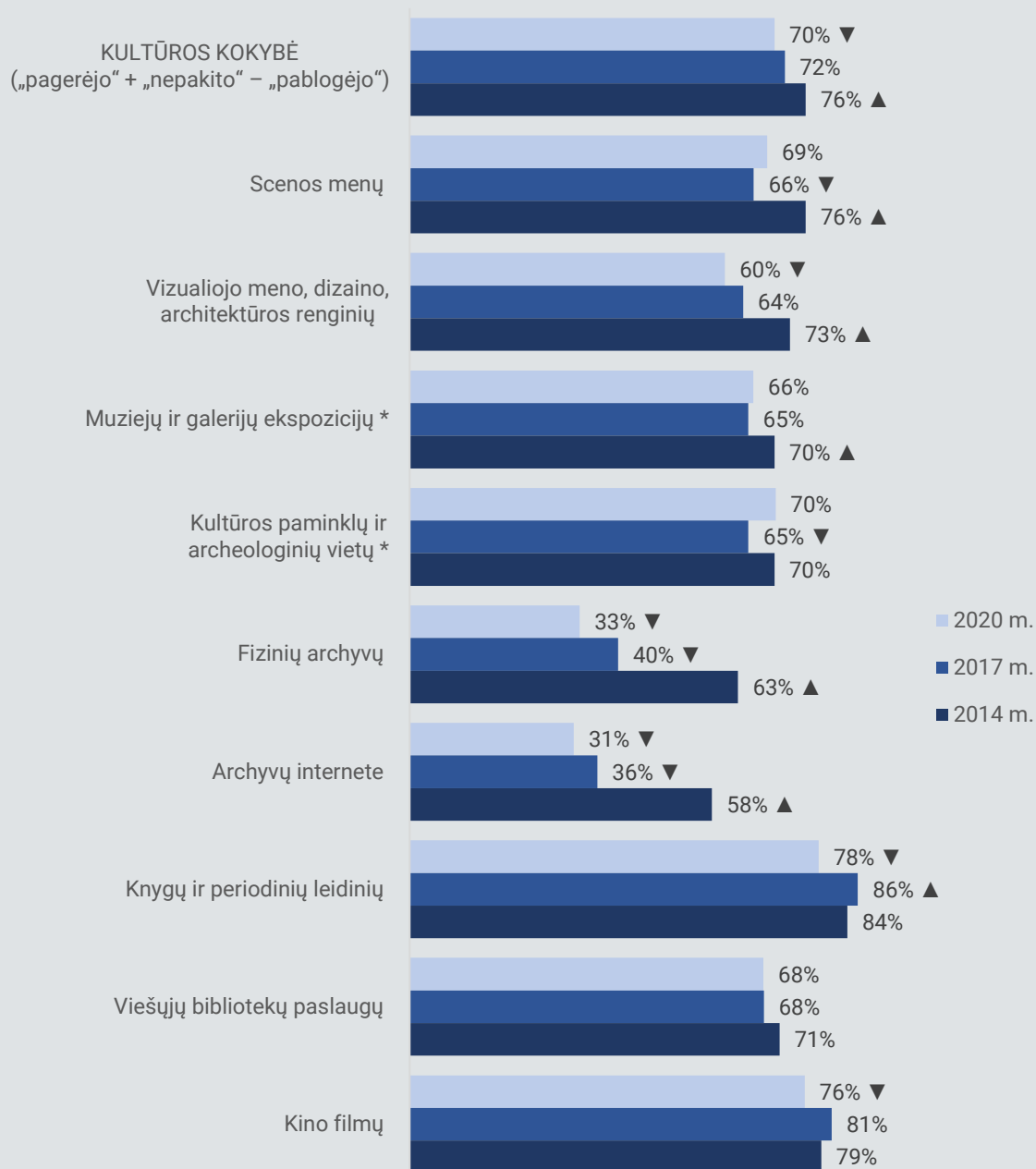
analizę) turintys vilniečiai ar šiauriečiai. Taigi galimybės naudotis kultūros paslaugomis ne visais atvejais atitinka gyventojų pasitenkinimo prieinamumu vertinimus. Dalyje regionų tai gali būti

susiję ir su pačių kultūros paslaugų kokybe, tačiau „Kurk Lietuvai“ analizės ir šio tyrimo rodiklių skirtumai taip pat nurodo į regioninius ekonominės ir socialinės sanklodos skirtumus.

4 pav. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.

KULTŪROS SRIČIŲ KOKYBĖ

Rodiklis apskaičiuotas sudėjus gyventojus (proc.), manančius, kad per pastaruosius 12 mėn. kultūros sričių kokybė Lietuvoje „pagerėjo“ arba „nepasikeitė“, ir iš šios sumos atėmus gyventojus (proc.), manančius, kad ji „pablogėjo“.

*Muziejų ir galerijų ekspozicijų bei kultūros paminklų ir archeologinių vietų kokybės vertinimas atskirtas tik 2020 m. tyrime. Anksčiau šios sritys buvo vertinamos kartu.

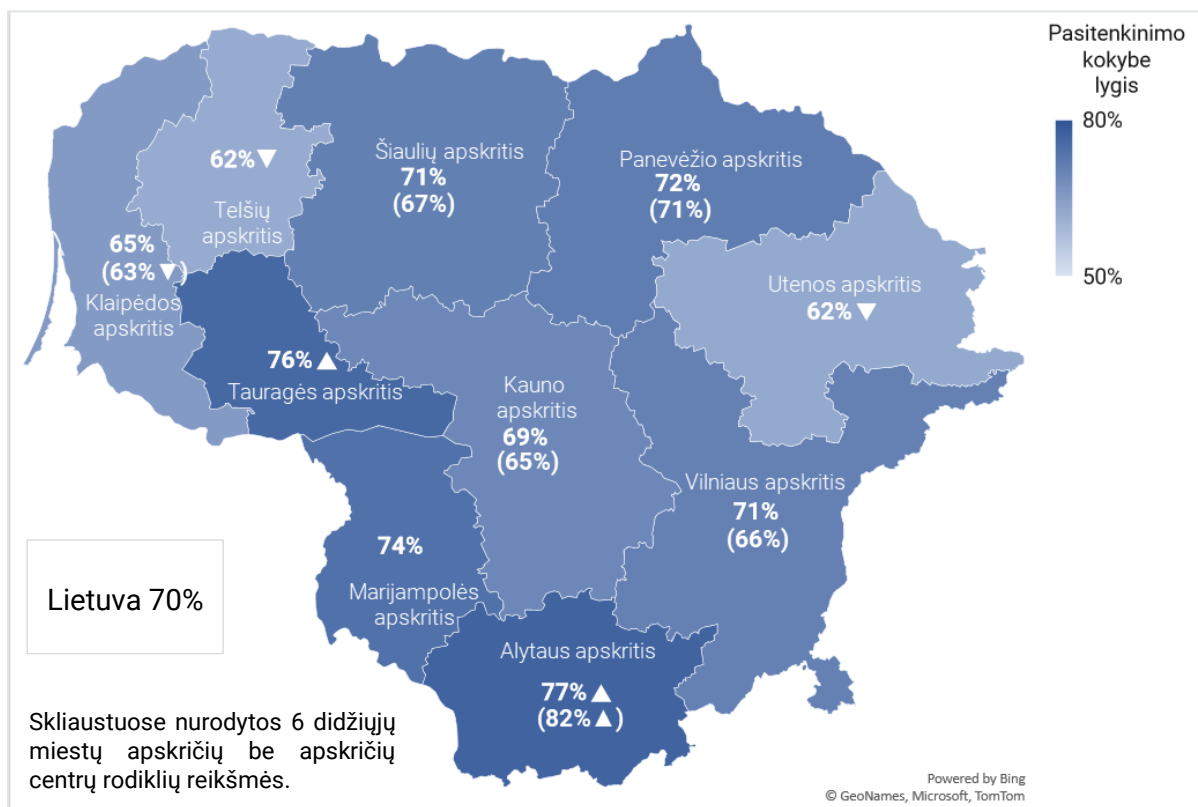
Bendras visų kultūros sričių kokybės vertinimo svertinis rodiklis lygus 70 %. 2020 metų tyrime mažėjo vizualiųjų menų, archyvų, knygų ir periodinių leidinių bei kino filmų srityse apskaičiuotas kokybės vertinimo rodiklis. Kitose srityse kokybinių pokyčių nestebima. Labiausiai sumažėjusią archyvų kokybę galima sieti su tuo, kad šios paslaugos naudojamos rečiau ir žmonėms sunkiau įvertinti jų kokybę.

Kalbant apie kultūros paslaugų kokybės rodiklį regionuose (5 pav.), jis yra statistiškai reikšmingai aukštesnis Alytaus apskrityje (77 %), ypač neįskaitant Alytaus miesto (82 %). Galima priminti, jog šiame

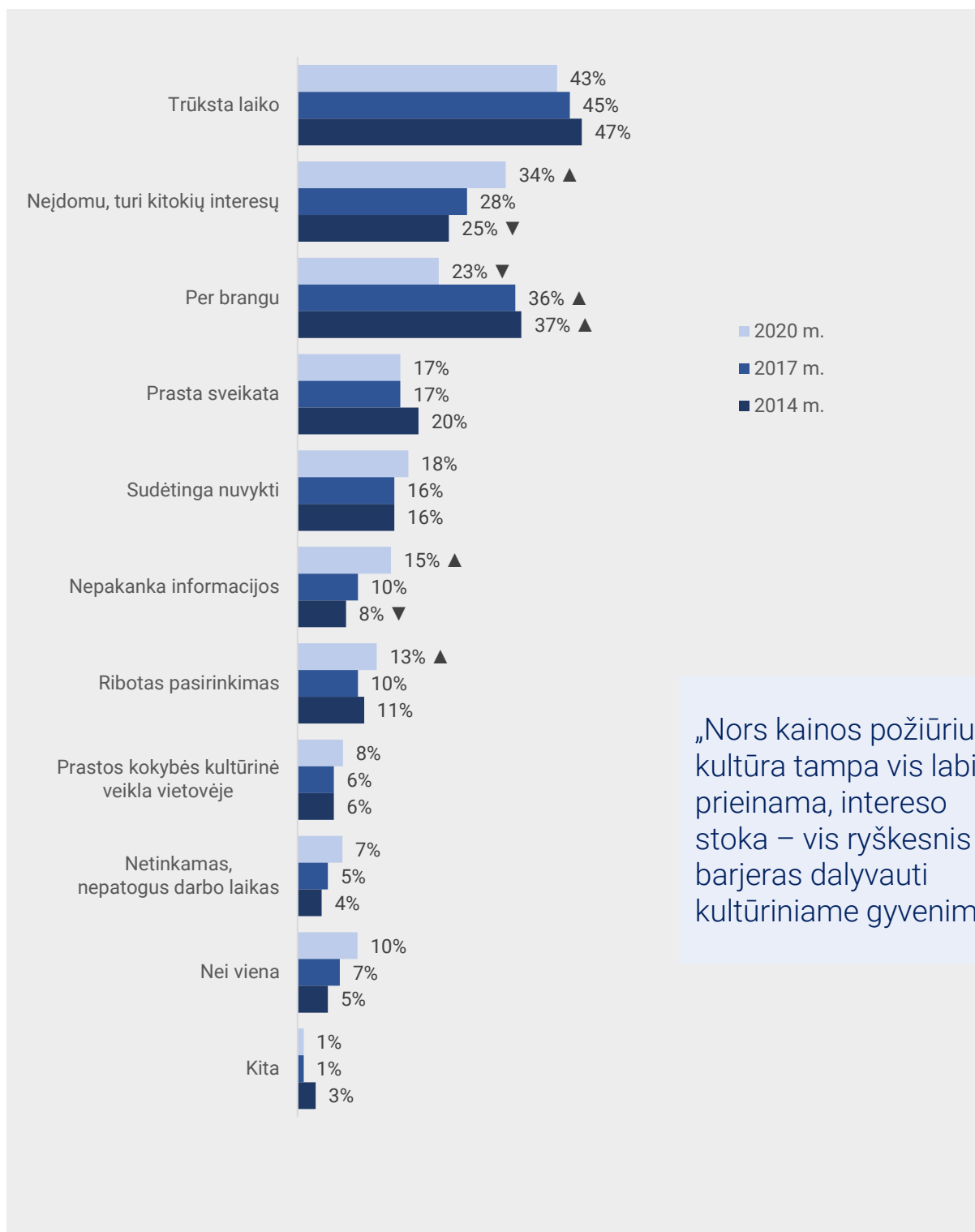
regione, pagal anksčiau aptartos erdvinės kultūros paslaugų tinklo analizę, kultūros prieinamumas yra žemas. Tačiau panašu, kad su kokybės vertinimu šiame regione tai nesusiję. Kultūros kokybės rodiklis yra statistiškai reikšmingai aukštesnis ir Tauragės apskrityje (76 %)

Statistiškai reikšmingai mažesniu kultūros kokybės rodikliu nei bendrai Lietuva išsiskiria Klaipėdos be Klaipėdos m. (63 %), Telšių bei Utenos apskritys (abiejose 62 %). Šiuo atveju, tik Telšių regiono gyventojų kultūros kokybės vertinimai antrina tiek žemesniam prieinamumo vertinimui, tiek žemam „Kurk Lietuvai“ nustatytam erdviniam prieinamumui.

5 pav. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe, proc.

PAGRINDINĖS KLIŪTYS ĮSILIETI Į KULTŪRINĮ GYVENIMĄ

„Nors kainos požiūriu kultūra tampa vis labiau prieinama, intereso stoka – vis ryškesnis barjeras dalyvauti kultūriniame gyvenime.“

Pagrindinės kliūtys, trukdančios įsilieti į kultūrinį gyvenimą, išlieka tos pačios kaip ir ankstesniais laikotarpiais: laiko ir intereso stoka bei kaina. Vis dėlto 2020 m. tyrime gerokai daugiau teigiančiųjų, jog dalyvauti kultūriniame gyvenime neįdomu ar turima kitokių interesų (34 %, palyginti su 25–28 % ankstesniuose tyrimuose), o teigiančiųjų, kad tai daryti per brangu, gerokai mažiau (23 %, palyginti su 36–37 %).

2020 m. tyrime galima pastebėti informacijos poreikio augimą – teigiančiųjų, kad jos trūksta, dalis paaugo nuo 8 % 2014 m. iki 15 % 2020 m. Įdomu, kad tą dažniausiai akcentavo gyventojai nuo 20 iki 29 m. (23 % jų), kuriems dėl didelio interneto raštingumo informacija yra viena geriausiai prieinamų. Todėl tai gali rodyti ir kelias netiesiogines tendencijas. Pirmiausia, galbūt informacija apie kultūrinės veiklos galimybes pasimeta naujienų gausoje. Taip pat tikėtina, kad ši auditorija neranda arba nežino informacijos šaltinių, kuriuose būtų galima rasti patogiausiai pateikiamą, koncentruotą, specializuotą kultūrinę informaciją. Iš kitos pusės, tai gali rodyti tiesiog šios tikslinės grupės intereso, noro įdėti pastangų stoką.

Detaliau analizuojant sociodemografinės grupės galima akcentuoti, kad laiko trūkumu dažniausiai skundžiasi ekonomiškai aktyvesni visuomenės nariai: gyventojai iki 60 m. (ypač 30–39 m. amžius grupėje), su aukštesniu

išsilavinimu, dirbantys, turintys vaikų, susiję su kultūros sritimi, gaunantys vidutines ir aukštas pajamas asmenys. Intereso stoka ypač ryški tarp vyrų (47 %, palyginti su 24 % moterų), taip pat tarp asmenų, įgijusių vidurinį ar žemesnį išsilavinimą, dirbančių fizinį darbą, nedirbančių, besimokančių gyventojų. Įdomu pastebėti, kad iš vietovių išsiskiria Kaunas – jo gyventojai dažniau jaučia intereso stoką.

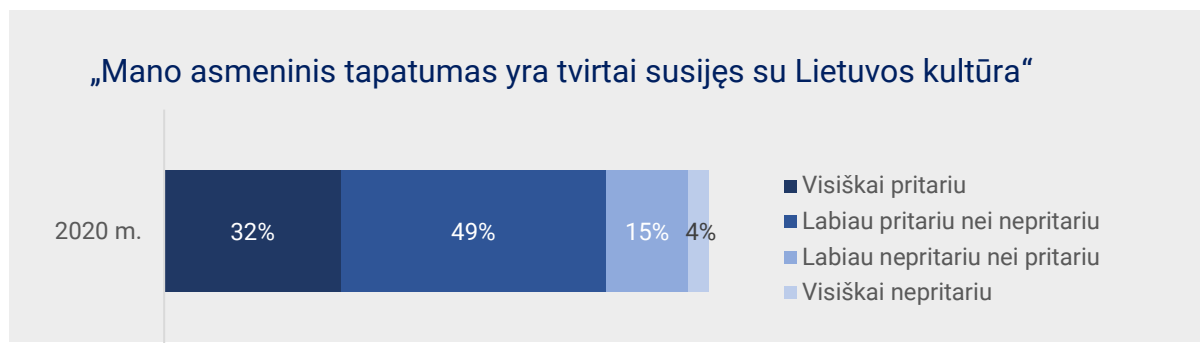
Aukšta kaina, sudėtinga nuvykti, prasta sveikata – šios priežastys dažniau riboja socialiai pažeidžiamas gyventojų grupes: vyresnius asmenis, pensininkus, našlius (-es), priklausančius žemų pajamų grupei gyventojus, taip pat gyvenančius mažiausiose vietovėse (iki 3 tūkst. gyv.). Verta atkreipti dėmesį, kad aukšta kaina taip pat dažniau riboja moteris bei didmiesčių gyventojus, ypač Klaipėdos – čia net 41 % teigė, jog kultūrinis gyvenimas jiems yra per brangus (lyginant su 23 % visų gyventojų). Tarp regionų galima paminėti geografinio prieinamumo vertinimo skirtumus: jį kaip kliūtį įsilieti į kultūrinį gyvenimą ypač dažnai minėjo Alytaus (39 %), Šiaulių (33 %), Panevėžio (31 %) apskričių, neskaitant apskričių centrų, gyventojai – kone dvigubai dažniau nei visi gyventojai bendrai (18 %). Beje, Panevėžio apskritis (neskaitant Panevėžio m.) dažniausiai iš visų regionų išskyrė ir informacijos stokos aspektą (28 % lyginant su 15 % visų gyventojų).

02

KULTŪROS IR VISUOMENĖS PILIETIŠKUMO IR SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES KLAUSIMŲ SAŠAJOS

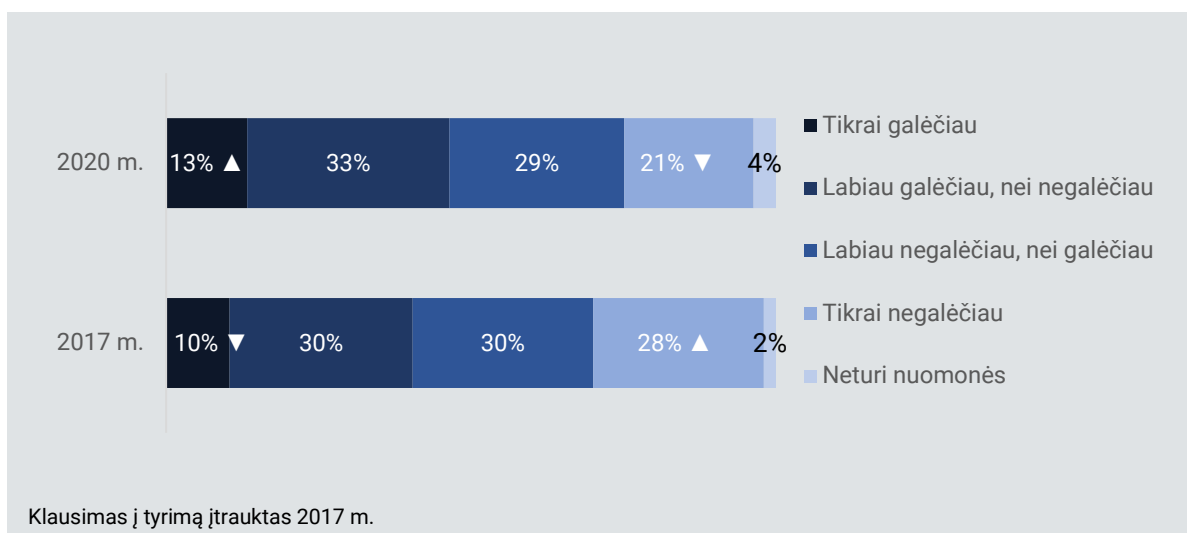
ASMENINIO TAPATUMO IR LIETUVOS KULTŪROS RYŠYS

8 iš 10 gyventojų pritaria, kad jų asmeninis tapatumas tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra. Maždaug penktadalis tam nepitaria. Savo asmeninį tapatumą su Lietuvos kultūra dažniau sieja moterys, vyriausi šalies gyventojai (70+ m.), įgiję aukštąjį išsilavinimą, biurų darbuotojai, pensininkai, lietuvių tautybės bei aukštai pajamų kategorijai priskiriami asmenys.

Pagal regionus tapatumo ir Lietuvos kultūros ryšiui labiausiai pritaria Alytaus miesto gyventojai ir Panevėžio apskrities (be Panevėžio miesto) gyventojai – atitinkamai net 57 % ir 51 % jų visiškai pritaria šiam teiginiui. Daugiausia nepritariančių šiam teiginiui – Klaipėdoje ir Telšių apskrityje (atitinkamai 27 % ir 29 % labiau nepitaria).

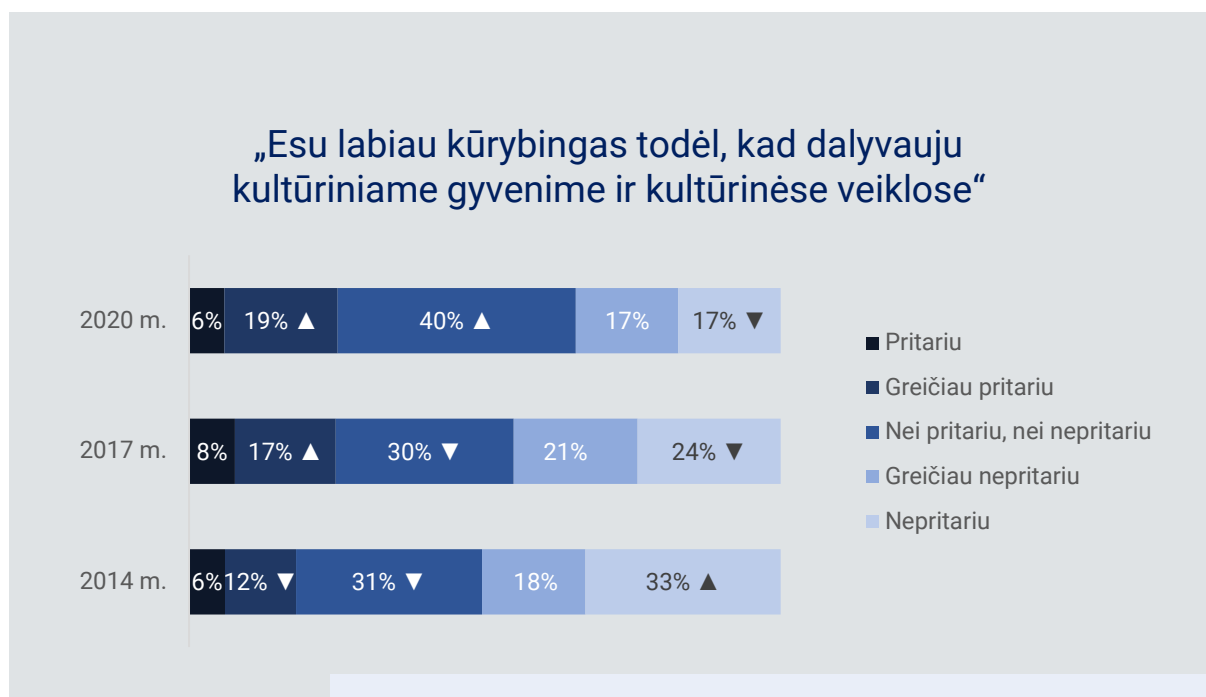
GALĖJIMAS SAVE PAVADINTI KŪRYBINGU 2017 M. IR 2020 M.

Vertindami savo kūrybingumą gyventojai 2020 m. tyrime taip pat buvo labiau teigiamai nusiteikę. Kūrybingais save laiko 46 % gyventojų (dalis „tikrai galinčių“ ir „labiau galinčių“ save pavadinti kūrybingais), 2017 m. tokių buvo 40 %. 2020 m. statistiškai reikšmingai mažiau gyventojų sakė, jog tikrai negalėtų savęs

pavadinti kūrybingais. Tikrai kūrybingais save dažniau laiko jauni žmonės (15–29 m.), įgiję aukštąjį išsilavinimą, dirbantys ne fizinį darbą, besimokantys, gaunantys dideles pajamas (virš 800 EUR vienam šeimos nariui) bei susiję su kultūros sritimi.

GYVENTOJŲ NUOMONĖ APIE DALYVAVIMO KULTŪRINIAME GYVENIME RYŠĮ SU KŪRYBINGUMU 2014–2020 M.

„2020 m. matomas ypač teigiamas poslinkis, susijęs su gyventojų vertinimu, kaip jų gyvenimo kokybę veikia įsitraukimas į kultūrą.“

Vis daugiau gyventojų pritaria, kad kultūrinis gyvenimas skatina jų pačių kūrybingumą: 2014 m. tokių buvo 18 %, o 2020 m. 25 %. Nepritariančių teiginiui „Esu labiau kūrybingas todėl, kad dalyvauju kultūriniame gyvenime ir kultūrinėse veiklose“ gretos gerokai apmažėjo – dar

prieš šešerius metus tokių buvo trečdalis, dabar – tik 17%. Galima pastebėti, kad 2020 m. tyrime šiuo klausimu buvo dažniau laikomasi neutralios nuomonės (nei pritarė, nei nepritarė 40% 2020 m. ir 30–31% 2014–2017 m.).

SĄSAJOS TARP ĮSITRAUKIMO Į KULTŪRĄ IR PILIETINIŲ, SOCIALINIŲ, EMOCINIŲ NUOSTATŲ

Toliau esančioje 8 lentelėje pateiktos pilietinės, socialinės, emocinės nuostatos pagal įvairaus pobūdžio įsitraukimą į kultūrinę veiklą.

Gyventojai, kurie dalyvavo ar savanoriavo kultūrinėse veiklose per 12 mėn. iki 2020 m. pavasario karantino paskelbimo, turi daugiau draugų, kuriuos galėtų pakviesti į kultūros renginį, labiau didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais, bent keliskart per metus neatlygintinai padeda priklausantiems kitai tautinei, socialinei ar kt. grupei nei jie patys, ir pritaria, jog dėl dalyvavimo kultūroje yra patriotiškesni. Taip pat jie dažniau sutinka, jog gali save pavadinti kūrybingais žmonėmis (imant tiek bendrai, tiek konkrečiai dėl to, kad dalyvauja kultūriname gyvenime).

Ypač ryškūs minėtų aspektų skirtumai lyginant visus respondentus su tais, kurie į kultūrą įsitraukė socialiai –

savanoriaudami, dalyvaudami bendruomeninėje veikloje ir pan. Taip pat būtent su šia gyventojų grupe iš penkių aptariamų statistiškai reikšmingai labiau siejasi šie aspektai: jaučiasi laimingi arba labai laimingi (iki 2020 m. pavasario karantino); balsavo 2019 m. Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose; mano, kad turi labai ar gana daug įtakos savivaldybėje ar šalyje priimamiems sprendimams.

Atkreiptinas dėmesys, kad esantys mažiau palankiame kultūriname kontekste ir dalyvaujantys kultūrinėse veiklose minėtų nuostatų atžvilgiu nuo visų respondentų reikšmingai nesiskiria. Vienintelis ryškesnis skirtumas, jog šie gyventojai dažniau yra tikintys ir praktikuojantys (25 % lyginant su 19 % visų gyventojų).

8 lentelė. Sąsajos⁴ tarp skirtingo pobūdžio įsitraukimo į kultūrą ir pilietinių, socialinių ir kt. nuostatų

	Visi respondentai	Dalyvavę KV* mažuose miesteliuose ir kaimuose	Linkę dalyvauti KV	Dalyvavę labdaringoje, savanorystės, bendruomeninėje KV	Dalyvavę KV	Esantys mažiau palankiame kultūriname kontekste ir dalyvaujantys KV
<i>Imtis</i>	3163	435	1854	710	1494	224
Turi draugų organizacijoje / grupėje / klube, su kuriais bendrauja už jos ribų	19%**	22%	neskaičiuojama**	36%▲	20%	17%
Turi 5 ar daugiau draugų (ne šeimos narių), kuriuos galėtų pakviesti kartu dalyvauti kultūros renginyje	28%	40%▲	35%▲	44%▲	38%▲	32%

⁴ Pateikiama gyventojų dalis kiekvienoje tikslinėje grupėje, kurie pritaria arba teigiamai atsakė ties nurodytu aspektu. Pavyzdžiui, 39 % visų respondentų pasitiki arba visiškai pasitiki kultūros institucijomis, kaip veiksmu, galinčiu sustiprinti Lietuvos kultūrą, o tokių gyventojų dalis tarp dalyvavusių kultūrinėse veiklose mažuose miesteliuose ir kaimuose – 48 %.

GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR PASITENKINIMAS KULTŪROS PASLAUGOMIS.
2020 M. SANTRAUKA

	Visi respondentai	Dalyvavę KV* mažuose miesteliuose ir kaimuose	Linkę dalyvauti KV	Dalyvavę labdaringoje, savanorystės, bendruomeninėje KV	Dalyvavę KV	Esantys mažiau palankiame kultūriniam kontekste ir dalyvaujantys KV
<i>Imtis</i>	3163	435	1854	710	1494	224
Pasitiki arba visiškai pasitiki kultūros institucijomis, kaip veiksnium, galinčiu sustiprinti Lietuvos kultūrą	39%	48% ▲	42%	45% ▲	42%	42%
Labai didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais	43%	53% ▲	49% ▲	53% ▲	49% ▲	49%
Bent kelis kartus per metus padeda žmonėms, priklausantiems kitai tautinei, religinei, socialinei grupei	32%	44% ▲	36% ▲	45% ▲	38% ▲	33%
Visiškai pritaria teiginiui, kad visuomenei naudinga, kuomet ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių	27%	33% ▲	29%	34% ▲	29%	22%
Visiškai pritaria teiginiui, kad jo (jos) asmeninis tapatumas yra tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra	32%	43% ▲	39% ▲	45% ▲	40% ▲	37%
Stipriai puoselėja savo pilietinį ir tautinį tapatumą	21%	31% ▲	26% ▲	33% ▲	27% ▲	24%
Jaučiasi laimingi arba labai laimingi (iki 2020 m. pavasario karantino)	75%	78%	77%	79% ▲	77%	71%
Balsavo 2019 m. Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose	78%	81%	79%	84% ▲	80%	81%
Mano, kad turi labai ar gana daug įtakos savivaldybėje ar šalyje priimamiems sprendimams	11%	11%	13%	17% ▲	13%	7%
Tikintys ir praktikuojantys	19%	27% ▲	19%	21%	20%	25% ▲
Tikrai galėtų save pavadinti kūrybingu žmogumi	13%	21% ▲	21% ▲	30% ▲	25% ▲	14%
Pritaria teiginiui „Esu didesnis mūsų šalies patriotas todėl, kad dalyvauju kultūriniame gyvenime ir kultūrinėse veiklose“	7%	13% ▲	10% ▲	17% ▲	11% ▲	8%
Pritaria teiginiui „Esu labiau kūrybingas todėl, kad dalyvauju kultūriniame gyvenime ir kultūrinėse veiklose“	6%	12% ▲	8% ▲	14% ▲	9% ▲	4%

*Kultūrinėje veikloje

**Kadangi lyginimas su visa imtimi ir nedalyvaujančiais kultūros organizacijose yra neprasmingas (t. y. draugų kultūros organizacijose gali turėti tik įsitraukę į jų veiklą), pateiktas procentas nuo tų, kurie priklauso kuriai nors iš dalyvavusiųjų kultūrinėse veiklose grupių (išskyrus linkusius dalyvauti). Jų bendra imtis: 1582.

03

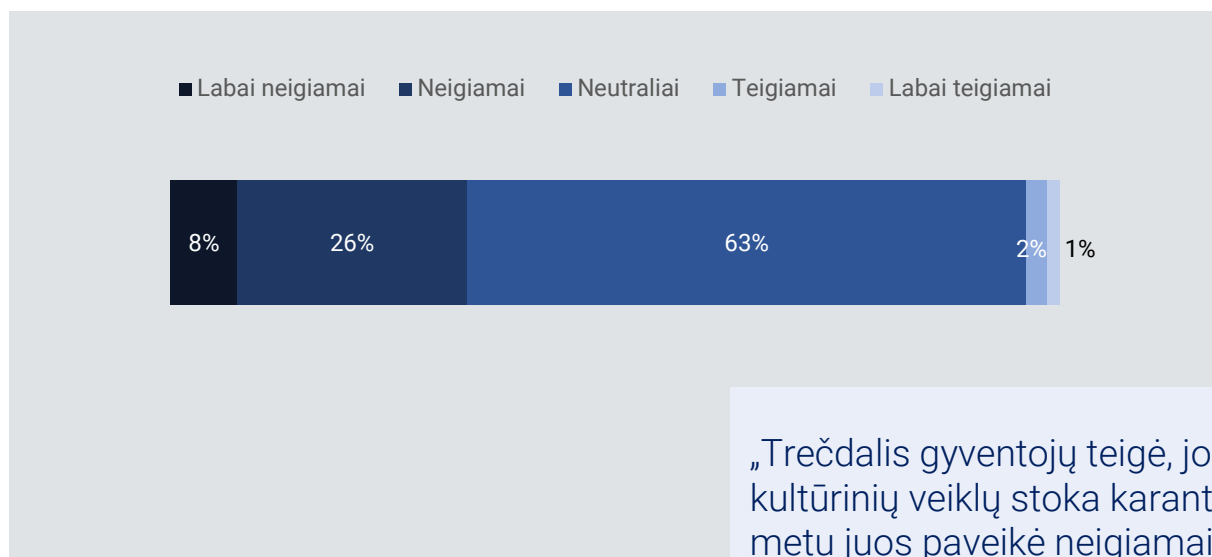
GYVENTOJŲ KULTŪRINĖ ELGSENA 2020 M. PAVASARIO KARANTINO LAIKOTARPIU

2020 m. pavasarį trims mėnesiams paskelbtas karantinas dėl COVID-19 pandemijos (kovo 16–birželio 16 d.) stipriai palietė kultūros sektorių bei kultūrinį Lietuvos gyventojų gyvenimą. Šiuo laikotarpiu teko ieškoti naujų laisvalaikio leidimo būdų bei galimybių užsiimti mėgstama kultūrine veikla namuose ar atviroje erdvėje. Kadangi šis

tyrimas buvo atliekamas 2020 m. birželio–rugsjūčio mėnesiais, tai suteikė galimybę paanalizuoti, kaip kultūros apribojimai paveikė gyventojų emocinę būklę, kokia dalis įsitraukė į tuo metu prieinamas kultūrines veiklas, kurias iš jų išmėgino pirmą kartą būtent karantino metu ir koks nuotolinių kultūros veiklų potencialas ateityje.

BENDRAS EMOCINIS KULTŪRINIŲ VEIKLŲ RIBOJIMO POVEIKIS GYVENTOJAMS

34 % gyventojų teigė, jog kultūrinių veiklų stoka karantino metu juos paveikė neigiamai. Visgi dauguma (63 %) teigė, jog tai didesnės įtakos jų emocinei būsenai nepadarė. Kultūrinių veiklų ribojimai daugiau neigiamos įtakos turėjo turintiems aukštąjį išsilavinimą, tarnautojams ir specialistams, besimokantiems ar susijusiems su kultūros sritimi (joje dabar ar anksčiau

dirbusiems ar studijavusiems) gyventojams. Neutraliai poveikį dažniau vertino retesni kultūros vartotojai – vyrai, taip pat turintys pradinį, pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą, dirbantys fizinį darbą, esantys pensijoje ar nedirbantys bei gaunantys žemas pajamas gyventojai. Reikšmingų regioninių skirtumų šio klausimo vertinime nepastebėta.

KULTŪRINĖS VEIKLOS KARANTINO METU

2020 m. pavasario karantino metu gyventojai daugiausia skaitė fizines ir skaitmenines knygas, žiūrėjo filmus internete ir žiūrėjo ar klausėsi laidų kultūros temomis – šiomis veiklomis tuo laikotarpiu užsiėmė 4–5 iš 10-ties gyventojų. Virš ketvirtadalio gyventojų dėmesį patraukė ir koncertai, transliuojami internetu.

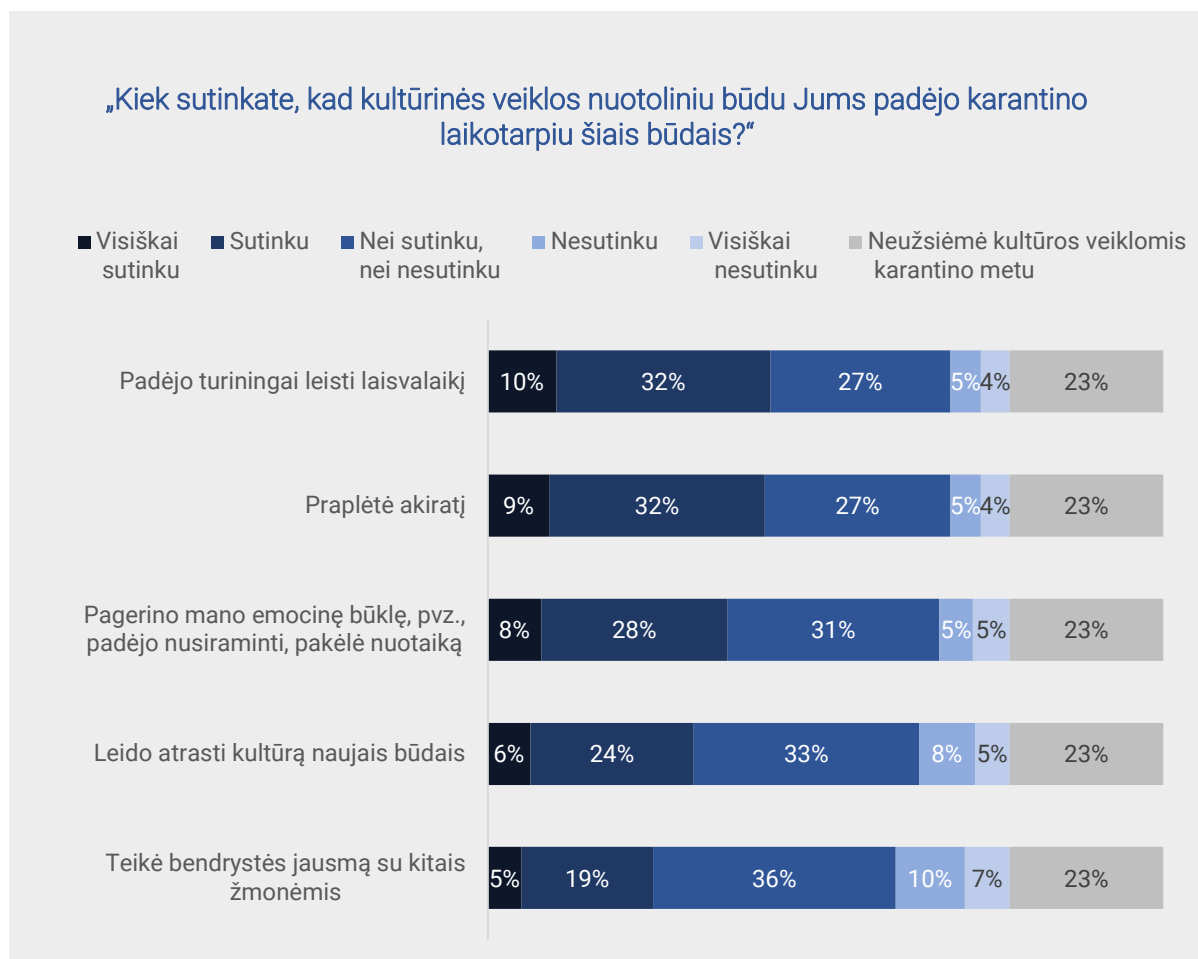
Galima priminti, kad knygų skaitymas, filmų ir kultūros laidų žiūrėjimas buvo vienos populiariausių kultūrinių veiklų ir per metų laikotarpį iki pavasario karantino. Iš rečiau iki karantino pasitaikiusių veiklų galima akcentuoti virtualų lankymąsi muziejuose ir galerijose – įdomu, jog šis pritraukė tokią pat auditoriją karantino metu, kaip ir iki jo (12 % gyventojų teigė lankęsi tokiu būdu iki karantino, o jo metu – 11 %).

Lyginant su įprastu gyvenimo ritmu, be abejonės, labiausiai pavasario karantino laikotarpiu „nukentėjo“ veiklos, susijusios su gyvu kultūros vartojimu ar dalyvavimu joje. Pavyzdžiui, kultūros paveldo objektus per metus pažintiniais tikslais aplankė 66 % gyventojų, o karantino metu – tik 14 %. Panašiai ir su kūrybinės veiklos užsiėmimais – scenos menais (dainavo, grojo, vaidino, šoko) per 12 mėn. iki pavasario karantino užsiėmė 14 %, o per jį – tik 2 % gyventojų. Žinoma, reikėtų nepamiršti, kad aptariamais laikotarpiais buvo tiek skirtingos sąlygos įsitraukti į kultūrą, tiek ir patys laikotarpiai yra skirtingos trukmės.

Žvelgiant į veiklas, kuriomis gyventojai užsiėmė karantino laikotarpiu, sociodemografiniu pjūviu, galima pastebėti, kad knygas daugiau skaitė moterys, taip pat gyventojai, turintys aukštąjį išsilavinimą, biurų darbuotojai ir uždirbantys vidutines arba aukštas pajamas asmenys. Tuo metu skaitmenines knygas dažniausiai rinkosi jaunimas iki 19 m. (40 % šioje tikslinėje grupėje, palyginti su 17 % tarp visų gyventojų). Filmus internete gerokai dažniau žiūrėjo gyventojų auditorija iki 49 m., o vyriausieji (virš 70 m.) buvo aktyviausi kultūros laidų žiūrovai. Įdomu pastebėti, kad didžiausia dalis gyventojų, užsiėmusių bent viena iš 17-kos klausime pateiktų veiklų, buvo 20–29 m. amžiaus grupėje, tarp aukštojo išsilavinimo ir besimokančių gyventojų – visose bent viena veikla užsiėmė beveik 90 % minėtų sociodemografinių grupių atstovų.

Keletas skirtumų tarp karantino laikotarpio veiklų matoma ir regioniniu pjūviu: trys didieji miestai ir ypač vilniečiai dažniau žiūrėjo filmus internetu, o Vilniaus apskrities gyventojai (neįskaitant vilniečių) buvo aktyviausi fizinių knygų skaitytojai (58 %, palyginti su 48 % tarp visų gyventojų). Taip pat galima pastebėti, kad mažiausių vietovių įsitraukimas į kultūrines veiklas buvo mažesnis: gyvenvietėse iki 3 tūkst. gyventojų nė viena iš aptartų kultūrinių veiklų neužsiėmė 29 % gyventojų, o didesnėse vietovėse šis rodiklis siekė 19 %–22 %.

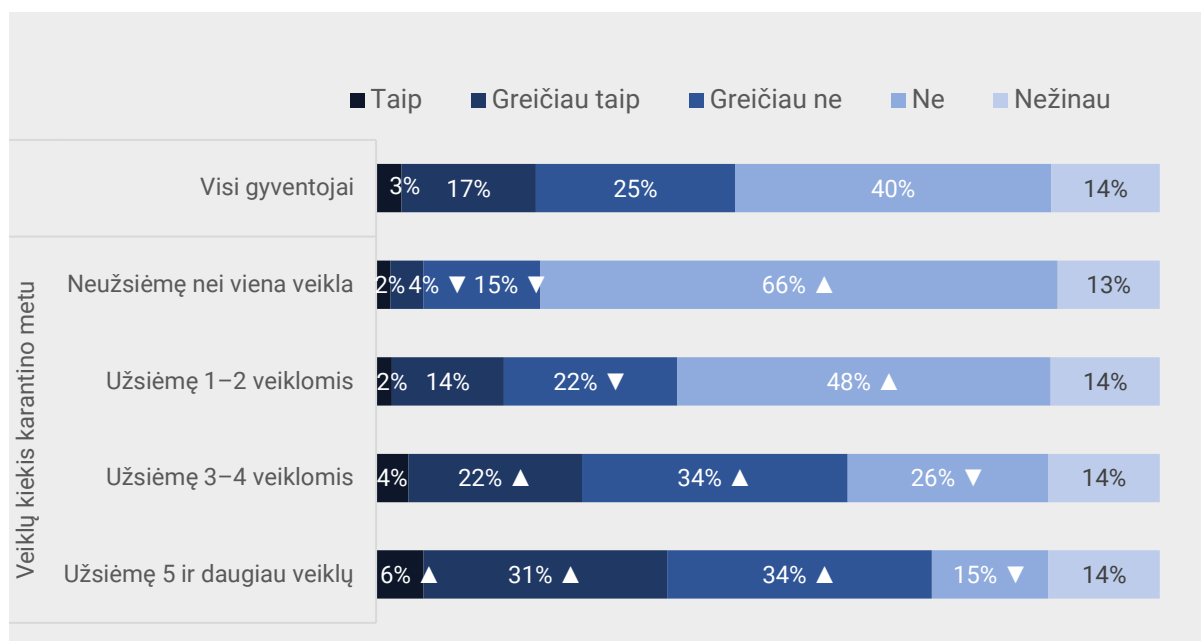
KULTŪRINIŲ VEIKLŲ KARANTINO METU POVEIKIS SAVIJAUTAI

Gyventojai, užsiėmę kultūrinėmis veiklomis karantino metu, dažniausiai teigė, jog tai padėjo jiems turiningai leisti laisvalaikį bei praplėsti akiratį – su šiais teiginiais sutiko 4 iš 10-ties gyventojų. Apie trečdalį taip pat teigė, kad tai

pagerino jų emocinę būklę, leido atrasti kultūrą naujais būdais. Ketvirtadalis gyventojų pritarė, kad užsiėmimai ar kultūros vartojimas nuotoliniu būdu teikė bendrystės jausmą su kitais žmonėmis.

PRITARIMAS MOKĖTI UŽ NUOTOLINIŲ BŪDU PRIEINAMĄ KULTŪROS TURINĮ ATEITYJE

Gyventojų buvo teiraujama, ar jie sutiktų ateityje mokėti už nuotoliniu būdu prieinamą kultūros turinį (klausimas užduotas ir tiems, kurie jokiais iš nurodytų veiklų neužsiėmė). Su tokia idėja iš esmės sutinka 20 % gyventojų (sutinka arba greičiau sutinka), visgi didesnė dalis rinkosi labiau kategorišką neigiamą atsakymą (40%). Pritarimas šiam klausimui ypač skiriasi pagal kultūrinių veiklų karantino laikotarpio kiekį – kuo daugiau veiklų karantino metu respondentas užsiėmė, tuo labiau jis ar ji pritaria minčiai mokėti už nuotolinį kultūros turinį.

Labiausiai nusiteikę už tokį turinį mokėti 20–29 m. respondantai, taip pat įgiję aukštąjį išsilavinimą, susiję su kultūros sritimi, gaunantys aukštas pajamas gyventojai (nuo 800 EUR vienam šeimos nariui). Mažiau idėjai pritaria gyventojai virš 50 metų, įgiję pradinį ar pagrindinį išsilavinimą, dirbantys fizinį darbą, pensininkai ir nedirbantys, gyvenantys vieni, gaunantys mažas pajamas bei gyvenantys miesteliuose ar kaimuose gyventojai.

04

GYVENTOJŲ SEGMENTAI
PAGAL DALYVAVIMĄ
KULTŪROJE IR KULTŪROS
VARTOJIMĄ

Siekiant susisteminti daugialypę informaciją apie dalyvavimo ar nedalyvavimo kultūrinėje veikloje pobūdį tam tikrose gyventojų grupėse, šio tyrimo duomenys buvo panaudoti gyventojų segmentacijai atlikti. Šiame skyriuje pristatomi penki gyventojų segmentai, arba tipai, kurie buvo išskirti naudojant faktorinę ir klasterinę analizę (detaliau

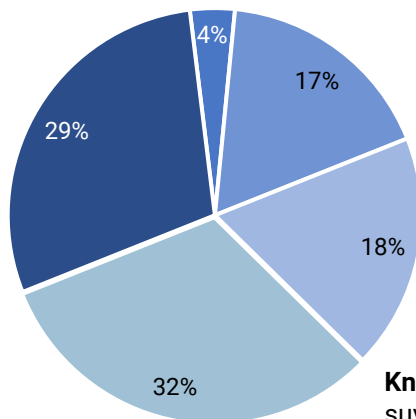
metodika pristatyta pagrindinės ataskaitos 1 priede).

Segmentai vienas nuo kito skiriasi dalyvavimu kultūrinėse veiklose, taip pat kultūros paslaugų ir produktų vartojimu, jiems būdingos konkrečios sociodemografinės charakteristikos. Respondentai, kurie priskiriami tai pačiai grupei, pagal savo pasirinkimus panašūs tarpusavyje.

Dalyvaujantieji kultūroje (4 %). Aktyviai dalyvauja kultūroje. Yra šiuolaikiški, tolerantiški. Šie žmonės užaugo ir dabar yra palankiame kultūriniame kontekste. Jie yra kūrybingi, išsilavinę, apsiskaitę, aktyvūs, puoselėja lietuviybę.

Konservatyvūs skaitytojai (29 %). Tai konservatyvūs gyventojai, kurie kultūros paslaugomis naudojasi retai. Šio segmento atstovai dažniausiai skaito ne knygas, o laikraščius ir žurnalus. Informacija juos pasiekia radijo ir TV kanalais.

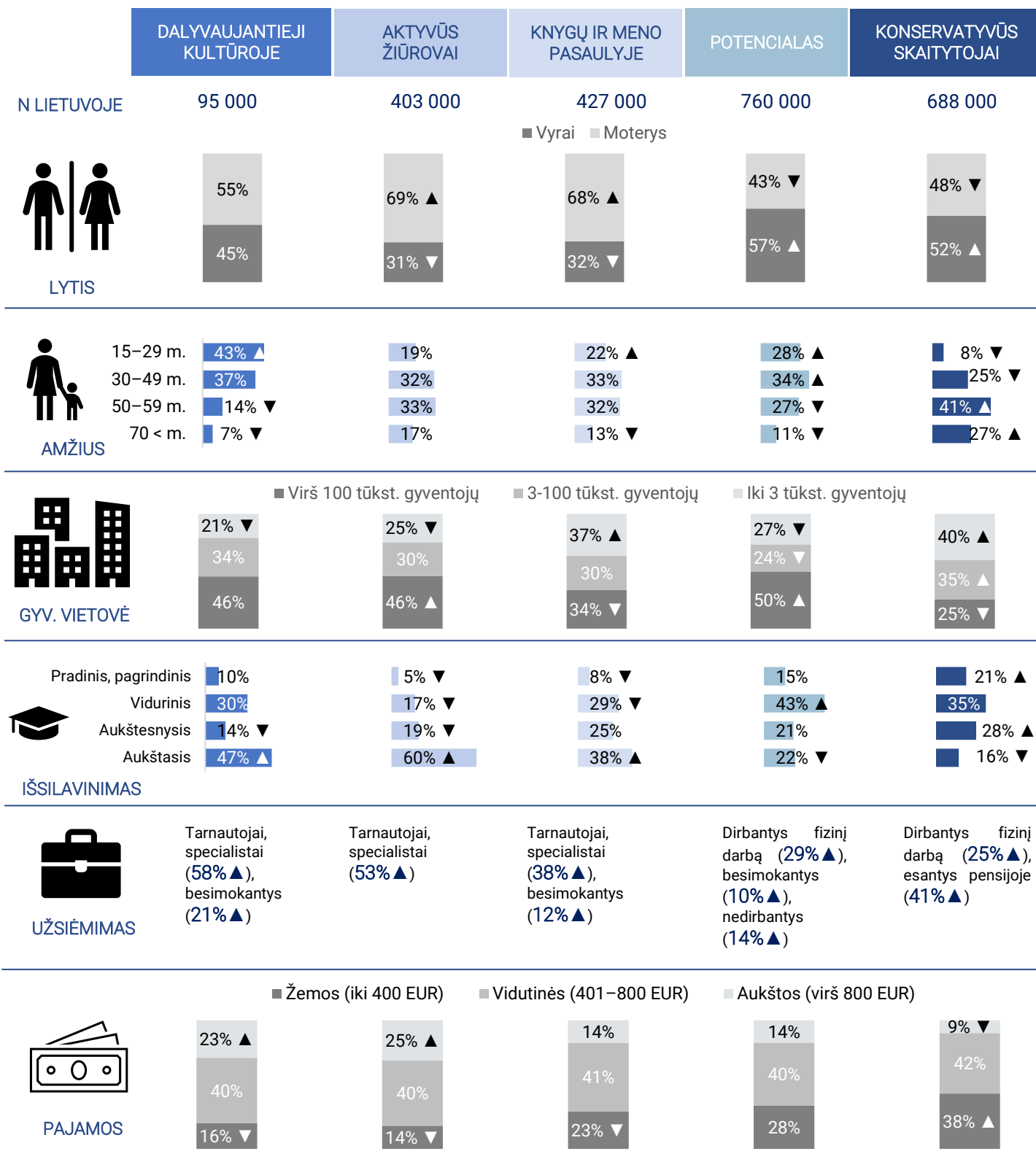
Potencialas (32 %). Kultūra domisi mažai. Tai didžiuosiuose miestuose gyvenantys jauni žmonės, kurių išsilavinimas nėra aukštas. Šio segmento atstovų kultūra nepasiekia („man neįdomu, turiu kitokių interesų“). Beveik trečdalis „Potencialo“ yra užaugę nepalankiame kultūriniame kontekste.

Aktyvūs žiūrovai (17 %). Aktyviausiai vartoja kultūros produkciją, lankosi scenos menų pasirodymuose, lanko kultūros paveldą, kitaip įsitraukia į kultūrą. Jaučiasi laimingi. Dauguma jų užaugo palankiame kultūriniame kontekste. Turi daug draugų, su kuriais gali lankyti kultūrinius renginius. Yra išsilavinę, apsiskaitę. Puoselėja tautinį tapatumą.

Knygų ir meno pasaulyje (18 %). Kultūrą suvokia ne tik kaip renginių, objektų lankymą, bet ir kaip lietuvių kalbos, rašytinio žodžio puoselėjimą. Perskaito 18 knygų per metus. Lankosi bibliotekose, keičiasi knygomis su draugais. Trečdalis jų dovanoja knygas bibliotekoms. Biblioteka jiems yra ne tik knygų skaitymo, bet ir bendravimo, kultūros židinys.

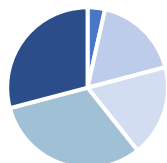
SEGMENTŲ Palyginimas

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

RODIKLIS	DALYVAUJANTIEJI KULTŪROJE	AKTYVŪS ŽIŪROVAI	KNYGŲ IR MENO PASAULYJE	POTENCIALAS	KONSERVATYVŪS SKAITYTOJAI
R1 Aplankę kultūros paveldo objektą	88% ▲	92% ▲	77% ▲	56% ▼	52% ▼
R2 Dalyvavę kultūros veiklose mažuose miesteliuose ir kaimuose	100% ▲	77% ▲	55% ▲	29% ▼	27% ▼
R3 Linkę dalyvauti kultūrinėse veiklose	100% ▲	84% ▲	67% ▲	46% ▼	43% ▼
R4 Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis, proc. (scenos menai, vaizduojamieji menai, bibliotekos, kinas)	99%	100%	100%	98% ▼	100% ▲
R5 Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu	73% ▲	74% ▲	74% ▲	65% ▼	68%
R6 Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe	75% ▲	77% ▲	76% ▲	64% ▼	69%
R7 Gyventojų pasitenkinimas kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybe	72% ▲	70% ▲	74% ▲	61% ▼	63% ▼
R8 Gyventojų pasitenkinimas bibliotekų paslaugų kokybe	81% ▲	77% ▲	84% ▲	56% ▼	63% ▼
R9 Gyventojų pasitenkinimas muziejų paslaugų kokybe	76% ▲	82% ▲	72% ▲	59% ▼	59% ▼
R4 Kultūros produktų ir paslaugų (scenos meno, vaizduojamojo meno ir amatų, muziejų, kultūros paveldo objektų lankymo, knygų skaitymo, bibliotekų, filmų) vartojimo lygis	99%	100%	100%	98% ▼	100% ▲
R10 Dalyvavę mecenatystės, labdaringoje, savanorystės, bendruomeninėje veikloje	82% ▲	43% ▲	32% ▲	9% ▼	6% ▼
R11 Dalyvavę kultūros veiklose	99% ▲	76% ▲	55% ▲	32% ▼	29% ▼
R12 Gyventojų, kuriems vartoti lietuvių kalbą yra patrauklu, dalis	65%	77% ▲	73% ▲	50% ▼	57% ▼
R13 Visuomenės dalies, dalyvaujančios istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjančios pilietinį ir tautinį tapatumą	62% ▲	62% ▲	51% ▲	23% ▼	27% ▼
R14 Gyventojų, esančių mažiau palankiame kultūriniame kontekste ir dalyvaujančių kultūrinėse veiklose	6%	8%	8%	5% ▼	7%

KULTŪRINIS KONTEKSTAS

DALYVAUJANTIEJI
KULTŪROJE

AKTYVŪS
ŽIŪROVAI

KNYGŲ IR MENO
PASAULYJE

POTENCIALAS

KONSERVATYVŪS
SKAITYTOJAI

Tėvo išsilavinimas – AUKŠTASIS

15%
BENDRAS

33% ▲

25% ▲

19% ▲

13%

7% ▼

Motinos išsilavinimas – AUKŠTASIS

20%
BENDRAS

35% ▲

29% ▲

24% ▲

20%

9% ▼

7%
BENDRAS

Ar Jūsų partneris (-ė) lankosi koncertuose, teatruose, muziejuose?

19% ▲
LABAI DAŽNAI

14% ▲
LABAI DAŽNAI

10%
LABAI DAŽNAI

2% ▼
LABAI DAŽNAI

5% ▼
LABAI DAŽNAI

28%
BENDRAS

Ar, Jums būnant vaiku / paaugliu, Jus artimieji vesdavosi į koncertus, teatrus, muziejus?

57% ▲
VESDAVOSI

44% ▲
VESDAVOSI

36% ▲
VESDAVOSI

23% ▼
VESDAVOSI

16% ▼
VESDAVOSI

37%
BENDRAS

Ar vaikystėje Jūs lankėte muzikos mokyklą, chorą, dailės būrelį, mokėtės groti instrumentu, užsiėmėte kitais menais?

58% ▲
TAIP

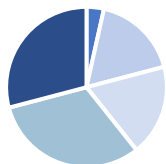
49% ▲
TAIP

47% ▲
TAIP

31% ▼
TAIP

29% ▼
TAIP

SOCIALINIS TAPATUMAS

DALYVAUJANTIEJI
KULTŪROJE

AKTYVŪS
ŽIŪROVAI

KNYGŲ IR MENO
PASAULYJE

POTENCIALAS

KONSERVATYVŪS
SKAITYTOJAI

Ar Jūs didžiuojatės, kad esate Lietuvos pilietis/-ė?

59% ▲
LABAI
DIDŽIUOJUOSI

51% ▲
LABAI
DIDŽIUOJUOSI

51% ▲
LABAI
DIDŽIUOJUOSI

34% ▼
LABAI
DIDŽIUOJUOSI

40%
LABAI
DIDŽIUOJUOSI

Asmeninis tapatumas yra tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra

49% ▲
VISIŠKAI
PRITARIU

45% ▲
VISIŠKAI
PRITARIU

40% ▲
VISIŠKAI
PRITARIU

25% ▼
VISIŠKAI
PRITARIU

26% ▼
VISIŠKAI
PRITARIU

Ar Jūs galėtumėte apie save pasakyti, kad, apskritai imant, Jūs buvote...

16% ▲
LAIMINGAS

12% ▲
LAIMINGAS

13% ▲
LAIMINGAS

7%
LAIMINGAS

4% ▼
LAIMINGAS

Ar esate tikintis?

70%
TAIP, ESU
TIKINTIS

78% ▲
TAIP, ESU
TIKINTIS

73%
TAIP, ESU
TIKINTIS

58% ▼
TAIP, ESU
TIKINTIS

80% ▲
TAIP, ESU
TIKINTIS

Ar save galėtumėte pavadinti kūrybingu žmogumi?

82% ▲
GALĖČIAU

65% ▲
GALĖČIAU

60% ▲
GALĖČIAU

37% ▼
GALĖČIAU

32% ▼
GALĖČIAU

SEGMENTAS: Dalyvaujantys kultūroje

Šio segmento atstovai patys aktyviai dalyvauja kultūroje – **nors viename iš scenos menų**. Be to, jie įsitraukę į kitas kultūros sritis kaip dalyviai ir žiūrovai. Tai **jauni miestiečiai, dirbantys arba besimokantys, dažniau aukštesnių pajamų** gyventojai. Jie yra šiuolaikiški, tolerantiški, net 91 % jų mano, kad visuomenei yra naudinga, kuomet ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, tai padeda šalies kultūros vystymuisi.

Šie žmonės užaugo ir dabar **yra palankiame kultūriniame kontekste**, 57 % jų vaikystėje lankė muziejus, teatrus, 40 % (vidurkis LT yra 21 %) juos užauginusių mamų ir 38 % tėvų (vidurkis LT yra 16 %) turėjo aukštąjį išsilavinimą. Jie turi draugų, su kuriais gali lankyti kultūrinius renginius arba juos pakviesti į savo pasirodymus. „Dalyvaujantieji kultūroje“ laiko save kūrybingais žmonėmis (82 %). Jie yra išsilavinę, apsiskaitę, aktyvūs, puoselėja lietuviybę, didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiai, aktyviai savanoriauja (82 %) ir kitaip prisideda prie Lietuvos kultūros puoselėjimo.

Jie vertina kūrybą, t. y. suvokia, kad net klausant dainą ar žiūrint filmą, tai reikia daryti legaliai, gerbti kūrėjus. Jie labiau nei kiti sutiktų mokėti ir už nuotolinį kultūros turinį.

Kultūros sričių produktų vartojimas:

Scenos menai – 98% ▲

Architektūra, vizualieji menai ir amatai – 78% ▲

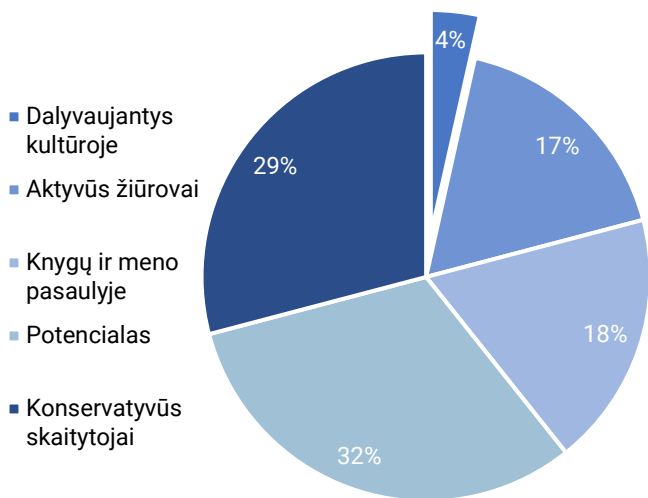
Kultūros paveldas – 93% ▲

Knygos ir spauda – 98% ▲

Bibliotekos – 74% ▲

Filmai ir videomenai – 97%

DALYVAUJANTYS KULTŪROJE: PAGRINDINIAI BRUOŽAI

DEMOGRAFIJA

Amžius: dažniau 15-29 m. amžiaus grupės, 43%

Užsiėmimas: dažniau dirbantys biuruose (58%) ir besimokantys žmonės, (21%)

Pajamos: dažniau aukštų pajamų, 23%

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

99% ▲
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

82% ▲
SOCIALINIS
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

6% ▼
NEPALANKUS
KULTŪRINIS
KONTEKSTAS

MEDIJŲ VARTOJIMAS

INTERNETAS
91% ▲

SOCIALINIAI
TINKLAI
88% ▲

PRENUMERAVO
MUZIKOS TURINĮ
50% ▲

PRENUMERAVO FILMŲ
PLATFORMAS
46% ▲

SEGMENTO ATSTOVAI

76% ▲ buvo laimingi iki karantino

60% ▲ buvo laimingi karantino metu

59% ▲ didžiuojasi esantys Lietuvos piliečiais

30% ▲ stipriai puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą

SKAITYMAS

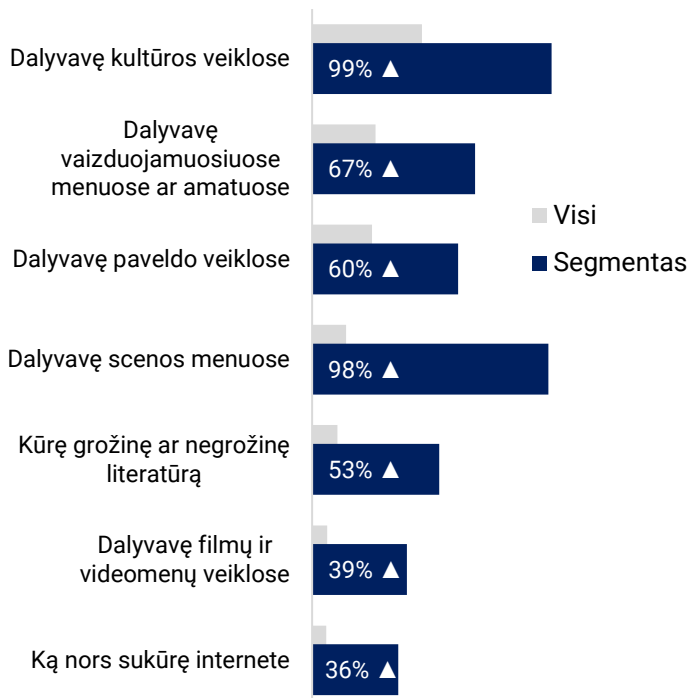
Vidutiniškai 15,2 ▲
vidutiniškai per metus

MENO KŪRINIAI NAMIE

84% ▲ turi vizualiojo meno kūrinių namuose

DALYVAVIMAS KULTŪROJE

SEGMENTAS: Aktyvūs žiūrovai

Šio segmento atstovai aktyviausiai vartoja kultūros produkciją, jie **lankosi scenos menų pasirodymuose, lanko kultūros paveldą**, kitaip įsitraukia į kultūrą kaip žiūrovai ar lankytojai. Tai **dažniau moterys, dirbantys biuruose** žmonės, **dažniau aukštesnių pajamų** gyventojai, žmonės su aukštesniu išsilavinimu. Šio segmento atstovai dažniau yra Vilniaus ir Kauno gyventojai, kur kultūros renginiai ir objektai yra koncentruoti labiausiai.

Tai segmentas, kurio atstovai jaučiasi **laimingesni už kitus**. Dauguma jų užaugo ir dabar **yra palankiame kultūriniame kontekste**. Jie turi daug draugų, su kuriais gali lankyti kultūrinius renginius. 65 % „Aktyvių žiūrovų“ laiko save kūrybingais žmonėmis. Jie yra išsilavinę, apsiskaitę. 85 % svarbu vartoti taisyklingą lietuvių kalbą, net 85 % puoselėja tautinį tapatumą.

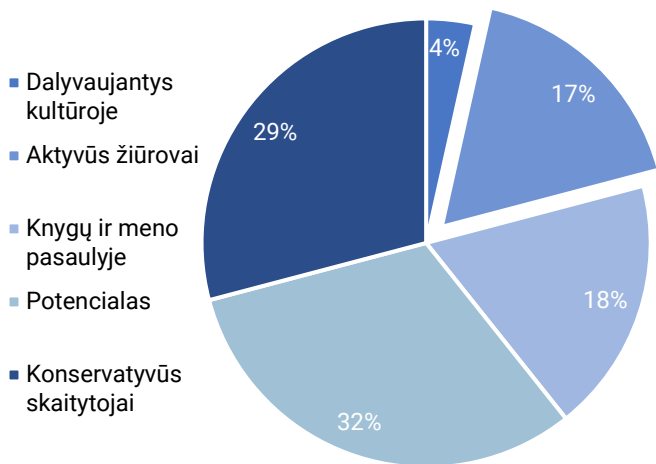
Jie, kaip ir „Dalyvaujantieji kultūroje“, suvokia, kad klausytis muzikos ar žiūrėti filmus reikia legaliai, jie gerbia kūrėjus. Taip pat jie dažniau sutiktų mokėti ir už nuotolinį kultūros turinį.

„Dalyvaujantieji kultūroje“ ir „Aktyvūs žiūrovai“ yra aktyviausiai kultūroje dalyvaujantys ir ją vartojantys Lietuvos gyventojai, kuriems kultūra yra „duota su motinos pienu“. Šią tradiciją jie tęsia ir toliau.

Kultūros sričių produktų vartojimas:

- Scenos menai – 100% ▲
- Architektūra, vizualieji menai ir amatai – 82% ▲
- Kultūros paveldas – 97% ▲
- Knygos ir spauda – 100% ▲
- Bibliotekos – 64% ▲
- Filmai ir videomenai – 96%

AKTYVŪS ŽIŪROVAI: PAGRINDINIAI BRUOŽAI

DEMOGRAFIJA

Lytis: dažniau moterys, 69%

Užsiėmimas: dažniau dirbantys biuruose (53%)

Pajamos: dažniau aukštų pajamų (25%)

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

76% ▲
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

43% ▲
SOCIALINIS
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

12% ▼
NEPALANKUS
KULTŪRINIS
KONTEKSTAS

MEDIJŲ VARTOJIMAS

INTERNETAS
94% ▲

SOCIALINIAI
TINKLAI
84% ▲

PRENUMERAVO
MUZIKOS TURINĮ
21% ▲

PRENUMERAVO FILMŲ
PLATFORMAS
24% ▲

SEGMENTO ATSTOVAI

81% ▲ buvo laimingi iki karantino

57% ▲ buvo laimingi karantino metu

51% ▲ didžiuojasi esantys Lietuvos piliečiai

33% ▲ stipriai puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą

SKAITYMAS

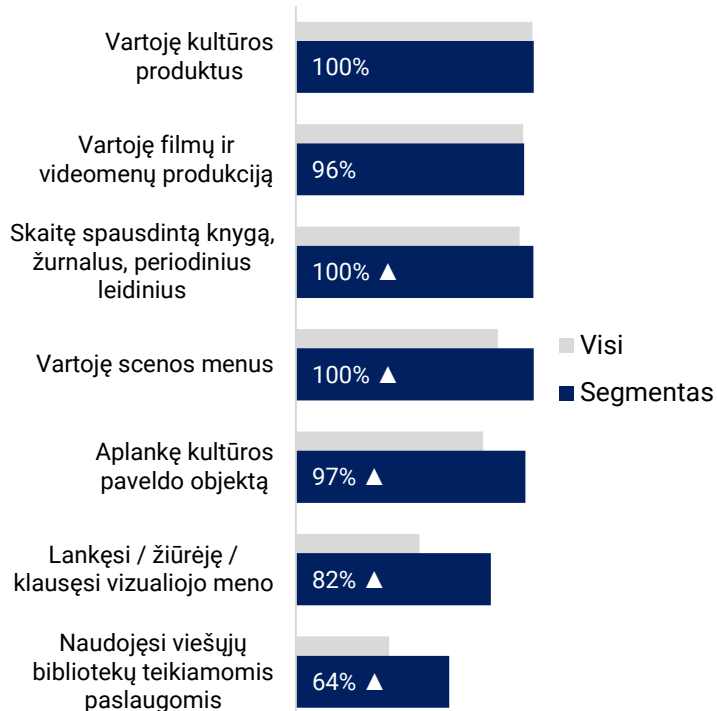
Vidutiniškai 13,6 ▲
vidutiniškai knygų per metus

MENO KŪRINIAI NAMIE

84% ▲ turi vizualiojo meno kūrinių namuose

NAUDOJOSI KULTŪROS PASLAUGOMIS

SEGMENTAS: Knygų ir meno pasaulyje

Šio segmento atstovai kultūrą suvokia ne tik kaip kultūros renginių, objektų lankymą, bet ir kaip lietuvių kalbos, rašytinio žodžio puoselėjimą. Tai **dažniau mažuose miesteliuose ar kaimuose gyvenantys respondentai bei dažniau moterys**. Šio segmento atstovams kultūros renginiai ir objektai yra sunkiau pasiekiami fiziškai, tačiau jie trūkumą kompensuoja daug skaitydami, dalindamiesi knygomis, lankydami bibliotekas.

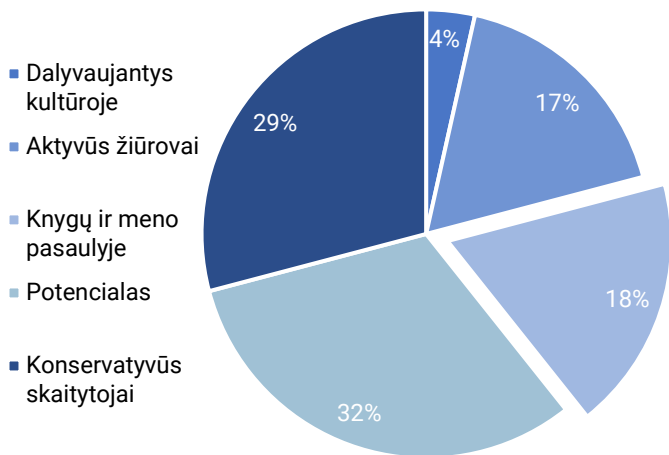
Šio segmento atstovai **perskaito** vidutiniškai **18 knygų per metus**. Lietuvių kalba šio segmento atstovams yra gerbtina ir puoselėtina Lietuvos kultūros dalis. 83 % mano, kad taisyklingai vartoti lietuvių kalbą yra labai svarbu, 87 % kalbėti taisyklinga lietuvių kalba yra patogiu ir nesudaro sunkumų, o 78 % stengiasi vengti svetimybų ir kitaip puoselėti kalbą. 72 % teigia, kad jiems patinka vartoti lietuviškus rašmenis. Šie rezultatai smarkiai viršija šalies vidurkį ir parodo segmento atstovų nusiteikimą lietuvių kalbos atžvilgiu.

Taip pat „knygų ir meno pasaulyje“ segmento atstovai mėgsta **lankytis bibliotekose**, keistis knygomis su draugais. Taip pat net trečdalis jų dovanoja knygas bibliotekoms. Biblioteka jiems yra ne tik knygų skaitymo, bet ir bendravimo, kultūros židiny.

Kultūros sričių produktų vartojimas:

- Scenos menai – 93% ▲
- Architektūra, vizualieji menai ir amatai – 64% ▲
- Kultūros paveldas – 88% ▲
- Knygos ir spauda – 100% ▲
- Bibliotekos – 80% ▲
- Filmai ir videomenai – 98% ▲

KNYGŲ IR MENO PASAULYJE: PAGRINDINIAI BRUOŽAI

DEMOGRAFIJA

Lytis: dažniau moterys 68%

Amžius: mažai skiriasi nuo vidurkio

Užsiėmimas: dažniau dirbantys biuruose (38%) ir besimokantys žmonės, (12%)

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

55% ▲
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

82% ▲
SOCIALINIS
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

17% ▼
NEPALANKUS
KULTŪRINIS
KONTEKSTAS

MEDIJŲ VARTOJIMAS

INTERNETAS
91% ▲

SOCIALINIAI
TINKLAI
78% ▲

RADIJAS
85% ▲

LAIKRAŠČIAI
77% ▲

SEGMENTO ATSTOVAI

79% ▲ buvo laimingi iki karantino

55% ▲ buvo laimingi karantino metu

51% ▲ didžiuojasi esantys Lietuvos piliečiai

28% ▲ stipriai puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą

SKAITYMAS

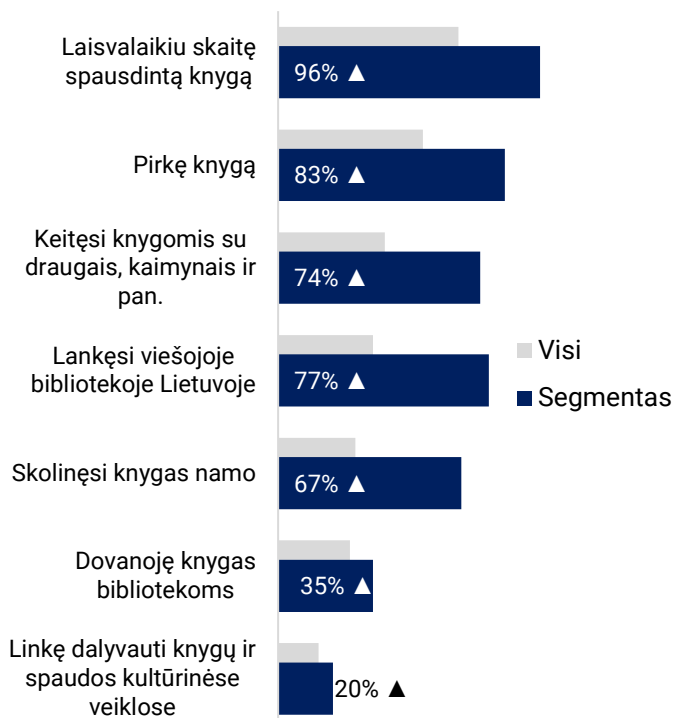
Vidutiniškai 18,3 ▲
vidutiniškai knygų per metus

MENO KŪRINIAI NAMIE

72% ▲ turi vizualiojo meno kūrinių namuose

KNYGŲ MYLĖTOJAI

SEGMENTAS: Potencialas

Šio segmento atstovai **kultūra domisi mažai**. Tai didžiuosiuose miestuose gyvenantys jauni žmonės, kurių **išsilavinimas nėra aukštas**. Jie dažniau dirba fizinį darbą arba darbo neturi. Šio segmento atstovų kultūra nepasiekia, nesudomina, kaip pagrindinę priežastį, kodėl kultūra nesidomi, jie nurodo „**man neįdomu, turiu kitokių interesų**“.

Šio segmento atstovai perskaito vidutiniškai **3 knygas per metus**. Bibliotekose jie beveik nesilanko, lietuvių kalbos puoselėjimas, taisyklingumas jiems neatrodo svarbus.

58 % šio segmento atstovų laiko save **nekūrybiškais**. Be to, jie yra pasyvesni ir kitose srityse: didesnė nei vidutinė jų dalis nebalsuoja rinkimuose, tarp jų mažiau tikinčiųjų, tik 9 % užsiima savanoryste, mažesnė dalis puoselėja tautinį tapatumą.

Beveik trečdalis „Potencialo“ yra **užaugę nepalankiame kultūriniame kontekste**, o išsilavinimo trūkumas neleidžia jiems pamėgti kultūrinių veiklų. Tikėtina, kad muziejai, teatrai jiems savaime kelia diskomfortą, jie prastai jaučiasi šiose erdvėse. Šios grupės atstovų teigimu, jie turi žemesnį kultūros sričių prieinamumą, tačiau labiau tikėtina, kad šios sritys jiems tiesiog neįdomios.

Šio segmento atstovai yra jauni, didelė dalis gyvena miestuose, tad juos įtraukti į kultūrą yra galimybių. Reiktų rasti jiems priimtina, prieinamą būdą ir formą supažindinti su kultūra. Kultūra turėtų būti labiau įtraukta ir į vidurinės mokyklos programas.

Kultūros sričių produktų vartojimas:

Scenos menai – 74% ▼

Architektūra, vizualieji menai ir amatai – 33% ▼

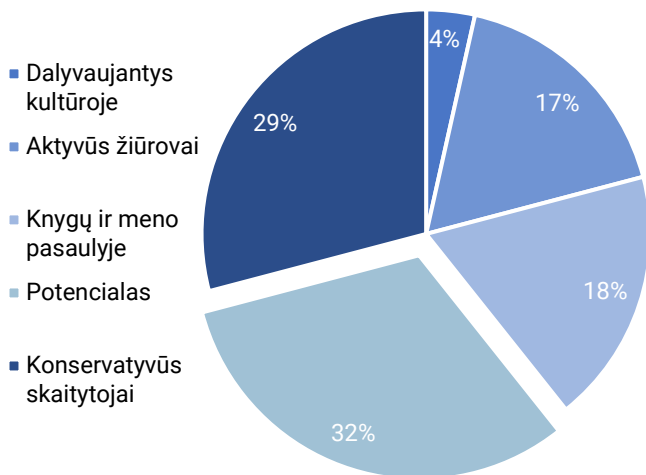
Kultūros paveldas 67% ▼

Knygos ir spauda – 82% ▼

Bibliotekos – 17% ▼

Filmai ir video – 97% ▲

POTENCIALAS: PAGRINDINIAI BRUOŽAI

DEMOGRAFIJA

Amžius: dažniau 15–39 m. amžiaus grupės, 47%

Lytis: dažniau vyrai 57%

Užsiėmimas: dažniau dirbantys fizinį darbą (29%), besimokantys žmonės, (10%), neturintys darbo (14%)

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

32% ▼
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

9% ▼
SOCIALINIS
DALYVAVIMAS
KULTŪROJE

31% ▲
NEPALANKUS
KULTŪRINIS
KONTEKSTAS

MEDIJŲ VARTOJIMAS

TELEVIZIJA
90% ▼

SOCIALINIAI
TINKLAI
79% ▲

LAIKRAŠČIAI
27% ▼

RADIJAS
71% ▼

SEGMENTO ATSTOVAI

74% buvo laimingi iki karantino

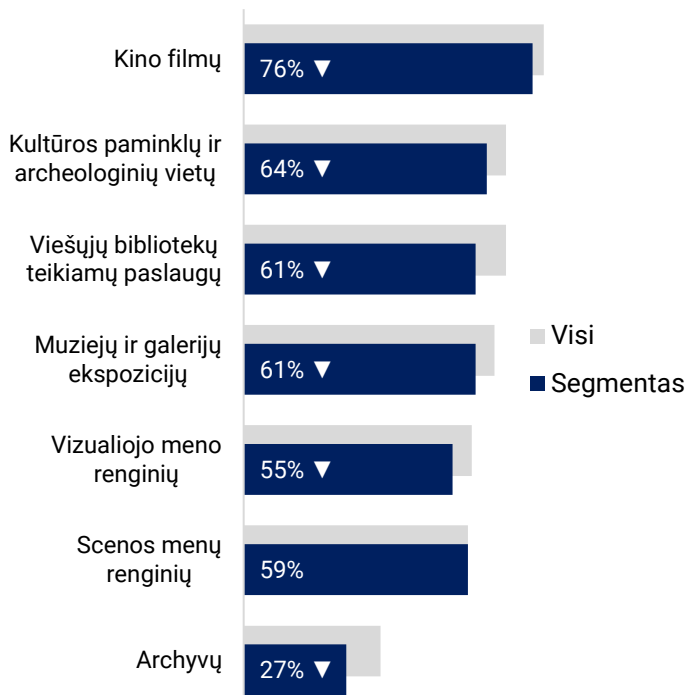
52% buvo laimingi karantino metu

34% ▼ didžiuojasi esantys Lietuvos piliečiai

12% ▼ stipriai puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą

PRIEINAMUMAS

SKAITYMAS

Vidutiniškai 3,4 ▼
vidutiniškai knygų per metus

MENO KŪRINIAI NAMIE

52% ▼ turi vizualiojo meno kūrinių namuose

SEGMENTAS: Konservatyvūs skaitytojai

Tai konservatyvūs gyventojai, kurie kultūros paslaugomis naudojami retai. Segmento atstovai dažniau yra **vyresni žmonės** (virš 50 metų), dažniau **žemesnio išsilavinimo**, gyvenantys mažesniuose miestuose ar kaimuose (77 %). Jie dažniau yra pensininkai ar fizinį darbą dirbantys žmonės.

Šio segmento atstovai dažniausiai **skaito** ne knygas, o **laikraščius ir žurnalus**. Taip pat informacija juos pasiekia radijo ir TV kanalais. Bibliotekos, keitimasis knygomis nėra jų mėgstama veikla. Kultūra juos pasiekia per tradicinę žiniasklaidą

63 % šio segmento atstovų laiko save **nekūrybiškais**. Tik 6 % užsiima savanoryste, tik 29 % dalyvauja kultūroje.

40 % „Konservatyvių skaitytojų“ yra **užaugę nepalankiame kultūriniame kontekste**. Tik 7 % jų tėvų ir 9 % mamų turėjo aukštąjį išsilavinimą. 82 % vaikystėje nesilankydavo teatruose ir muziejuose.

Šio segmento įpročius pakeisti sunku. Juos pasiekti galima tik tiesiogiai pakviečiant dalyvauti, prisidėti. Informacijos šaltinis / žmogus turi būti patikimas, pažįstamas, tada jie mielai kultūroje dalyvaus, padės, kuo galės.

Kultūros sričių produktų vartojimas:

Scenos menai – 82% ▼

Architektūra, vizualieji menai
ir amatai – 43% ▼

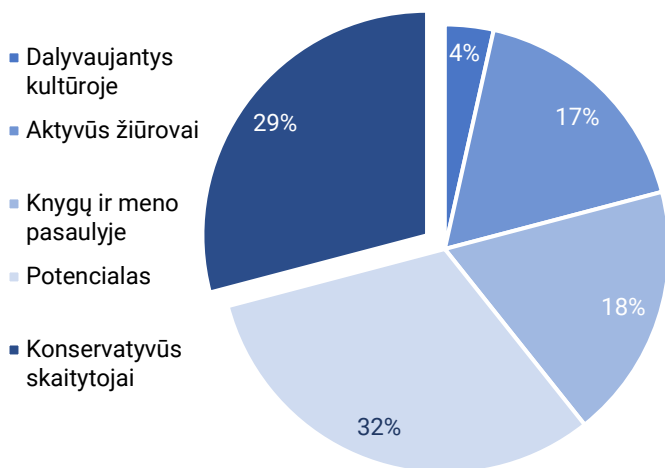
Kultūros paveldas 73% ▼

Knygos ir spauda – 100% ▲

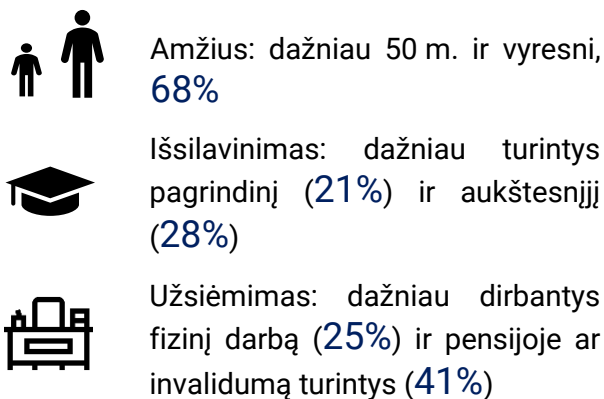
Bibliotekos – 17% ▼

Filmai ir video – 97% ▲

KONSERVATYVŪS SKAITYTOJAI: PAGRINDINIAI BRUOŽAI

DEMOGRAFIJA

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

MEDIJŲ VARTOJIMAS

SEGMENTO ATSTOVAI

71% ▼ buvo laimingi iki karantino

50% ▼ buvo laimingi karantino metu

40% didžiuojasi esantys Lietuvos piliečiai

16% ▼ stipriai puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą

SKAITYMAS

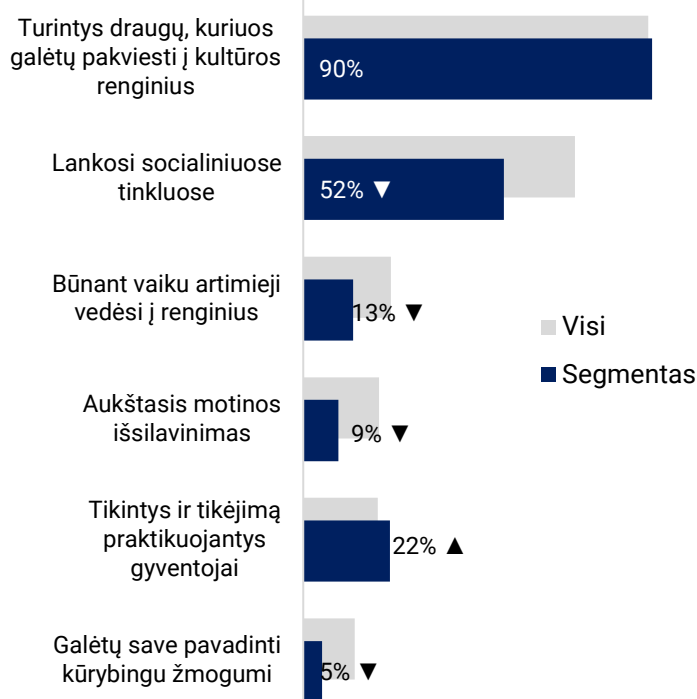
Vidutiniškai 2,6 ▼
vidutiniškai per metus

MENO KŪRINIAI NAMIE

55% ▼ turi vizualiojo meno kūrinių namuose

PROFILIS KULTŪROJE

05

**PAGRINDINIAI RODIKLIAI
IR IŠVADOS**

PAGRINDINIŲ RODIKLIŲ SANTRAUKA 2020 M.

- 100 %** ◆ gyventojų vartojo kultūros produktus ar (ir) paslaugas.
- 88 %** ▲ gyventojų vartojo kultūros produktus / paslaugas gyvai.
- 45 %** ▲ gyventojų dalyvavo mėgėjiškoje ar profesionalioje kultūrinėje veikloje.
- 21 %** ▲ gyventojų įsitraukė į socialinę, savanorišką kultūrinę veiklą.
- 68 %** ◆ gyventojų palankiai vertina kultūros prieinamumą (svertinis visų kultūros sričių prieinamumo rodiklis).
- 70 %** ▼ gyventojų palankiai vertina kultūros kokybę (svertinis visų kultūros sričių kokybės rodiklis).

BENDROSIOS IŠVADOS

Apibendrintai galima teigti, kad **7 iš 10 gyventojų palankiai vertina kultūros prieinamumą ir kultūros kokybę**. Tai yra svertiniai visų kultūros sričių rodikliai, gaunami iš teigiamų ir neutralių vertinimų atimant neigiamus. 2020 m. daugelio sričių, ypač scenos menų, kultūros paveldo, muziejų ir galerijų prieinamumo vertinimo rodikliai ženkliai pagerėjo, o kokybės vertinimo rodiklis išlieka aukštas ir daugelyje sričių panašus kaip 2017 m. Taigi Lietuvos kultūros situacija vertintina gana gerai. Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį, kad gerokai didesnė dalis gyventojų 2020 m. vertino, jog įvairių kultūros sričių prieinamumas ar kokybė nepakito. Tai gali būti tam tikras kultūrinio gyvenimo Lietuvoje nusistovėjimo požymis. Tokiu atveju, svarbu mažinti atskirtį, patiriamą kultūros sektoriuje (bei daugelyje kitų) tarp socialiai pažeidžiamų ir gerai besiverčiančių gyventojų grupių:

didinti prieinamumą socialiai pažeidžiamiems, užtikrinti galimybę gauti aukštos kokybės kultūros paslaugas ir produktus reiklesniems.

21 % gyventojų įsitraukė į socialinę ar savanorišką kultūrinę veiklą. Tai dažniau 15–29 m. gyventojai, taip pat įgiję aukštąjį išsilavinimą, gaunantys aukštesnes pajamas. Būtent dalyvaujantys savanoriškoje kultūrinėje veikloje gyventojai dažniau išreiškė teigiamas pilietines ir tautines nuostatas; jie yra tolerantiškesni, dažniau padeda kitiems, jaučiasi kūrybiški. Todėl bendras **savanorystės prestižo skatinimas Lietuvoje (ir ne tik kultūros srityje) prisidėtų prie visuomenės vystymosi bei stiprinimo**.

2020 m. daugiau gyventojų pritaria, kad kultūrinis gyvenimas skatina jų pačių

kūrybingumą: 2014 m. tokių buvo 18 %, o 2020 m. – 25 %. Taip pat nustatyta, kad kūrybingumo vertinimas turi teigiamą ryšį (koreliaciją) su gyvu kultūros vartojimu ir ypač dalyvavimu kultūroje. Skatinant, kviečiant žmones pradėti dalyvauti kultūroje, naudotis kultūros paslaugomis, galima būtų rodyti pavyzdžius, kaip labiau įsitraukę žmonės išnaudoja savo kūrybingumą įvairiose savo gyvenimo srityse (pvz., santykiuose, darbe, šeimoje).

Vis daugiau apklaustųjų Lietuvos gyventojų **didžiuojasi būdami Lietuvos piliečiais**. Teigusių, jog labai arba greičiau didžiuojasi dalis 2014 m. sudarė 81 %, o 2020 m. siekė 88 %. Taip pat 8 iš 10 gyventojų pritaria, kad jų **asmeninis tapatumas tvirtai susijęs su Lietuvos kultūra**. Didžiavimasis būnant Lietuvos piliečiu, asmens tapatumo siejimas su Lietuvos kultūra yra svarbūs aspektai, auginantys pasitenkinimą savo valstybe bei gyvenimu joje. Aukšti minėti rodikliai parodo, kad esame šiose srityse daug pasiekę, mylime savo šalį ir jos kultūrą. Svarbu šį piliečių nusiteikimą palaikyti ir ateityje.

Tyrimo rezultatai atskleidė, jog su nedidelėmis išimtimis **visas sritis panašiai vertina tam tikros sociodemografinės grupės**: gyventojai, kurių pajamos vienam namų ūkio nariui yra aukštos (virš 800 EUR), dirbantys biure (tarnautojai, specialistai), gyventojai, turintys sąsajų su kultūra (dirbantys (-ę) ar studijuojantys (-avę) kultūros srityje), daugelį aspektų vertina geriau. Jie dažniau įsitraukia į kultūros veiklas ir vartoja daugiau kultūros produktų, geriau vertina kultūros sričių kokybę ir prieinamumą bei jų pokytį. O gyventojai, kurių namų ūkio pajamos yra žemos (iki 400 EUR vienam NŪ nariui), pensinio amžiaus žmonės (60 ar daugiau metų), dirbantys fizinį darbą daugeliu minėtų aspektų kultūros sritis vertina prasčiau bei mažiau įsitraukia ar nori įsitraukti į veiklas.

Lietuvoje moterys gerokai labiau įsitraukusios į kultūrinį gyvenimą nei vyrai. Jos dažniau skaito knygas, lankosi parodose ir pačios dalyvauja kultūrinėse veiklose. Be to, jos dažniau nei vyrai išreiškia norą įsitraukti į kultūrinės veiklas, taip pat dažniau savanoriauja įvairiose kultūros srityse. Moterų atvirumas kultūrai yra galimybė lengviau įtraukti jas į šias veiklas, be to, jos yra ir galėtų būti tos, kurios pakviečia, pasiūlo dalyvauti kultūrinėse veiklose kartu. Tačiau tuo pat metu tai rodo, kad, **siekiant „išjudinti“ vyrus, su šia tiksline auditorija turi būti dirbama daug intensyviau**.

Vyrai rečiau nei moterys vartoja, dalyvauja ir socialiai dalyvauja kultūrinėse veiklose. Galimai nuo pat vaikystės mažesnei daliai vyrų formuojamas suvokimas, kad vyrai irgi dalyvauja kultūroje ir kaip jie patys tai galėtų daryti. Dėl to kultūrinės veiklos jiems neatrodo patrauklios, įtraukiančios. Siekiant pritraukti vyrus dalyvauti kultūrinėse veiklose, pirmiausia jiems reikėtų siūlyti aplankyti **kultūros paveldo objektus**, plačiau supažindinti su jais. Šia kultūros šaka vyrai domisi lygiai tiek pat, kiek ir moterys.

Norint vyrus įtraukti **socialiai dalyvauti**, savanoriauti kultūrinėse veiklose, reikėtų **ugdyti šią elgseną jau mokykloje**. Berniukai atrastų jiems patinkančias, jų charakterį atitinkančias nišas (pvz., istorija, technika, skulptūra). Į plačiausią – kultūros vartojimo – sritį vyrus lengviausia būtų pritraukti per **filmus, videomenus, knygas ir spaudą**.

Ties didele dalimi klausimų įvairiose kultūros srityse **Vilniaus apskrityje pastebimi teigiami gyventojų kultūros prieinamumo ar kokybės vertinimai, didesnis noras įsitraukti į kultūrą, socialiai dalyvauti** ir pan. Todėl buvo tikrinama iškelta hipotezė, kad tai susiję su didesne ir aktyvesne Vilniaus regione gyvenančių kitų tautybių diaspora.

Nustatyta, kad **Vilniaus apskrities gyventojų (neskaitant Vilniaus miesto) vertinimai nėra susiję su tautybe**, t. y. tiek šio regiono lietuviai, tiek kitataučiai pasižymi geresniais vertinimais bei aktyvesniu įtrauktumu ar noru įsitraukti į kultūros veiklas. Tačiau pastebėtas kitas įdomus aspektas. Pirmiausia, reikėtų paminėti, jog absoliuti dauguma lenkų (iš viso 98 %) apklausta Vilniaus mieste ir Vilniaus apskrityje – atitinkamai 45 % ir 53 %. Lyginant šių regionų lenkų diasporą per dalyvavimo kultūroje tipologiją, pastebėta, kad:

- ⇒ tarp Vilniaus apskrities lenkų yra gerokai daugiau priklausančių segmentui „Knygų ir meno pasaulyje“ (21 %, palyginti su 6 %). O štai didžioji dalis Vilniaus mieste gyvenančių lenkų priklauso „Potencialo“, t. y. mažai besidominčių kultūra, segmentui (52 %, palyginti su 27 % tarp Vilniaus apskrities lenkų).
- ⇒ imant bendrai tris aktyviusius pagal dalyvavimą kultūroje segmentus – „Dalyvaujantieji kultūroje“, „Aktyvūs žiūrovai“ ir „Knygų ir meno pasaulyje“, į juos patenka 43 % Vilniaus apskrities lenkų ir tik 20 % Vilniaus miesto lenkų.

Taigi akivaizdu, kad net pati lenkų diaspora Lietuvoje yra nevienalytė. **Nors Vilniaus mieste sudarytos bene geriausios galimybės įsitraukti į kultūrą, panašu, kad jomis geriau pasinaudoja ne mieste, o Vilniaus apskrityje gyvenantys lenkai.**

Bendrai paėmus, **kitataučiai Lietuvos kultūroje dalyvauja ir jos vartoja mažiau nei lietuviai**. Polinkis dalyvauti kultūrinėse veiklose didesnis tarp lenkų tautybės žmonių, o tarp kitų tautybių net nesiekia vidurkio. Galimai kitų tautybių žmonės sunkiai randa Lietuvoje savo kultūrinį identitetą, jaučia, kad prieinamos veiklos

nėra skirtos jiems. Taip pat gali būti, kad dalis kitataučių jaučia stigmą demonstruoti savo tautiškumą ar viešai dalyvauti, pavyzdžiui, rusiškose ar baltarusiškose kultūrinėse veiklose.

Tikėtina, jog kitataučių požiūriu į save pokyčiui reikalingas (dar) didesnis valstybės dėmesys, demonstravimas, jog tautinės mažumos yra svarbi Lietuvos kultūros dalis, bei pagalba viešinant geruosius pavyzdžius, garsių kitataučių Lietuvoje istorijas.

Pagrindinės kliūtys, trukdančios įsilieti į kultūrinį gyvenimą, išlieka tos pačios kaip ir ankstesniais laikotarpiais: **tai laiko ir intereso stoka bei kultūros paslaugų ar produktų kaina**. Lyginant atskiras kultūros sritis, kainos barjeras daug dažniau minėtas scenos menų srityje. Vis dėlto verta atkreipti dėmesį, kad 2020 m. tyrime gerokai daugiau teigiančiųjų, jog dalyvauti kultūriniame gyvenime neįdomu ar turima kitokių interesų (34 %, palyginti su 25–28 % ankstesniuose tyrimuose), o teigiančiųjų, kad tai daryti per brangu – gerokai mažiau (23 %, palyginti su 36–37 %). Panašu, kad kylančios gyventojų pajamos bei nemokamų renginių gausa leidžia vis daugiau žmonių rasti sau tinkamą kultūrinę veiklą. Iš kitos pusės, gyventojai vis dažniau pasijunta nesuinteresuoti, jiems neįdomu. Intereso stoka ypač ryški tarp vyrų (47 %, palyginti su 24 % tarp moterų). Dar galima pastebėti informacijos poreikio augimą – teigiančiųjų, kad jos trūksta, dalis paaugo nuo 8 % 2014 m. iki 15 % 2020 m. Tačiau vertinant šį aspektą neatmestinas ir informacinio triukšmo efektas, kuriame vis sunkiau atsirinkti, kas įdomu ir verta dėmesio.

Geografinis pasiekiamumas kaip kliūtis įsilieti į kultūrinį gyvenimą daug dažniau minėtas Alytaus, Šiaulių, Panevėžio apskričių, neskaitant apskričių centrų, gyventojų. Pastarojoje dažniausiai iš visų regionų išskirtas ir informacijos stokos aspektas.

Viena iš įdomių tyrimo rezultatų analizės įžvalgų – tai, kad nemokamais muziejų sekmadieniais pasinaudoja ne socialiai pažeidžiami gyventojai (pvz., pensininkai, mažų pajamų ir mažų gyvenamųjų vietovių gyventojai), o, priešingai, tie, kurie ir bendrai labiau įsitraukia į kultūrinį gyvenimą – aukštesnių pajamų, aukštesnio išsilavinimo gyventojai. Iš vienos pusės, reikėtų analizuoti, ar tai nėra informuotumo spraga. Iš kitos pusės, tai rodo, jog **mažiau įsitraukusius į kultūrinį gyvenimą reikėtų mėginti kviešti įsilieti į jį ne pritraukiant žmones prie dabartinių kultūros paslaugų, o kultūros paslaugas nukelti į jiems priimtinas erdves, jiems priimtinu būdu**⁵. Tai būtų uždavinys trumpalaikėje perspektyvoje, o ilgalaikėje perspektyvoje žiūrovus ir lankytojus reikia užsiauginti. Viešojoje erdvėje taip pat vis išsakoma nuomonių, kad svarbu moksleivius pažindinti su muziejais, teatru, diskutuoti apie tai, ką pamatė vaikai. Tokiu būdu dalyvavimas kultūriniame gyvenime vėlesniame amžiuje taps natūralia pasekme.

2020 m. pavasarį trims mėnesiams paskelbtas karantinas dėl COVID-19 pandemijos (kovo 16–birželio 16 d.) stipriai palietė kultūrinį Lietuvos gyventojų gyvenimą. Trečdalis gyventojų teigė, jog **kultūrinių veiklų stoka karantino metu juos paveikė neigiamai**. Šią spragą gyventojai minėtuoju laikotarpiu stengėsi užpildyti fizinių ir skaitmeninių knygų skaitymu, filmų žiūrėjimu internete, laidų kultūros temomis žiūrėjimu ar klausymusi. Karantino laikotarpiu gyventojams teko ieškoti ir naujų laisvalaikio leidimo būdų. Beveik trečdalis gyventojų karantino metu išmėgino bent vieną iš apklausoje pateiktų kultūrinių veiklų (dauguma nuotolinių) pirmą kartą. Tai parodo, kokį didelį poreikį

gyventojai turi kultūrinei veiklai. Todėl galima teigti, jog **kartojantis panašiai į 2020 m. pavasario karantino situacijai gyventojai bus linkę ieškoti galimybių užsiimti mėgstama kultūrine veikla ar vartoti kultūros produktus, net jei ir kitokia forma nei įprastai**.

⁵ Gerasis pavyzdys – projektas „Menas be stogo“, kurio metu menininkų darbai buvo pristatomi Vilniaus miesto reklamos stenduose. Apie projektą internete: <https://vilniausgalerija.lt/2020/06/16/vilnius-virs-viena-didele-meno-galerija-po-atviru-dangumi/> [žiūrėta 2021-01-12].

PALYGINIMO TARP REGIONŲ APIBENDRINIMAS

Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis yra beveik absoliutus visuose miestuose bei regionuose. Gyvojo kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis (neskaitant spaudos, interneto, radijo, televizijos ir virtualaus vartojimo) Lietuvoje siekia 88 %. Tarp regionų šis rodiklis statistiškai reikšmingai aukštesnis Alytaus apskrityje ir Kauno mieste, o Kauno apskrityje (be Kauno m.) gyvasis vartojimas statistiškai reikšmingai žemesnis.

Pastebimi regioniniai **dalyvavimo kultūroje lygio** skirtumai. Gyventojų, kurie patys aktyviai dalyvauja kultūrinėse veiklose, dalis yra didesnė Vilniaus apskrityje, o mažesnė – Kauno, Šiaulių, Tauragės apskrityse. Didžiuosiuose Lietuvos miestuose situacija nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio. Šioje vietoje galima išskirti Tauragės apskritį: joje gana žemi visi rodikliai, susiję su dalyvavimu (dalyvavę, linkę dalyvauti, dalyvavę kultūros veiklose mažuose miesteliuose ir kaimuose). Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Lietuvos kultūros tarybos Tolygios kultūrinės raidos programoje skaičiuojamą socialinio klimato indeksą Tauragė 2019 m. užėmė paskutinę vietą⁶. Tai atsispindi ir šio tyrimo rezultatuose.

Įdomūs skirtumai pagal gyvenamąją vietovę atsiskleidžia **gyventojų pasitenkinimo kultūros paslaugų prieinamumu bei kultūros paslaugų kokybės vertinimo rodikliuose**. Kultūros paslaugų prieinamumas geriau vertinamas Šiauliuose, Marijampolės bei Alytaus apskrityse. Kultūros prieinamumas prasčiau vertinamas

Klaipėdoje, Kauno bei Šiaulių apskrityse. Visgi pastarosiose dviejose apskrityse visų sričių kultūros paslaugų kokybė vertinama geriau nei bendrai Lietuvoje. Taip pat kultūros paslaugų kokybė visose srityse labiau patenkinti gyventojai Panevėžio ir Alytaus apskrityse bei Kaune, Šiauliuose. Visose srityse kultūros paslaugų kokybė mažiau patenkinti klaipėdiečiai ir Klaipėdos, Telšių bei Utenos apskričių gyventojai.

Didžiausias dėmesys į prastą kultūros prieinamumo vertinimą turėtų būti atkreiptas Klaipėdoje. Čia stebimas prastesnis vizualiojo meno, dizaino bei architektūros parodų ir renginių prieinamumo vertinimas, muziejų ir galerijų, kultūros paminklų ir archeologinių vietų prieinamumo vertinimas. Be to, Klaipėdos gyventojai daug dažniau teigė, jog kaina yra vienas pagrindinių barjerų įsitraukti į kultūrą (41 %, palyginti su 23 % visų gyventojų), dažniau minėjo ir ribotą pasirinkimą. Verta priminti, jog pagal „Kurk Lietuvai“ atliktą erdvinę prieinamumo analizę Klaipėdos miesto gyventojai turi vienas geriausių prieinamumo sąlygų. Tad panašu, kad toks vertinimas gali būti susijęs ir su kitais šio miesto gyventojų socialiniais aspektais ar poreikiais kultūros sričiai, o ne (tik) realia prieinamumo situacija. Pavyzdžiui, galbūt klaipėdiečiai jaučiasi „nuskriausti“ Vilniaus ir Kauno atžvilgiu, turi didesnių lūkesčių kultūros renginių įvairovei. Galbūt gausus vasarą atvykstančių poilsiautojų būrys riboja galimybes apsilankyti renginiuose, parodose ar muziejuose. Vis dėlto tai yra prielaidos, kurias reikėtų tikrinti papildomai, atliekant kokybinį tyrimą ir (arba) kitų šaltinių analizę.

⁶ „Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo Tauragės apskrityje 2020–2023 metų prioritetai“, 2019 m. Prieiga per internetą: <https://www.ltkt.lt/tolygi-raida/taurage> [žiūrėta 2021-01-11].

GYVENTOJŲ CHARAKTERISTIKŲ PRIEŽASTINIAI RYŠIAI SU DALYVAVIMU KULTŪROJE IR ĮSITRAUKIMU Į KULTŪRINES VEIKLAS

Tyrimo metu buvo analizuojami priežastiniai ryšiai tarp kultūros vartojimo ir dalyvavimo joje rodiklių ir gyventojus apibūdinančių charakteristikų. Kiekvienam rodikliui buvo sudaromas atskiras statistinis modelis, aprašantis priežastingumo ryšius.

Stipriausius priežastingumo ryšius matome nagrinėdami gyventojų **amžių, išsilavinimą, pajamas, tautybę, lytį bei meninį gyventojų lavinimą vaikystėje**. Jaunimas aktyvesnis daugelyje sričių, kaip ir moterys, gyventojai su aukštesniu

išsilavinimu, aukštesnėmis pajamomis bei tie, kuriuos vaikystėje tėvai vedavo į kultūros renginius ir kurie lankydavo meno, muzikos būrelius. Vis dėlto priklausymas minėtoms grupėms lemia ne tik didesnę aktyvumą kultūrinėse veiklose, bet ir didesnę reiklumą. Analizuodami įvairių kultūros sričių paslaugų kokybės vertinimą matome, kad, priklausomai nuo srities, viena iš prasto vertinimo priežasčių gali būti aukštas asmens ar jo tėvų išsilavinimas. Taip pat kritiškesni gali būti ir žmonės, kurie vaikystėje gavo platesnę kultūrinį auklėjimą.

06

**TYRIMO METODIKA IR
APKLAUSTŪJŲ
CHARAKTERISTIKOS**

Tyrimo metodika

2020 metais tyrimas organizuotas II etapais. Atsižvelgiant į 2014 m.⁷ ir 2017 m.⁸ tyrimo metodines rekomendacijas bei užtikrinant tyrimo rezultatų palyginamumą su 2014 m. ir 2017 m. tyrimų rezultatais, I tyrimo dalyje 2020 m. išlaikyta identiška tyrimo imties sudarymo metodologija, naudota ankstesniuose – 2017 m. ir 2014 m. – tyrimuose. Papildomai, siekiant atlikti gautų rezultatų lyginamąją analizę tarp 10 apskričių ir 6 savivaldybių, buvo numatyta papildoma apklausos imtis, kuri surinkta II tyrimo etape.

Apklausos tikslinė grupė – 15 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai.

Apklausos metodas

I tyrimo etape vyresnių nei 15 m. Lietuvos gyventojų apklausa buvo atliekama tiesioginio interviu būdu respondento namuose, naudojant kompiuterį. Kompiuteryje buvo parengtas iš anksto suprogramuotas klausimynas, kurį interviuotojas nuosekliai skaitė respondentui bei žymėjo jo atsakymus. Toks apklausos būdas leido automatiškai kontroliuoti kvotas, numatyti loginius ryšius tarp klausimų ir klausimų seką. Apklausų atlikėjai neturėjo galimybės keisti klausimų eiliškumo. Duomenys buvo

automatiškai kaupiami elektroninėje laikmenoje, todėl tai leido išvengti žmogiškojo faktoriaus nulemtų klaidų duomenų suvedimo metu.

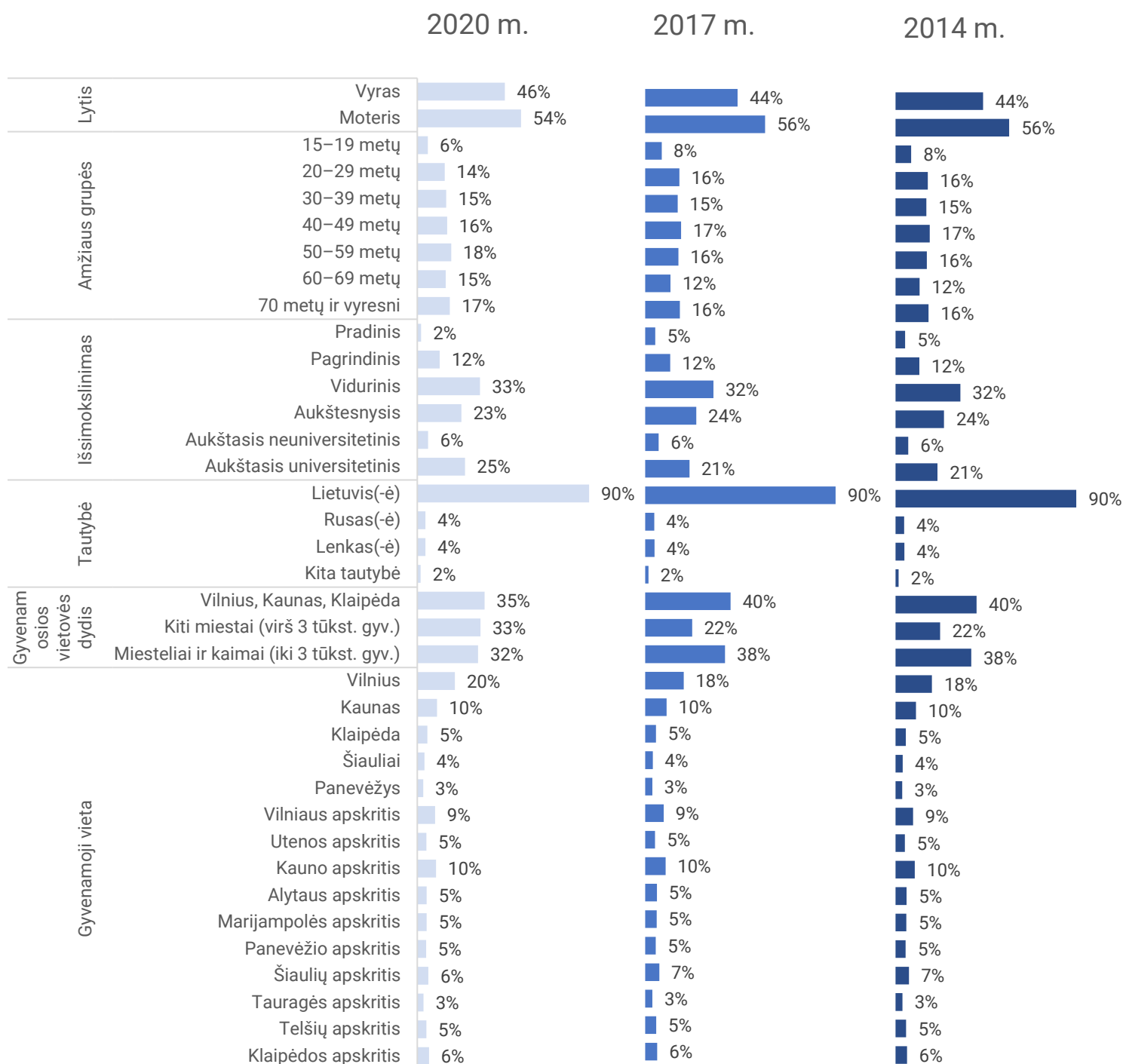
II tyrimo dalyje vyresnių nei 15 m. Lietuvos gyventojų apklausa atlikta dviem būdais: 838 respondentai apklausti tiesioginio interviu būdu respondento namuose, naudojant kompiuterį, ir 1125 respondentai apklausą pildė internetu, naudodamiesi kompiuteriu ar išmaniuoju telefonu.

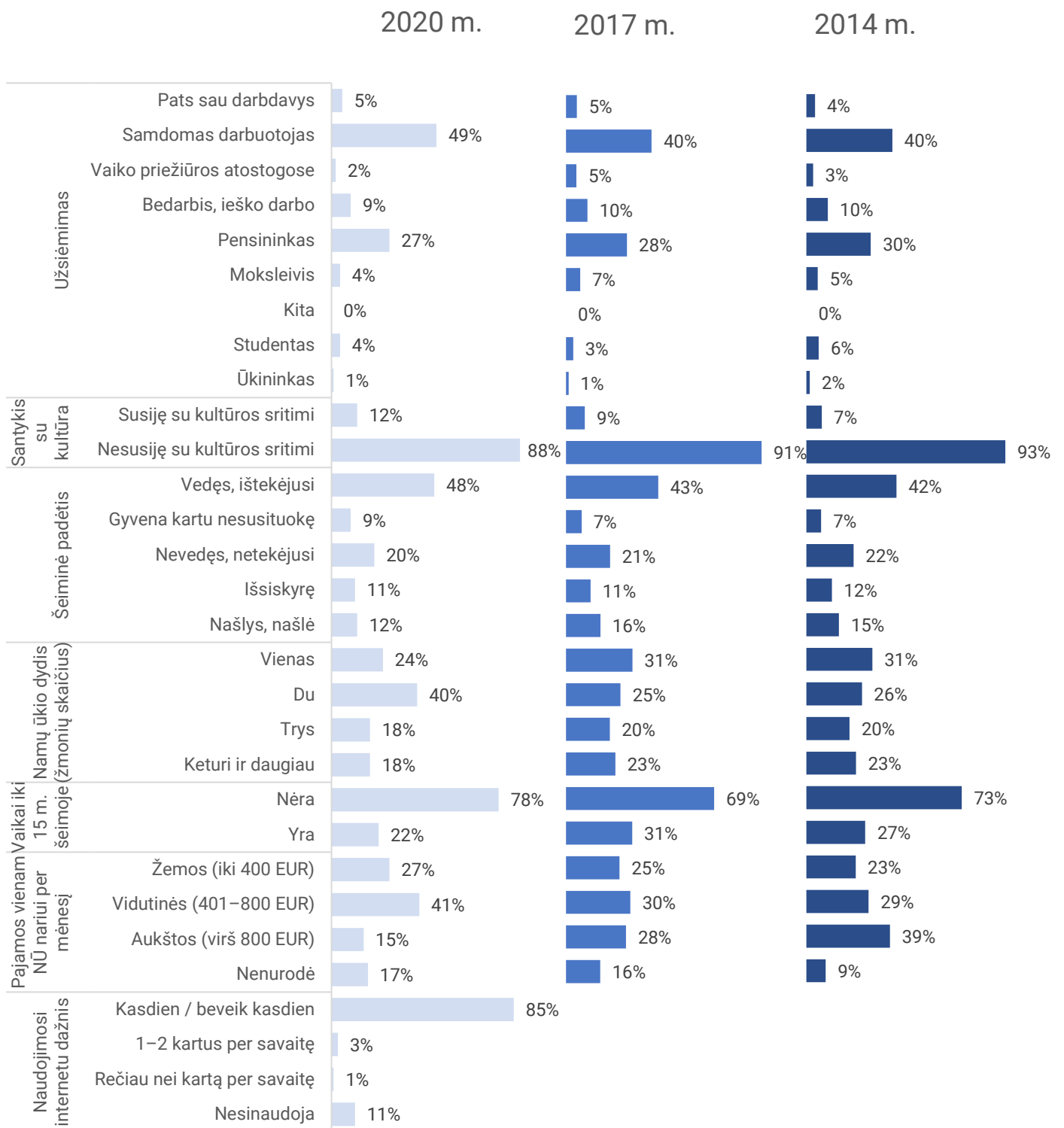
Tiesioginio interviu metu viskas buvo atliekama identiška kaip ir I etape. Apklausos internetu metu taip pat buvo naudojamas iš anksto suprogramuotas klausimynas, kurį pildydamas respondentas negali keisti klausimų sekos, eigos, jų praleisti. Kaip ir interviu namuose atveju, kvotos ir duomenų kaupimas elektroninėse laikmense kontroliuojami ir organizuojami iš centrinio kompiuterio, prižiūrint tyrimo organizatoriams.

⁷ Atliko UAB „Socialinės informacijos centras“ ir UAB „ESTEP Vilnius“, pagrindiniai ekspertai J. Verikienė, R. Vaicenavičius, D. Žeruolis.

⁸ Atliko UAB „Socialinės informacijos centras“, UAB „Norstat LT“, pagrindiniai ekspertai J. Verikienė, V. Jonikova, D. Olšauskė.

Apklaustųjų sociodemografinės charakteristikos

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

RINKODAROS IR
KOMUNIKACIJOS
MOKSLŲ INSTITUTAS

